

EL CENTRE AUTONOMICISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ
I DE LA INDÚSTRIA ENTRE 1903 I 1923

MANUEL LLADONOSA I VALL-LLEBRERA

Tesi doctoral dirigida pel doctor
Josep Termes i Ardévol

Josep Termes

- (840) Així s'expressava la convocatòria d'aquest míting. V., el seu text, a "Acció" de juliol de 1922, p. 3; i a "El Diluvio" del 17 de juny de 1922. La crida denunciava els propòsits d'"alguns sectors de -- les classes mercantils patronals de Barcelona, localitzats principalment en les seves barriades foranes", cridava els dependents a posar-se "en peu de guerra" i respondre "virilment al cinisme d'aquest patrons", i després dels mots a dalt esmentats, remarcava: - "Cal que tota l'opinió pública judiqui amb serenitat qui són els -- provocadors i els pertorbadors de la pau ciutadana; si els depen-- dents que no volen altra cosa que l'estricta compliment de la llei feta precisament sota un règim capitalista, o els patrons que es -- proposen vulnerar la llei i els pactes que espontàniament contra-- queren.(...) Caigui sobre la burgesia i les autoritats que l'emparin la responsabilitat íntegra de la desaparició de la Comissió -- Mixta, organisme encarregat d'endagar per vies harmòniques els con-- flictes del treball i que de res serviria si els seus acords es poguessin infringir sense càstig."
- (841) Aquest era l'argument més fort que esgrimien els dependents a l'hora de sensibilitar el Ministeri de Treball i davant les mateixes entitats patronals que prestaven suport a la Comissió Mixta perquè no afluïessin davant de les exigències dels botiguers rebecs. Recordi's el telegrama del Gremi de Dependents de Barretaires que hem esmentat a la nota 838 i la convocatòria del míting a la que acabem de referir. Hom insistiria també en aquest sentit durant el transcurs i a les conclusions del míting mateix, com assenyalem tot seguit.
- (842) V. la recensió del míting i el text de les seves conclusions i dels telegrams adreçats al president del Consell de Ministres i al ministre de Treball butlletí "Acció" de juliol de 1922, p. 19; i a "El Diluvio" del 18 de juny de 1922. També, "Catalunya Social" del 24 de juny de 1922, p. 5; i "Acció" d'abril de 1932, p. 28, segons el qual hi assistiren "milers de dependents". Antonio Ávalos Presa, en un article titulat De la lucha social.--- Se inicia la ofensiva contra la jornada de ocho horas i publicat a "El Diluvio" del 21 de juny de 1922, comentava críticament aquest míting: "(...) Han celebrado un mitín -els dependents-, y en este mitín, lejos de estudiar el problema; lejos de demostrar que no -- hay razones económicas ni de ninguna índole atendibles para vulnerar la jornada se limitan a defender a la Comisión Mixta y a asegurar que la desaparición de esta incubaría el sindicalismo rojo en

la dependencia. Es lástima que el acto diera, como no podía menos de ocurrir, una sensación lamentable. Los dependientes olvidan que la Comisión Mixta es una institución paritaria, en la que los patronos tienen mucho más ascendente que ellos. Olvidan que la Comisión Mixta desaparecerá en cuanto a los patronos les convenga (...) y que todas las instituciones de intervención social creadas por el Estado tienden, no a abrir los cauces para el advenimiento de una sociedad nueva como por la que deben luchar los trabajadores, sino a quitar vigor a las fuerzas que pugnan por establecerla, Frente a esta nota extremadamente conservadora, que para nada se inspira en las teorías de la lucha de clases, dióse la contradictoria de temer que el sindicalismo rojo de la dependencia venga a sustituir a la Comisión Mixta del Trabajo. ¿Es posible que los elementos dirigentes de esta clase social tengan esa creencia? ¡Menguado favor se hacen! Nada de lo que hoy deploran ocurriría si hubieran creado una organización fuerte, si hubieran dado a sus militantes una conciencia de obreros explotados y si hubieran seguido la trayectoria que siguen en el resto de España todos los trabajadores que no son rojos ni blancos, sin perjuicio de lo cual han alcanzado conquistas valiosísimas." L'articulista considerava que els patrons "del comercio al por mayor secundarán la actitud de los detallistas, ya directa o indirectamente, según convenga, tan pronto como lo crean preciso. Bueno será, como medio preventivo, que los trabajadores todos se situen en actitud de defensa. Hay que reorganizarse rápidamente." A la industria textil, assenyalava també, "es inminente la ofensiva" contra la jornada de les vuit hores. La lluita anava a ésser "más difícil de lo que a simple vista parece". I com a prova esmentava el memoràndum del Foment del Treball Nacional, "la más alta y genuina representación del capitalismo", institució col.laboradora de la Comissió Mixta, en el que "se condena enérgicamente la jornada de ocho horas de modo absoluto y se atribuye a ella el encajecimiento de la vida y hasta la perturbación económica del mundo. Fíjense los dependientes en este magno detalle (...)."

(843) "Acció" d'abril de 1932, p. 28. Els dependents tornarien a recórrer els carrers per a obligar els botiguers a tancar llurs establiments a l'hora reglamentària. V., per exemple, "El Diluvio" del 24 de -- 1922.

(844) V. supra, p. 144 i sgs. "Acció" d'agost de 1922, p. 19, per exemple,

anunciava els dies i hores que atendrien les denúncies dels seus - associats, dirigides als diversos Comitès Paritaris. El Gremi d'Es- criptori canalitzava les adreçades al grup primer (Banca i Borsa), segon (Assegurances, Informes i Publicitat), al tercer (Transports), i quart en part (Major); el de Viatjants i Corredors les dirigides també al quart, en la part que li pertocava; el Gremi de Detallis- tes les adreçades al cinqué (Detall), i el de Confeters les dirigi- des al grup sisé (Alimentació).

- (845) En un debat sobre la jornada de treball que es produiria al consell general ordinari del Gremi de Confeters, hom en subratllaria l'in- compliment i com "les multes que de 8 a 8'30 es posen als patrons no es fan efectives" i lamentaria "la falta d'activitat en què es cursen les multes que es posen passat aquestes hores"; la necessi- tat d'"activar les denúncies les quals dormien molt tranquil.lament en el Jutjat, lo que fa que d'això abusin certs patrons mesquins i egoistes", i, per tant, que els delegats del Gremi a l'organisme - paritari "fassin tots els possibles perquè les multes imposades es fassin efectives". V. "Acció" de setembre de 1922, p. 14. El tema de les multes, com sempre, ocuparia les sessions de la Comissió Mix ta, que davant l'actitud dels botiguers refractaris, adreçava llistes de morosos en el pagament de les multes la Delegació d'Hisenda "para su exacción por via de apremio". V. "El Diluvio" del 11 d'a- gost de 1922 i "El Diluvio" del 22 de setembre de 1922, per exemple. També, "Anales" juliol-agost-setembre de 1922, p. 317-318 i 322-324.
- (84b) L'agost de 1922, la Secció Permanent d'Organització i Treball adre- çava una proposició al president de la Comissió Mixta del Treball - en el Comerç de Barcelona, per tal que aquesta acordés de fer "les gestions oportunes per a obtenir del govern de l'Estat l'autonomia necessària per a què ella mateixa pugui entendre en tots els aspec- tes de l'execució dels falls que dicti, en compliment dels acords -- que reglamentàriament hagi adoptat"; hom demanava, per tant, que li fos "atorgada jurisdicció processal", per tal d'evitar que "l'execu- ció" dels "laudes vingui encarregada a organismes que com els jut- jats de primera instància i la Delegació d'Hisenda de la província viuen completament allunyats dels problemes a què aquells laudes es refereixen i, sobre tot, careixen en absolut de la virtut de l'acti- vitat. Hem de combatre resoltment aquesta intervenció perquè l'ex-

periència d'aprop de dos anys ens ha demostrat que de la mateixa -- se'n deriva un ajornament aclaparador, un ajornament intolerable - del compliment dels falls."- El poder executiu de la Comissió Mixta. Proposició elevada al president de la Comissió Mixta del Treball - en el Comerç de Barcelona, per la junta de govern de la Secció.- "Acció" de setembre de 1922, p. 10-11. "El Diluvio" del 17 de setembre de 1922, també en reproduïx el text. "Acció" d'octubre de 1922, p. 1. La Comissió Mixta, el 18 de setembre de 1922, encarregaria a la ponència especial de Política i Relacions i a l'Assessoria lletrada "el estudio de la mejor manera de cooperar a las instancias dirigidas al ministerio del Trabajo, Industria y Comercio por el - Centre Autonomista de Dependents sollicitando que la Comisión Mixta tenga funciones ejecutivas para lograr la efectividad de sus acuerdos sin tener que acudir a otros organismos oficiales, y que se incluyan dentro del régimen de la Comisión Mixta los empleados de -- oficina de las compañías particulares de servicios públicos, como -- son las empresas de electricidad, gas, etc."- "El Diluvio" del 22 de setembre de 1922. "Anales", juliol-agost-setembre de 1922, p. - 322-324. V., també la nota 853 d'aquest capítol.

(847) V., "Acció" d'octubre de 1922, p. 10-11.

(848) V. "El Diluvio" del 23 de setembre de 1922; "Catalunya Social" del 23 de setembre de 1922, p. 14; "El Diluvio" del 30 de setembre de 1922; "El Diluvio", 26 de setembre de 1922; "El Diluvio", 29 de setembre de 1922; "Acció" de novembre de 1922, p. 15-16; "Acció" --- d'abril de 1932, p. 28. A les conclusions presentades a l'assemblea per a la seva aprovació, es demanava "el restablecimiento de la - jornada mercantil para el trabajo del comercio -la llei de 1918- - respetando a los dependientes la jornada de ocho horas -però no -- l'horari de 9 del matí a 7 de la tarda-; el "levantamiento de las multas impuestas por la Comisión Mixta sobre la infracción del horario y suspensión de los procedimientos de apremio", i "reforma de la Comisión Mixta del Trabajo por no responder su actuación al espíritu de paz y armonía social que informa el real decreto de su -- creación".

Segons el butlletí "Acció" esmentat de novembre de 1922, "els fabricants, deien, poden tenir llur fàbrica oberta tot el dia; el fabricant pot fer treballar la fàbrica tot el dia. Nosaltres, doncs, tenim el dret d'obrir a l'hora que ens plagui, nosaltres tenim el

dret d'obrir a l'hora que ens plagui, nosaltres tenim el dret de tancar a l'hora que vulguem. Fora limitacions de cap mena, fora i abaix els organismes que disposen aquestes limitacions".

(849) V. la queixa manifestada pel vocal dependent Pau Griera contra la "campanya empresa per la Federació Monàrquica Autonomista del Districte VI" i les justificacions dels vocals patrons, membres d'aquesta Federació, baró de Güell i Arciniega, a la sessió de l'onze de setembre de 1922 de la Comissió Mixta. El vocal patró, Arciniega, explicaria "el significat que tingué la seva intervenció en la reunió celebrada fa pocs dies a la Federació Monàrquica Autonomista del Districte Sisé, a la qual només assistí com a industrial -- particular, prenent la paraula, en vista de la reiterada pressió -- dels concurrents a l'acte, en assabentar-se que formava part de la Comissió Mixta, fent-ho precisament en defensa d'aquesta Corporació, l'actuació de la qual, en general, creu beneficiosa per al comerç, si bé es reservarà el dret de defensar dintre d'ella un horari més extens i procurar la seva aprovació".- "Acció" d'octubre de 1922, p. 12; "Anales", juliol-agost-setembre de 1922, p. 322. El president de la Federació del Districte VI, Mir i Rosell era un dels dirigents de l'actuació contra els acords de la Comissió Mixta en l'afer de l'horari de treball dels dependents.

(850) La Comissió Mixta, a la seva sessió del 2 d'octubre, a iniciativa dels dependents, protestaria "de los conceptos contra ella vertidos" a l'assemblea del dia anterior al Teatre Goya i "especialmente que se le atribuyera significación política determinada cuando sus componentes, pertenecientes a los más distintos y opuestos partidos, prescinden dentro de la Corporación de sus ideales y significación política para defender solamente los intereses económicos y sociales de sus respectivos representados".- "El Diluvio" del 4 d'octubre de 1922, "El Diluvio", 7 de novembre de 1922; i "Acció" de novembre de 1922, p. 22. V., també, el telegrama de l'Associació Ferretera contra aquesta campanya, adreçat al ministre de Treball ("El Diluvio" del 6 d'octubre de 1922.

El 30 de setembre de 1922, per la seva banda, la Secció Permanent d'Organització i Treball, tot coincidint amb l'obertura de la Cooperativa de Consum del CADCI, aprofitava l'avinantesa per a llançar un manifest en el que unia aquesta fita amb l'atac envers aquest

nou assaig dels botiguers protestaris." (...) aquest episodi -re--
 marcava- de la gran lluita dels nostres dies posa en evidència una
 vegada més que els interessos del capitalisme i els drets del pro-
 letariat són incompatibles; que els egoïsmes de l'amo i les neces-
 sitats dels dependents són irreconciliables". La Secció -indicava
 també- "vetlla, com sempre, per la defensa dels nostres drets, i -
 oportunament ens donarà les instruccions necessàries, que tots hem
 d'acatar amb la màxima disciplina, per tal d'anorrear els regres--
 sius manejos de la burgesia detallista. (...) Perquè el triomf ---
 nostre sigui definitiu cal que destruïm per sempre més als nostres
 adversaris. (...) És precís que, guiats per l'ideal enderrocador i
 constructor alhora del cooperativisme, els desplaçem per complet
 de la vida econòmica del nostre poble. És hora de que siguem nosal-
 tres mateixos que exercim la funció d'empresari i dirigim l'econo--
 mia del país en el sentit d'aconseguir pel bé comú la màxima pro--
 ducció amb el mínim esforç. Cal que lluitem per a extingir lo més
 aviat possible tota mena de paràsits socials." El manifest, després
 de convidar els treballadors a engroïxir "el moviment cooperativis-
 ta de la nostra terra" i els dependents a allistar-se a la Coopera-
 tiva de Consum que s'obria l'endemà, acabava: "Apoderem-nos avui -
 del comerç detallista de la ciutat: demà amb la cooperació de totes
 les forces tècniques i obreres de Catalunya ens apoderarem de la -
 direcció de tots els sectors de la vida econòmica de la nostra ---
 terra".- Per la jornada de vuit hores.- "Acció" de novembre de 1922,
 p. 15-16. V. també, "Acció" d'abril de 1932, p. 28

- (851) El 6 d'octubre de 1922, "El Diluvio" publicava una nota de la Co-
 missió Mixta, tot referint-se a aquests incidents produïts "estos
 últimos días", davant dels quals, "esta Corporación ha solicitado
 el auxilio de la fuerza pública, habiendo el gobernador dado orden
 a la policía para que ampare a los referidos inspectores de la Co-
 misión Mixta en sus funciones de denunciar a los infractores del
 horario acordado". V., també, "Acció" de novembre de 1922, p. 22.
- (852) V. "El Diluvio" del 18 d'octubre de 1922. Els organitzadors de --
 l'assemblea del Teatre Goya també crearien una Cambra Mútua Indus-
 trial, "cooperativa de industriales y comerciantes detallistas"
 ("El Diluvio" del 10 d'octubre de 1922), la qual protestaria igual-
 ment, en telegrama adreçat al ministre de Treball, dels procedi---
 ments de la Comissió Mixta i de la imposició de multes, tot dema--

nant la "suspensión procedimientos ejecutivos instados por citada Comisión interín llega por correo manos V.E. exposición detallada irregularidades cometidas, implorando rápida justicia" ("El Diluvio" del 21 d'octubre de 1922). L'Associació de la Dependència Mercantil, per la seva banda, protestaria tot seguit per aquestes -- "falsas manifestaciones" de la Cambra Mútua Industrial, "entidad desconocida en Barcelona", en un altre telegrama al mateix ministre ("El Diluvio" del 22 d'octubre de 1922).

V., enfi, "El Diluvio" del 24 d'octubre de 1922, "El Diluvio" del 31 d'octubre de 1922, "El Diluvio" del 8 de novembre de 1922, "El Diluvio" del 8 de novembre de 1922, - "El Diluvio" del 17 de novembre de 1922, "El Diluvio" del 18 de novembre de 1922, "El Diluvio" del 19 de novembre de 1922, "El Diluvio" del 23 de novembre de -- 1922, "El Diluvio" del 24 de novembre de 1922, "El Diluvio" del 17 de desembre de 1922.

- (853) "Acció" de desembre de 1922, p. 17; i "Acció" de gener de 1923, p. 15. Aquest telegrama, adreçat a mitjans de novembre, demanava que s'activessin els embargs contra els detallistes que no feien efectives les multes imposades i insistia en la demanda que els dependents de les empreses de serveis públics s'integressin al règim de la Comissió Mixta. Un segon telegrama protestaria per la campanya contra l'horari establert per la corporació paritària que duien a terme "botiguers barriades extremes de la ciutat, capitanejats per subjectes estranys comerç, agent negocis un, i obrer municipal i ex dependent expulsat Comissió Mixta altre". "Si embargs pendants -indicava més endavant- contra aquests delinqüents no s'executen - quedarà demostrat fracàs Comissions Mixtes i similars per culpa patrons desacaten sempre lleis tributs legals amb actituds anàrquiques anti-socials". El telegrama remarcava que la "immensa majoria comerç barceloní acata dit horari", raó per la que no era "just -- que petits botiguers sense dependents s'excusin en la seva modèstia econòmica per pretendre un tractat de privilegi, perjudicial - pels patrons que acaten la llei".- "Acció" de gener de 1923 esmentada, p. 15. "El Diluvio" del 16 de novembre de 1922 i "El Diluvio" del 24 de novembre de 1922 reproduïen també també aquests telegrams.

"L'acusació d'anarquitzants -segons el butlletí "Acció" esmentat- als patrons eterns protestaris dels acords de la C.M. tingué la --

virtut d'arrencar-los-hi un crit de sinceritat al manifestar com a protesta del primer telegrama per nosaltres enviat, que molts --- d'ells havien sortit al carrer disposats a ofegar en sang tot in--- tent de transformació. En prenem bona nota."

"El Diluvio" del 21 de novembre de 1922, per un altre costat, publicava un telegrama al ministre de Treball, en resposta al del --- CADCI, signat per representants "entidades industriales, comerciantes detallistas barriadas extremas Barcelona", tot precisant "que multas impuestas Comisión Mixta no son por tener establecimientos abiertos más tarde 7 tarde y absolutamente ninguna por tener ocupados dependientes más de 8 horas. Sanciones y pretensiones Comisión y Centro descabelladas, pugna leyes orden social."

"El Diluvio" del 21 de novembre de 1922. Poc després, el CADCI --- adreçaria el seu segon telegrama esmentat.

- (854) V. "El Diluvio" del 17 de desembre de 1922. L'autorització es referia a les dates compreses entre el 21 de desembre i el 6 de gener, més nou dies per a inventari i balanços.
- (855) Segons la Comissió Mixta, els establiments de venda al detall podrien estar oberts fins les vuit de la nit en els mateixos dies esmentats a la nota anterior. En compensació, haurien d'estar tancats tot el dia per Nadal, San Esteve i el diumenge 31 d'octubre; el dia 1 podrien estar oberts fins a la una del migdia, i el 5 de gener fins les 12 de la nit, amb dues hores per a sopar per a la dependència. El ram de l'Alimentació podia allargar més l'horari de tancament (fins a les nou de la nit i les dues de la tarda segons els dies). En canvi, la Junta Local de Reformes Socials sols aconsellaria "al comercio no haga uso de la autorización concedida para tener abierto estos días de feria en domingo y días festivos, por ser tradicional, también respetarlos como tales por el descanso dominical de la dependencia"; en dies que no fossin festius, "ni este ni otro organismo local puede obligar al cierre de los establecimientos en días que no sean festivos". V. "El Diluvio" del 7 de desembre de 1922, "El Diluvio" del 14 de desembre de 1922, "El Diluvio" del 16 de desembre de 1922, "El Diluvio" del 17 de desembre de 1922. Aquest darrer publicava també una nota del CADCI que recordava a tots els socis del Gremi de Detallistes l'acord de la Comissió Mixta pel que feia a l'horari de les properes festes.

- (856) La Comissió Mixta, en una nota feta pública a la premsa, recordava la R.O. del 27 de desembre de 1921 que li donava les facultats necessàries "con preferència a la Junta Local de Reformas Sociales" i ratificava el seu horari. V. "El Diluvio" del 19 de desembre de -- 1922. V. també la nota 864.
- (857) V., les manifestacions en aquest sentit de la Unió Ultramarina, -- l'Associació Ferratera i del Centre i Unió Mútua de Cobradors i Mossos de Barcelona, a part de la del CADCI, a la que ens referirem -- tot seguit, a "El Diluvio" del 19 de desembre de 1922.
- (858) V. la seva llarga comunicació a l'alcalde, del qual esperaven que rectificqués la seva disposició, després de defensar les facultats i la importància de la Comissió Mixta i palesar la seva "decepción y amargura" davant la signatura per part de l'alcalde d'aital disposició que contradia l'acordat per aquella corporació paritària.- "El Diluvio" del 19 de desembre de 1922.
- (859) "Acció" de gener de 1923, p. 17. La declaració, després d'indicar la poca representativitat de la Junta Local de R.S., pel que feia als dependents en particular i als obrers en general, mostrava la seva extranyesa per l'actitud de l'alcalde, remarcava la tasca i -- la legitimitat de la Comissió Mixta i de les seves resolucions, en especial aquelles que es referien a l'horari del treball, i recordava novament quin era l'aprovat per a les properes festes. També, "El Diluvio" del 19 de desembre de 1922.
- (860) Així ho expressaven en una declaració conjunta, dirigida als obrers mercantils, i també de passada a l'alcalde al que, a més a més, res_ponsabilitzaven sobre el que pogués succeir "si algún patrón desaprensivo no quiere acatar durante estos dias las disposiciones de la Comisión Mixta". Signaven l'Associació de la Dependència Mercan_til, CADCI, Unió Professional de Dependents i Empleats del Comerç, Centre Unió Mútua de Cobradors i Mossos, Associació Ferratera, As--sociació de Viatjants del Comerç i de la Indústria, Centre de Viat_jants i Representants del Comerç i de la Indústria, Lliga de Corre_dors i Representants del Comerç i de la Indústria, Unió Ultramarina, Associació Professional d'Empleats d'Assegurances, Associació d'Agents d'Assegurances, i Associació de Dependents de Duanes, Navilners, Consignataris i similars.- "El Diluvio" del 20 de desem--bre de 1922.

(861) Així ho feia el CADCI al seu manifest, esmentat a la nota 859, i les entitats que també el signaren, bàsicament les mateixes que hem esmentat a la nota anterior -llevat del Centre de Viatjants i Representants del Comerç i de la Indústria i la Lliga de Corredors i Representants del Comerç i de la Indústria-, a més a més de la Federació de Dependents de Catalunya. També feien aquesta convocatòria la Unió Ultramarina i l'Associació Ferratera a les seves notes citades a la nota 857. "Aquesta nota de l'alcalde -assenyalava "Acció" de gener de 1923, p. 17- va tenir la santa virtut de fer redraçar la dependència com si sentís ferida i befada, i plena d'indignació es disposà a contestar amb virilitat i coratge la bofetada que rebé de la primera autoritat municipal. La Secció d'Organització i Treball i les agrupacions del detall, es posaren d'acord amb les directives de les diferents entitats de dependents de la ciutat nostrada; mancomunades i amb fermesa vàrem disposar la tàctica a seguir; amb serena energia, mes amb audàcia, assenyàvem el procediment que regulés els nostres actes protestaris i, amb la fermesa dels nostres interessos -tan arterament trepitjats- hi posàrem tota la dignitat que mereixen les coses justes." Assenyalem també que "El Diluvio" aprofitaria l'afer per a atacar la Lliga de la que el Marqués d'Alella -l'alcalde- era un instrument "que la Lliga mueve a su capricho", segons afirmava en un article editorial, titulat La Lliga contra los dependientes. "La Lliga en esta ocasión -hi llegim entre altres coses- debe desear vengarse de los dependientes, en especial de los del Centre Autonomista de Dependents, por sus demostraciones públicas contrarias al mangoneo de Cambó, Durán, etc., etc., en la política catalana". V. "El Diluvio" del 19 de desembre de 1920.

(862) "La dependència -escrivia hom a "Acció" de gener de 1923, p. 18- seguint les instruccions rebudes, es disposà a fer pública la seva protesta i acudí, compacte, a la Plaça de Sant Jaume per palesar la seva virilitat protestant de l'acord improcedent de l'Institut de Reformes Socials. No calia ja la manifestació després de la pública rectificació que havia fet l'alcalde per mitjà de la nota publicada en la premsa d'aquell mateix dia, pro, calia que es fes aquell acte perquè veiés l'alcalde, perquè veiés la Junta de Reformes Socials i perquè veiés sin els patrons, que la dependència de Barcelona ja no és aquella massa inconscient que fins ara havia

hagut de sofrir les escameses de l'element patronal." V., la nota esmentada de rectificació de l'alcalde i de la mateixa Junta Local de Reformes Socials a "El Diluvio" del 20 de desembre de 1922. "La Comisión Mixta -comentava aquest diari- del Trabajo ha demostrado tener una fuerza exterior poco común en organismos representativos". V., també la Memòria general del secretari del curs 1922-1923, llegida a la junta general ordinària del 13 de juny de 1923, a "Acció" de juliol de 1923, p. 20-21; "El Diluvio" del 21 de desembre de 1922; "El Diluvio" del 23 de desembre de 1922; "El Diluvio" del 24 de desembre de 1922. "El Diluvio" del 5 de gener de 1923, finalment, publicava una nota de la Comissió Mixta que es congratulava de l'exacte compliment de l'horari de les festes de Nadal i cap d'any, i "El Diluvio" del 10 de gener de 1923, en reproduïa una altra que recordava el retorn a l'horari normal.

(863) "Acció" de gener de 1923, p. 18.

(864) D'aquesta manera, la Comissió Mixta, en discutir la situació creada per l'acord de l'alcalde i de la Junta Local de Reformes Socials, decidiria d'adreçar-se al ministeri de Treball "interesando se respeten las facultades de la Comisión Mixta para intervenir exclusivamente en las cuestiones sociales que al comercio se refieren, --exigiendo el cumplimiento de la Real Orden del 27 de diciembre último", segons assabentava "El Diluvio" del 21 de desembre de 1922.

(865) Recordem com aquesta qüestió l'havia plantejat ja el CADCI a la Comissió Mixta, l'agost de 1922, en ocasió de les resistències patronals a pagar les multes. V. la nota 846 d'aquest capítol. També, -- "Acció" de març de 1923, p. 14; "El Diluvio" del 22 de febrer de 1923, i "El Diluvio" del 24 de febrer de 1923. Les entitats patronals mateix, reunides al Foment del Treball Nacional amb els vocals patrons de la Comissió Mixta, acordarien d'adreçar un telegrama en el que davant de l'"actitud de los vocales dependientes de la misma, se complacen en poner en conocimiento de Vucencia la perfecta unanimidad de los reunidos sobre conveniencia de que subsista con su máxima autoridad dicho organismo tan necesario para la paz social en los múltiples problemas del trabajo", i que era signat pel president del Foment del Treball Nacional. V. "El Diluvio" del 10 de febrer de 1923.

(866) Per aquesta R.O. subsistia el dret d'apel·lació "en alçada davant

del Ministeri contra els acords de la Comissió Mixta que afectin un gremi o que tinguin caràcter de generalitat", però els recursos havien d'ésser informats per la Delegació del Treball en el termini d'un mes, d'ençà de la seva presentació en aquesta delegació. Finalment, "contra les multes de caràcter particular que imposi la Comissió Mixta podran els interessats, si aquelles no haguessin estat acordades per unanimitat, produir recurs davant del magistrat - president de la Comissió, en el termini de vuit dies des que la multa els fos notificada, presentant les proves i les alegacions que creguin pertinents a llur dret, i el magistrat president resoldrà - en el termini d'altres vuit dies, sense que quedi cap recurs contra la resolució". Per a fer afectives les multes, un cop aquestes fossin fermes, la Comissió Mixta requeriria els multats perquè procedissin a llur pagament en el termini de vuit dies, "i si no ho fessin, dirigint l'oportú ofici al jutge de primera instància competent perquè procedeixi a l'exacció per la via d'apremi". El CADOCI, a més a més de recordar públicament l'escrit esmentat, adreçat el mes d'agost darrer a la Comissió Mixta i que demanava l'augment de les facultats executives d'aquesta corporació, felicitava el ministre de Treball per aquesta R.C., mitjançant un telegrama que signaven la Secció d'Organització i Treball i les seves agrupacions de detallistes. V. "Acció" de març de 1923, p. 13-14; "El Diluvio" del 24 de febrer de 1923. La mateixa felicitació adreçaria la Comissió Mixta -així com a les entitats patronals i de dependents que li havien prestat suport en aquesta direcció- ("El Diluvio" del 22 de febrer de 1923 i "Acció" de març de 1923, p. 15), i altres entitats - com la Unió Professional de Dependents i Empleats de Comerç ("El Diluvio" del 23 de febrer de 1923) i l'Associació de la Dependència Mercantil ("El Diluvio" del 8 de març de 1923. V., també, "El Diluvio" del 7 d'abril de 1923. La Comissió Mixta, aprofitaria l'avinentesa per a remarcar públicament, a través de la premsa, la necessitat de complir amb els horaris fixats per al comerç i la seva resolució d'ésser "inexorable en la imposición de sanciones y en la efectividad de las mismas" ("El Diluvio" citat del 22 de març de 1922). La Unió Gremial, per la seva banda, publicava una nota a "El Diluvio" del 24 de febrer de 1923, en què si bé adoptava un tom més moderat, feia el cor fort i assenyalava que "en este extremo -- tan interesante de las multas como en cualquier otro que pueda afec

tar a la vida del comerç detallista, atentamente y sin descanso velará por su mayor defensa y salvaguarda". V., enfi, "Anales", gener-febrer-març de 1923, p. 43.

(867) El tema de l'horari fóra un dels que de manera més permanent continuaria apareixent a les planes dels periòdics, ja fos en ocasió de les festes nadalenques (V., per exemple, "El Diluvio" dels dies 12, 19 i 23 d'abril de 1923), les festes majors de barriada (V., - així, "El Diluvio" del 22 d'agost de 1922, "El Diluvio" del 8 de setembre de 1923, "Acció" de setembre de 1923, p. 16) o alguna --- altra festa com la del diumenge de rams pels qui es dedicaven a la venda de palmes i palmons ("El Diluvio" del 23 de març de 1923); - en ocasió, enfi, dels dictats de la Comissió Mixta en aquest sen-- tit envers alguna branca especial ("El Diluvio" del 14 d'octubre - de 1922, "El Diluvio" del 20 d'octubre de 1922, "El Diluvio" del - 10 de gener del 1923; "Acció" de novembre de 1922, p. 22), sense - oblidar les reivindicacions d'algun sector de la dependència, com la farmacèutica ("El Diluvio" del 31 de desembre de 1922).

El tema de l'horari es faria present a les negociacions de noves - bases per a regular el treball, com s'esdevenia a les que la Comis-- sió Mixta establí per als dependents de Banca i Borsa -V. supra - p.542-3-, que confirmaven la jornada de vuit hores "si bé els depen-- dents concedeixen a llurs patrons un nombre d'hores extraordinà-- ríes, que no pot passar de 88 al semestre.

En compensació d'aquestes hores els patrons pagaran a llurs depen-- dents una mensualitat extraordinària per Nadal i mitja a fi de --- juny; gaudiran, a més, de quinze dies de vacances anuals i de l'ano-- menada setmana anglesa. També en cas de malaltia, qualsevol que si-- gui la seva durada, i mentre no es converteixi en crònica, els em-- pleats, sense distinció de classes i categories, cobraran íntegra-- ment els seus havers."- "Acció" d'abril de 1932, p. 28.

(868) "Que s'acabi amb la població econòmicament inactiva de tots els - països -prosseguia l'escrit-. Que es busquin fórmules que evitin que cada any milions de braços joves i robustos hagin d'abandonar-- les eines del treball per a agafar les de la guerra. Que s'apli--- quin al comerç i a la indústria l'utilitatge i els mètodes científ-- fics de treball que evitin la disbauxa d'energies i primeres matè-- ries. I que s'abandoni aquesta economia liberal que amb els seus

innombrables defectes ens porta a un fraccionament innecessari de la producció i a una irregularitat constant, ara per excés, ara per defecte de la mateixa."

- (869) La jornada de les vuit hores. Una ofensiva patronal rebutjada. - "Acció" d'agost de 1922, p. 18.
- (870) V. la p. 569 i sgs. i la nota 844. "Acció" de març de 1923, p. 14; "Acció" d'abril de 1923, p. 19; "Acció" de maig de 1923, p. 15; -- "Acció" de juny de 1923, p. 15, etc., anunciaven també l'horari de consultes dels Gremis en aquest sentit.
- (871) Aquest informe que fóra presentat per la Secció d'Organització i Treball "a la consideració" del Sindicat de Dependents de Banca i Borsa de Barcelona, plantejava la necessitat de fixar el "sou màxim anual per a gaudir del benefici del retir, a 6.000 pessetes -- per a l'obrer manual i a 12.000 pessetes per a l'obrer intel.lectual"; la "contribució de l'Estat i del patró per a formar el retir en les proporcions respectives de 0'10 pessetes i 0'05 pessetes diàries per a l'obrer manual i de 0'20 pessetes i 0'10 pessetes diàries per a l'obrer intel.lectual"; que l'assalariat pogués lliurement "fer imposicions voluntàries per a augmentar el capital o el retir que li pertanyi en arribar a l'edat fixada", que el límit d'edat "per a la percepció del retir" fos fixada "a 60 anys -- per a l'obrer manual i a 55 anys per a l'intel.lectual, amb reducció d'aquest límit per a totes aquelles indústries o treballs que esgotin prematurament l'organisme físic o el mental", i que les -- "primes imposades per l'Estat i el patró amb llurs interessos acumulats" formessin "un capital com el que constituïria una prima anual per a formar una assegurança de vida, amb la diferència que aquesta serà considerada a pagar no a la mort, sinó en arribar a l'edat fixada, i que podrà ésser cobrada pel beneficiari en arribar als 60 o 55 anys o transformar aleshores en una renda vitalícia; essent potestatiu de l'interessat escollir una o altra forma. En cas de defunció, es lliurarà als hereus del beneficiari el total de primes amb els interessos acumulats, així com les eventuais imposicions fetes per ell mateix o per un tercer". V. Informe que sobre el Segur Obligatori de Retirs Obrers presenta la Secció Permanent d'Organització i Treball del Centre Autonomista de Dependent del Comerç i de la Indústria (entitat obrera), a la consideració

del Sindicat de Dependents de Banca i Borsa de Barcelona.- "Acció" de setembre de 1921, p. 14-16; "Acció" d'abril de 1932, p. 27.

- (872) V. "El Diluvio" del 8 de setembre de 1921; "Acció" de desembre de 1921, p. 15; "El Diluvio", 7 d'octubre de 1921; "Catalunya Social" del 29 d'octubre de 1921; "Catalunya Social" del 17 de desembre de 1921; "El Diluvio". 16 de març de 1922; "El Diluvio", 17 de març de 1921; "El Diluvio", 24 de març de 1922; "El Diluvio", 31 de març de 1922. El concurs era convocat el setembre de 1921 i el termini de presentació de treballs finia el 31 de març de 1922. Pel que fa als resultats i a l'acte de lliurament de premis celebrat el 2 de juliol de 1922, V. "El Diluvio" del 10 de juny de 1922, "El Diluvio" del 13 de juny de 1922, "El Diluvio" del 29 de juny de 1922, "El Diluvio" del 1 de juliol de 1922, "El Diluvio" del 4 de juliol de 1922.
- (873) El resultat fóra l'acord de la Comissió Mixta de "nomenar una ponència composta de tres patrons i tres dependents per a què recullin els elements informatius, científics i pràctics referents a tan magne problema" i proposés les "solucions apropiades".- "Acció" de març de 1922, p. 20; "Acció" d'abril de 1923, p. 17. V. l'article d'Emigdi Fernàndez, La participació en els guanys, a "Acció" de març de 1922, p. 14-17, que recollia les posicions dels dependents, i, supra, p. 534 .
- (874) La proposició adreçada a la Comissió Mixta demanava que es relacionés el termini d'anticipació amb què el patró havia de comunicar l'acomiadament d'un dependent amb la durada de temps que fes que aquest treballés a la casa en concret, termini que hauria d'ésser d'un mes quan els dependent portés menys de dos anys en un lloc de treball. El CADCI considerava que, quant més anys hom portés prestant els seus serveis en una casa, una indemnització més gran havia de rebre. V. "Acció" de juny de 1922, p. 14.
- (875) V. la més amunt, p. 582 i les notes 831 i 832 d'aquest capítol. La Secció Permanent d'Organització i Treball del CADCI s'adreçaria, a més a més, el 18 d'agost de 1922 al ministre de Treball, demanant que fos rectificada la seva resolució del 18 d'octubre de 1921 que deixava fora del règim de la Comissió Mixta les empreses de serveis públics i fos constituït el corresponent Comité Paritari que entengés d'aquest sector. V. el text de l'escrit a "El Diluvio" del --

23 d'agost de 1922. El CADCI reiterari més endavant la seva petició (V. "El Diluvio" del 16 de novembre de 1922 i "Acció" de gener de 1923, p. 15), a l'igual que ho faria la mateixa Comissió Mixta (V. "El Diluvio" del 24 de novembre de 1922).

- (876) La comunicació del CADCI després de justificar les raons de la petició, demanava que s'acordés la "implantació" d'aquesta "millora". V. "Acció" d'agost de 1922, p. 18. La informació fou oberta per la Comissió Mixta en ésser presentada, a la sessió del 3 de juliol de 1922, una petició perquè fossin acordades vacances a la dependència durant l'estiu. V. "Anales", juliol-agost-setembre de 1922, p. 310; "El Diluvio" del 8 de juliol de 1922; "Acció" d'abril de 1932, p. 28.
- (877) "Acció" d'abril de 1932, p. 28-29. Segons l'acord de la Comissió Mixta que "Acció" d'abril de 1923, p. 18-19, reproduïa sencer, en el cas que la forma proposada per la dependència pel règim de vacances no convingués al patró, aquest proposaria a la mateixa la que considerés "compatible amb els interessos del negoci". "De no estar establert pel patró un règim de vacances el dia primer de juny de cada any -afegia el text de l'acord- o de no haver-se arribat a una intel·ligència entre la dependència i el patró, quant a la duració i forma de substituir-se en el treball, deurà acudir-se a una ponència especial de vacances, la qual, en emetre el seu informe, concretarà el temps de durada d'aquells en cada cas particular, tenint en compte les característiques del negoci i les possibilitats del treball"; la ponència, finalment, estaria formada per un representant patró i un representant dependent de cada un dels Comitès Paritaris, elegits pels mateixos. V., també, "El Diluvio" del 17 de març de 1923; "El Diluvio" del 7 d'abril de 1923; "El Diluvio" i "La Veu de Catalunya" del 10 d'abril de 1923; "Acció" d'abril de 1923, p. 19-20; "El Diluvio" del 13 de juny de 1923; "Acció" de juliol de 1923, p. 1 i 19; "Acció" d'agost de 1923, p. 13; "Acció" de setembre de 1923, p. 14. Segons la Memòria esmentada de la Secció d'Organització i Treball del curs 1922-1923, el tema de les vacances havia portat "profunda discussió en el ple de la C.M. Tots vosaltres sabeu amb més o menys minuciositat els esforços que han sigut precisos per a arribar a una fórmula d'arranjament. Per fi s'obtingué un acord mercès al qual tindrà vacances tot aquell que

les vulgui. Els dependents d'una casa on no existeixi un règim de vacances i on el patró es negués a establir-lo, deuen denunciar-nos el fet per a què nosaltres traspassem la denúncia a la Ponència especial de Vacances que s'ha establert a la Comissió Mixta."- "Acció" de juliol de 1922, p. 22.

- (878) "L'agrupació vigorosa (...) és la que logra imposar el seu voler. És la que obté els millors avantatges per a la classe que té el seu empar, perquè els estaments adversos senten el pes feixuc de l'agrupació organitzada. (...) La gran majoria dels dependents de comerç mai han sentit aquest desig de la pròpia força. (...) Quasi bé -- aquesta manca de sensibilitat del dependent que, sortosament va -- minvant cada dia, sembla una paradoxa: perquè el dependent té de la classe adinerada i en canvi sent les mateixes necessitats de la classe proletària. És la paret que reb el vent dels dos costats; és la de més trista situació perquè posada dintre la dissortada anomenada classe mitja ocupa l'últim graó. Tenim davant dels ulls l'exemple demostratiu de l'eficàcia del reconstituent.
- Sense un acoblament de les forces de les entitats representatives -- més o menys autèntiques dels obrers del comerç, no tindríem avui -- la Comissió Mixta. D'ençà de la creació d'aquest organisme amb facultats de legislador, és que la dependència comercial de Barcelona ha obtingut quelcom que ha fet que no subsistís ni per un moment -- més la situació vergonyosa des del doble punt de vista econòmic i moral en què es trobava. Ara cal que sapiguem servir i acomodar a les exigències del temps aquesta institució. Però principalment -- ens cal que tots els dependents sentim consciència de la nostra -- personalitat social. La Comissió Mixta, amb les seves disposicions, amb la seva entesa en les diferències entre obrers i patrons, ha desvetllat bon xic la consciència social del dependent. Aquest ha vist en ella el mitjà legal per a la consecució d'una millora o la reparació d'una injustícia. Però molts d'aquests que comencen a -- sentir-se interessats pel funcionament de la Comissió Mixta, cal -- que s'ho sentin no sols per egoismes econòmics sinó també per idealitat. És precís que sentim els batecs a doble pulsació i fins i -- tot l'egoisme d'arribar a ésser un dels cooperadors directes a la regularització de la vida social de l'obrer. (...) Cal que cada un que viu del comerç ingressi en una associació a propòsit i que un

cop allí senti l'afany d'intervenir en la marxa de l'entitat (...). Quan a dintre de cada un de nosaltres hi portem aquest delit, la situació serà tota una altra que no la d'avui. A casa nostra mateix quan tots hi intervinguin, quan cada un dels associats tinguem la nostra tasca assenyalada dintre el nombrós treball que de casa en pot sortir, serem tots canviats. Llavors serem forts i robustos i no hi haurà construcció prou forta per a contenir la nostra empenya quan un cas de justícia social ens mogui endavant."- El Bloc. "Acció" de setembre de 1923, p. 15.

- (879) V. supra, p. 558. Així, a les eleccions que la Comissió Mixta convocava, el 30 de novembre de 1921, per a cobrir les vacants del Comités Paritaris de diversos grups, l'Associació de la Dependència Mercantil, CAOCI, Unió Professional de Dependents i Empleats de Comerç, Associació de Viatjants del Comerç i de la Indústria, Centre de Viatjants del Comerç i de la Indústria, Lliga de Corredors i Representants del Comerç i de la Indústria, Unió Ultramarina i l'Associació Ferratera formaven una candidatura unitària. V. "El Diluvio" del 3 de desembre de 1921, "Catalunya Social", 10 de desembre de 1921; "El Diluvio", 21 de desembre de 1921; "Acció" de gener de 1922, p. 9. El CAOCI, igualment, formaria part de la candidatura conjunta per a cobrir les vocalies del grup de Banca i Borsa i per al d'assegurances, a les eleccions que hom convocava per al 19 de febrer de 1922 ("El Diluvio", 25 de gener de 1922; "El Diluvio", 16 de febrer de 1922; "Acció" de març de 1922, p. 20-21), així com a les eleccions generals "per a la renovació bienal de la meitat dels vocals efectius i suplents de cada classe que formen els Comités Paritaris, que hom convocava el 7 de juny de 1922 ("Acció" de juliol de 1922, p. 24; "El Diluvio", 22 de juny de 1922; "El Diluvio", 6 de juliol de 1922; "El Diluvio", 12 de juliol de 1922; "El Diluvio", 13 de juliol de 1922; "Acció" d'agost de 1922, p. 21-22). V. també, "Anales", juliol-agost-setembre 1922, p. 311-317; "Anales", juliol-agost-setembre 1923, p. 409-410; "Anales", octubre-novembre-desembre de 1923, p. 565.
- (880) Segons ens manifestà Manuel Juliachs la "colla socialista" del Centre actuava als Comités Paritaris, com Antoni Obach. Als Comités Paritaris, de fet, ja com a vocals efectiu o com a suplents, hi trobem socis del Centre de diferents orientacions; Narcís Sureda i Cas

telló, Esteve Bonamusa i Auleda, Josep Pujuelo i Formigas, Amanci Domínguez i Beltran, Francesc Esteban i Beorlegui, Josep Torm i Albet, Joan Auger i Domènech, Pau Girons i Martí, Alfons Sevilla i Plana, Josep Morató i Valls, Primitiu Gelabert i Sausa, Daniel Tetas i Masana, Celestí Bonamusa i Masjuan, Miquel Adell i Garcia, - Jaume Baldrich i Pujol, Josep Montanya i Estrada, Salvador Cribillés i Cassó, Joan Bay i Vilaró, Emigdi Fernàndez i Guillem, Marcel·lí Pascual i Torres, David Farrerons i Timoner, Enric Rafel i Sureda, Francesc Foraster i Vila, Juli Busom i Valdés, Francesc Dalmau i Climent, Josep M. Artigas i Amat, Josep Duró i Gili, Isidre Saboya i Ventura, Santiago Sales Barahona, Ramon Matas i Moreda, - Josep M. Vilaseca i Pujades, Miquel Albert i Barris, Gustau Casas i Blasi, Pere Cusso i Matas, Eduard Cabero i Caupena, a part de l'esmentat Antoni Obach i Pol. Entre aquests, Emigdi Fernàndez fóra el president del grup tercer dels Comitès Paritaris després de les eleccions de desembre de 1921, Narcís Sureda i Esteve Bonamusa eren respectivament vice-president i secretari del grup sisé, com a conseqüència de les mateixes eleccions. A més a més hauríem d'esmentar els dependents del CADCI que figuraren a la Comissió Mixta, com Marià Vendrell, Ricart i Sala, Francesc Foraster, Narcís Sureda, Amanci Domínguez, Josep Duro, Ramon Matas, etc. V. "Acció" de gener de 1922, p. 9; "Acció" de febrer de 1922, p. 10 i 13; "Acció" de març de 1922, p. 20-21; "Acció" d'agost de 1922, p. 21-22.

(881) "Acció" d'agost de 1922, p. 21.

(882) Ricart i Sala fóra elegit a la sessió del 8 de gener de 1923, en haver dimitit del mateix càrrec Marià Vendrell, també del CADCI i ex president d'Organització i Treball, "por perder la condición de dependiente de comercio, con que fue elegido, ya que se establece por cuenta propia". "Tanto la representación patronal como la de la dependencia, hacen un cumplido elogio de la abnegación con que siempre ha procedido el señor Vendrell respecto de la Comisión Mixta, - ya desde antes de su establecimiento, por haber sido uno de los más caracterizados iniciadores de su implantación", segons remarcava "Anales", gener-febrer-març de 1923, p. 40. "Acció" de febrer de 1923, p. 2. Marià Vendrell, posteriorment, tornaria a formar part de la Comissió Mixta, si bé llavors com a representant patronal, segons ens manifestà Ràfols i Camí.

(883) L'escalat vigent era el següent:

<u>Import anual de les utilitats</u>		<u>Tipus de gravamen</u>
	1500 pts.	3%
Més de	1500 pts. sense passar de 2000	3'50%
" "	2000 " 2500	4%
" "	2500 " 3000	4'5%
" "	3000 " 4000	5%
" "	4000 " 5000	5'5%
" "	5000 " 6000	6%
" "	6000 " 7000	6'5%
" "	7000 " 8000	7%
" "	8000 " 9000	7'5%
" "	9000 " 10000	8%
" "	10000 " 11000	8'5%
" "	11000 " 12000	9%
" "	12000 " 13000	9'5%
" "	13000	10%

V. "Acció" d'agost de 1921, p. 9; "Acció" d'octubre de 1922, p. 10; "Acció" d'abril de 1932, p. 26.

(884) "Acció" d'abril de 1932, p. 26. "Acció" d'agost de 1921, p. 9 també subratllava el fet que eren "alguns els patrons que s'han desentès de pagar ells l'impost. No són gaires els patrons que han procedit en aquesta forma i a això és degut tal vegada la indiferència amb què molts companys se miren aquesta campanya. A aquests cal recordar-los-hi que mentre no s'aconsegueixi l'exempció estan exposats a veure qualsevol dia reduïdes llurs assignacions pel pes de l'impost".

(885) Altres entitats com l'Associació de la Dependència Mercantil havien demanat la desgravació de l'impost d'utilitats, especialment quan es debaté al parlament. V. "El Diluvio" del 3 de març de 1920. El novembre de 1920 tornaria a insistir en un telegrama al president del Consell de Ministres ("El Diluvio" del 26 de novembre de 1920).

(886) "Per la nostra part -indicava també l'escrit- posarem tot el nostre esforç per a lograr la derogació d'aquesta llei".- "El Diluvio", 1 de desembre de 1920.

(887) "No es utilidad, sino compensación -manifestava Francesc X. Casals en nom d'Organització i Treball a l'escrit-, la mezquina retribu--

ción con que se recompensa nuestra labor intelectual; no es utilidad lo que percibimos a cambio de un trabajo mucho más valioso, en general, por su rendimiento y por el esfuerzo que representa, que la moneda con que se paga. Si necesario fuera justificar tal afirmación, invocaríamos los acuerdos de la Comisión Mixta del Trabajo, fijando las retribuciones mínimas que debíamos percibir los empleados de comercio en general. Estas retribuciones, Excmo. Sr., marcaron un -- aumento considerable, aunque insuficiente, sobre la inmensa mayoría de los haberes que se pagaban; pero no han pasado algunos de la categoría de nominales, como lo demuestra el sinnúmero de denuncias -- presentadas, denuncias seguidas, en algunos casos, del despido de -- los denunciados." L'escrit reconeixia que els patrons es feien --- càrrec d'aquest impost, però "ahora el patrono no querrá cargar con un impuesto más, tanto más cuanto que la ley le hace recaudador y -- depositario bajo conminación de unas multas. Si tácitamente se ha -- reconocido la improcedencia y la injusticia de obligar al dependien -- te al pago de ese impuesto (...), ¿como es posible hacérselo pagar precisamente en el momento que llega a su punto culminante el enca -- recimiento de la vida, para lo cual no bastarían, si se pagaran, -- los aumentos que representan los sueldos mínimos señalados por la -- Comisión Mixta? (...) Y es de una notoria incongruencia que la remun -- eración del trabajo manual se halle libre de todo impuesto, y que la de los dependientes, por regla general mucho más mezquina hálle -- se gravada por un impuesto que merma considerablemente esta mezqui -- na remuneración. (...) estamos muy percatados de los deberes y tri -- butos que nos imponen nuestros derechos como ciudadanos; pero trá -- tase, Excelentísimo Sr., de subsanar errores y de evitar que conti -- nue la imposición de un tributo que, por mal aplicado, resulta in -- justo."- "Acció" de febrer de 1921, p. 5-6; "El Diluvio", 6 de fe -- brer de 1921; "Acció" de març de 1921, p. 1. El tema de l'impost -- d'utilitat era inclòs a l'ordre del dia de la junta general extraor -- dinària d'Organització i Treball del 21 de gener de 1921 ("El Dilu -- vio" del 19 de gener de 1921), en la que problament es tractaria -- d'aquesta instància que duia precisament data del 21 de gener.

- (888) Als primers, el Centre els demanava "atenció en aquest afer", i als segons, a part de l'adhesió, "que s'ajuntessin a nostra petició". A més a més, "a la premsa de Barcelona i Madrid fou pregada la publicació del text de l'esmentada instància".- "Acció" de març de --

- 1921, p. 8; "El Diluvio" del 24 de març de 1921. També el Gremi de Viatjants i Corredors, per la seva banda, adreçava un telegrama al president del Consell de Ministres i al ministre d'Hisenda, el febrer de 1921, a favor de la mateixa reivindicació i tot anunciant l'"envéio instancia que esperamos obtendrá favorable acogida". V. - "El Diluvio" del 24 de febrer de 1921., V., supra, p. 514 .
- (889) "Acció" de març de 1921, p. 8-9; "Acció" d'abril de 1921, p. 10, -- que publiquen, a més a més, diverses de les respostes obtingudes -- pel CADCI. El CADCI de Reus i l'Associació Ferratera contestarien també comunicant que s'havien adreçat al ministre d'hisenda, tot -- "adherint-se amb entusiasme a nostra demanda". Igualment s'adheri-- rien el CADCI de Valls, la Federació Provincial de Empleados Mer-- cantiles d'Alacant, la Federación de Dependientes de Comercio y Ban-- ca de Múrcia, el Centre de Viatjants i Representants del Comerç i de la Indústria, la Unió Professional de Dependents i Empleats de Comerç, i la Cambra de Directors Majordoms i Contramestres de l'Art Textil. V. també, "Acció" d'abril de 1932, p. 26; "El Diluvio", 24 de març de 1921.
- (890) "Acció" d'agost de 1921, p. 8, publica el telegrama al ministre -- d'Hisenda, i el mateix butlletí del mes de setembre de 1921, p. 16, publica la resposta d'aquest en el sentit que el govern no tenia -- facultats per a "concedir una exempció tributària no autoritzada -- per la llei" i que "quan sigui oportú de proposar a les Corts la -- reforma de la vigent llei d'utilitats (...), tindrè molt en compte les raonades exposicions de les entitats que tenen sol.licitada la referida exempció sobre els petits sous per a procurar atendre-les". "Com es veu la resposta --comentava el mateis butlletí-- no pot ésser menys satisfactòria. Quan es tracta de dictar alguna mida que re-- culli les justes aspiracions de les classes modestes del país, els ministres de l'Estat Espanyol com a bons picaplets, treuen a re-- lluir una pila d'obstacles legalistes que ho impideixen. En canvi aventures que afecten a la vida de milers de persones i que supo-- sen despeses de milions i milions de pessetes s'emprenen sense con-- sultar l'opinió del país i sense reparar en violar tota mena de -- preceptes legals. La Secció, sense vacil.lacions, continuarà tre-- ballant fins a veure descarregades les nostres espatlles del pes -- feixuc d'aquest odiós impost, que els treballadors dels altres ofi-- cis no suporten pas." V., a més a més, "El Diluvio" del 24 de ju--

l'10 de juliol de 1921. L'escrit conjunt del CADCI i de les altres entitats de dependents a "El Diluvio" del 8 de juliol de 1921.

- (891) Entre les respostes dels parlamentaris al CADCI, a les que ens acabem de referir més amunt, Cambó contestava que la instància esmentada, adreçada al ministre d'Hisenda el gener de 1921, la recomanaria "amb el major interès, i pensi que m'alegraria moltíssim de que fossin complagudes les seves aspiracions" ("Acció" d'abril de 1921, p. 10). Tot seguit d'ésser nomenat Cambó per al Ministeri, Organització i Treball li adreçava un telegrama, a finals d'agost de 1921, tot recordant aquella instància del 21 de gener de 1921 i tot remarquant que "tenint present la seva opinió favorable nostra petició, palesada en carta dirigida a aquesta Secció, confiem que prescindint dels subterfugis legalistes adduïts pel seu antecessor, resoldrà favorablement instància. Dependents comerç l'esperit dels quals propens a solucions jurídiques i la mala acollida dispensada sempre a llurs més justes i elementals peticions, constarà vostó en la conferència sobre qüestió social Palau Música Catalana, estan ja cansats suportar diferencial impost que no paguen pas obrers dels altres oficis i que redueix considerablement llur migrada entrada." Cambó contestaria que "amb el major interès" estudiaria "l'assumpte" V. "Acció" de setembre de 1921, p. 16, "El Diluvio" del 28 d'agost de 1921.
- (892) El Gremi de Viatjants s'adreçaria a Cambó en termes semblants als emprats per Organització i Treball, el setembre de 1921 ("El Diluvio" del 6 de setembre de 1921 i "Acció" d'octubre de 1921, p. 12). Cambó contestaria també aquest telegrama, indicant que, en ocupar-se "d'aquests assumptes", tindria " presents les seves pretensions amb el millor desig de trobar tregues per a complaure'ls". Pel que fa a la Federació de Dependents, recordi's que un dels acords de l'assemblea reusenca fou adreçar un telegrama a Cambó demanant la supressió d'aquell impost sobre les remuneracions dels dependents que no passessin de mil pessetes mensuals. V. la nota 740 d'aquest capítol. La Comissió Mixta també faria una petició en la mateixa direcció. V. "El Diluvio" del 8 de setembre de 1921, -- Altres entitats farien igualment, com l'Associació Ferratera. V. "El Diluvio" del 4 de setembre de 1921.
- (893) "Acció" de desembre de 1921, p. 12.

- (894) "Acció" de desembre de 1921, p. 12-13. "Acció" de gener de 1922, p. 10, que remarcava la importància d'aquesta campanya en constatar -- "amb pena l'existència entre els nostres companys d'un sector d'opinió (afortunadament reduidíssim) que sosté que donem a aquesta -- qüestió una importància exagerada", i insistia en argmentacions emprades a textos anteriors.
- (895) El febrer de 1922, la Secció Permanent d'Organització i Treball tornava a adreçar un telegrama en el mateix sentit al ministre d'Hisenda i alhora anunciava la seva intenció d'intensificar la campanya, en ocasió de la presentació dels pressupostos esmentats de l'Estat al Parlament, mostrant la seva oposició a què l'impost pogués ésser traspassat als patrons, car això repercutiria sobre "els nostres estipendis". El Gremi de Viatjants i Corredors, per la seva banda, -- adreçaria també un telegrama a Cambó, tot convidant-lo, "en vigí-- lies de nous pressupostos, a fer honor a la paraula per vos donada". V. "Acció" de març de 1922, p. 1, 17 i 22. "El Diluvió", 11 de febrer de 1922.
- (896) V. "Acció" de febrer de 1922, p. 10; "Acció" de març de 1922, p. 17; "Acció" d'abril de 1922, p. 2 i 15-16.
- (897) V. "Acció" d'abril de 1922, p. 2 i 15-16; "El Diluvió", 8 de març de 1922; "El Diluvió", 12 de març de 1922; "El Diluvió", 14 de març de 1922. Segons el primer butlletí esmentat, "convocant a la dependència a aquest acte, s'havien redactat uns vibrants cartells que havien d'ésser profusament fixats per tot Barcelona. El governador civil no va aprovar llur text i a corre-cuita fou precis fer-ne imprimir uns altres, que fins a darrera hora no poderen ésser col.locats. Malgrat aquest entrebanc en la nostra propaganda, el míting es vegé força concorregut." Respecte de l'assistència, "fundament, esolia el nostre president, company Casals, en l'esmentat acte, de que --- aqueixes manifestacions no vagin revestides d'aquell caràcter de -- grandiositat a què donaria dret a exigir la importància numèrica de la dependència mercantil, i afegia que quan els elements directors compten amb l'apoi de tothom, és llavors quan més capacitats es senten per a exercir una defensa ardida i estimulats a desenrotllar -- iniciatives de més volada". Tanmateix; segons indicava també el primer dels butlletins esmentats, "amb motiu de la darrera crisi governamental i el consegüent ajornament de la presentació i discussió -- dels pressupostos, ha sofert una dilació la resolució de l'assumpte.

Cal que tots aprofitem aquest interval per a intensificar la nostra propaganda a fi de que no resti ni un sol dependent que no estigui plenament convençut de la raó que ens assisteix." Aquesta mateixa "Acció" transcrivía la lletra de resposta de la Federación Nacional de Dependientes de Madrid a la que el CADCI li havia adreçat i en la que després d'assenyalar les seves posicions i actuacions respecte del tema, acabaven manifestant com, tot i voler complaure els desitjos del CADCI, no havien estat rebuts per Cambó; "(...) y ha cesado en dicho cargo -Cambó- sin habernos recibido. Sin duda sospechaba algo de lo que pudiéramos decir o no queriendo se comprometer, dada su significación en vuestro Centro, no recibiendo, o alegando no haber recibido nuestros B.L.M., cuando vosotros le afeais su conducta, siempre queca en buen lugar".

(898) V. La Secció Permanent d'Organització i Treball del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, davant les actuals reformes tributàries.- "Acció" de juliol de 1922, p. 19-22.

(899) V. La Secció Permanent- op. cit.- "Acció" de juliol de 1922, p. 20.

(900) Id. anterior.- "Acció" de juliol de 1922, p. 20: "(...) hem de protestar-ne amb la màxima energia i hem de recomanar als nostres --- amics que si el Senat manté els mateixos tipus que ha aprovat el Congrés no dubtin un moment, abans de privar-se de les coses més necessàries de la vida, en no pagar aquests certificats d'expoliació".

(901) "Acció" d'octubre de 1922, p. 10.

(902) "Acció" d'abril de 1932, p. 28. Els gravàmens esmentats a la nota 883, que anaven del 3% al 10% sobre sous compresos entre les 1500 i les 13.000 pessetes, restaven ara així:

<u>Import anual de les utilitats</u>	<u>Tipus de gravamen</u>
1500 - 2000 pessetes	2'80%
2000 - 2500 "	3'20%
2500 - 3000 "	3'78%
3000 - 4000 "	4'20%
4000 - 5000 "	4'62%
5000 - 6000 "	5'28%
6000 - 7000 "	5'72%
7000 - 7500 "	6'16%

7500 - 8000 pessetes	6'44%
8000 - 9000 "	6'90%
9000 - 10000 "	7'36%
10000 - 11000 "	7'82%
11000 - 12000 "	8'28%
12000 - 12500 "	8'73%
12500 - 13000 "	9'12%
13000 - 15000 "	9'60%

Més de 15.000 pessetes, el 10%. V. "Acció" d'octubre de 1922, p.10.

- (903) "Acció" d'abril de 1932, p. 28. El tema de la nova llei reformada d'impostos d'utilitats, en general, fóra tractat en un cicle de -- conferències organitzades per l'Agrupació de Comptables d'Educació i Instrucció (V. la nota 1013 d'aquest capítol)
- (904) Contracte de Treball.- Sindicació professional.- Informació enviada per la Secció d'Organització i Treball al Qüestionari obert sobre aqueixos temes per l'Institut de Reformes Socials.- "Acció" -- d'abril de 1921, p. 8-9; "El Diluvió", 12 d'abril de 1921. L'informe emprava els termes que recolliria després la ponència de Ricart i Sala sobre aquesta qüestió a l'Assemblea de Reus, així com les -- conclusions finals de la mateixa. V. la nota 735 d'aquest capítol.
- (905) V. la nota anterior. També, "Acció" d'abril de 1932, p. 26. L'informe contemplava la figura d'un representant dels treballadors a la fàbrica, taller o despatx, "nombrado por la mayoría de los obreros que en él trabajan, que vele por el cumplimiento de las leyes", que tractaria directament amb el patró o el seu representant i, cas -- de no ésser atès, faria la denúncia a l'organisme superior "que por la ley se cree a fin de que ese imponga las sanciones que corres-- ponda"; aquesta funció estaria a més a més garantida contra l'acomiadament. "Respecto de los elementos extraños --afegia l'informe-- estamos plenamente convencidos no existirían en un verdadero régimen democrático, donde el respeto a la natural asociación sea sagrado, ya que las ingerencias extrañas son fruto de las ingerencias -- que ciertas autoridades han realizado, vulnerando las leyes de asociación. Hay que evitar que las direcciones de las asociaciones -- sean una profesión; pero hay que respetar estas direcciones cuando están en poder de sus legítimos representantes."

(906) El febrer de 1922 es plantejava novament aquest problema i el butlletí "Acció" de març de 1922, p. 13-14, reproduïa la ponència esmentada de Ricart i Sala sobre aquest tema presentada a l'Assemblea de Reus, en la que es plantejava que la sindicació forçosa havia de respondre "a un esperit de llibertat respecte a l'individu per a associar-se a l'entitat que cregui convenient" sempre que aquesta sigui de la professió" i havia d'"ésser a base de les entitats lliurement constituïdes, és a dir, donar tota l'autoritat suficient a les agrupacions naturals que a la seva formació ha presidit una realitat d'Associació, que no han sigut filles d'una artificiositat, ni d'un interès particular, ni d'un propòsit arterament premeditat per a supplantar la veritable voluntat proletària". "No obstant haver concretat el nostre criteri -afegia el mateix butlletí a dalt esmentat-, hem rebut determinades indicacions per a què apoiéssim uns projectes de sindicació professional obligatòria; projectes que per referències sabíem portaven un segell exòtic a les nostres particulars característiques, tant amb l'aspecte social, com amb les nostres ànsies de llibertat nacional". Per a contestar aquestes indicacions, el nostre president publicà en El Diluvió", el 13 de febrer de 1922, un article titulat Els problemes socials. La sindicació forçosa, que el butlletí citat també reproduïa. L'article de Ricart i Sala feia referència a l'informe d'Organització i Treball a l'Institut de Reformes Socials i a la ponència sobre el tema presentada a l'assemblea reusenca i ratificava els extrems allí exposats, tot situant aquesta sindicació en l'esforç per "organitzar una nova economia". En un món "enrunat pels directors del liberalisme econòmic", en el que la guerra havia "accelerat el procés biològic social" i havia "destruït l'edifici d'una economia facciosa i unilateral", la sindicació forçosa havia de "respondre a l'esperit del moment, a la consagració del nou dret social que produeixi el principi del treball passional -com diu el gran sociòleg en Rivera i Pastor- de l'amor i l'emoció en el treball, concebut com una professió que dignifica a l'home i no com una pena que el degrada i envileix, excloïda l'ombra física d'una propietat arbitrària interposada entre la consciència del treballador i la totalitat ideal de la indústria, obstruint el ritme de la seva solidaritat humana ascendent, on s'obren per ell les perspectives de la llibertat". El CADOCI i la dependència catalana

en general, segons Josep Ricart, renovaven la petició de la sindicació forçosa professional "sempre que representi un avenç en legislació social (...), sempre i quant no coaccioni l'esperit social, fonament bàsic de les organitzacions proletàries; en quant no representi un obstacle sinó la canalització social. Mes si la sindicació que es projecta i es propugna ha d'ésser la mà estesa que -- vulgui matar les essències vitals de la nostra personalitat social, rublerta de nobilíssimes aspiracions d'una justícia més humana, alhora que fos l'intent cobejat d'ofegar l'alt sentiment de llibertat pàtria que ens arborava, nosaltres, els dependents de Catalunya, ho rebutgem amb tota l'energia que les nostres forces ens ho permetin." La CNT, a Barcelona, per la seva banda, protestaria de "toda sindicación forzosa", en un escrit adreçat al president del Consell de Ministres. V. "El Diluvio", 16 de febrer de 1922. La Secció --- d'Organització i Treball, insistiria novament sobre la mateixa -- qüestió en formular la Delegació del Ministeri de Treball un avant projecte de classificació i agrupació d'indústries, al que tot seguit ens referim. Finalment, el resultat d'aquest debat fóra un decret de "sindicació voluntària". V. "El Diluvio" del 4 de novembre de 1922.

- (907) El Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria - davant la crisi actual.- "Acció", maig de 1921, p. 2-3. "Encara -- que nosaltres considerem necessària l'actuació de classe per assolir la integritat de les nostres aspiracions -hi llegim-, creiem que la gravetat del moment (...) ens obliga a cercar (...) no solucions de classe (...), sinó solucions generals i humanes. (...) Nosaltres creiem aquesta crisi superficial i passatgera. Tenim fe - en la vitalitat econòmica del nostre poble; i aquesta crisi no ---- afecta a l'arrel de la nostra riquesa. Potser, (...) hauríem de dir que Catalunya no sofreix altra crisi que la dels esperits. (...) Durant els anys de la gran guerra, Catalunya ha canviat els productes agrícoles i industrials amb riuades d'or i (...), en conseqüència, es crearen nombroses indústries que semblava el ressorgiment es--- plendorós que venia a deslliurar-nos de les tributacions estrangeres. Mes no ha estat així. La creació d'aquestes noves indústries i el millorament de les ja establertes, no han tingut altra finalitat que la d'un guany immediat; (...) els beneficis obtinguts (...) foren entregats imprudentment, portats per una febre malsana d'espècu

lació, a una tributació més onerosa encara. (...) La reintegració al treball de les nacions (...), i la indústria de Catalunya i -- d'Espanya tota, en general, deficient, no tan sols per una lluita comercial per a la conquesta de nous mercats, sinó que, deficient per a restringir a dins de casa l'acció d'aquestes nacions. Aquest és el factor més important del moment actual. En l'esperit de certes classes, sembla dibuixar-se dos procediments que paral·lela---ment han de portar-los-hi la solució de la crisi d'ara. L'un, és -- una protecció per mitjà de l'aranzel; l'altre una jornada de tre---ball major i una reducció dels jornals d'avui. (...) Nosaltres som enemics d'un règim econòmic proteccionista (...) perquè (...) és -- un estancament en el camí ascensional del progrés (...). Però, no obstant el nostre criteri ben definit, reconeixem les necessitats del moment que vivim (...). Acotant el cap davant d'aquesta punxan---ta realitat, donem la nostra conformitat en la demanda, urgent, -- immediata d'una protecció aranzelària: però no una protecció a ---gratcient; no una protecció amb caràcter general (...). Hi han indú---stries que es deuen, en aquests moments, protegir; hi han indús---tries que una protecció fóra una veritable perturbació a la matei---xa indústria. (...) Hem dit que volíem una protecció condicional -- (...). Volem la condició temps per a evitar un nou estancament; vo---lem, demés, una sincera intervenció tècnica com a garantia de que durant el període proteccionista hem de cercar el màxim millorament de la indústria que ens permeti concórrer als mercats mundials." --

Respecte del segon procediment, l'informe assenyalava: "(...) una major jornada de treball no pot ésser avui una solució. (...) Fóra ara una acció funesta imposar unes condicions per a les quals els obrers hem lluitat durant anys per a la seva proscripció. En ---- aquests moments de repressió i odi, de passions bojament deslliga---des, on les lleis més sagrades són violades impúdicament, on la llei del talió és elevada a la categoria de divinitat, no creiem lo més assenyalat fer imposicions, ni tampoc és cap solució llançar milers i milers d'obrers a la fam. Heu de pensar patrons de Catalunya, -- que tot, en aquest món, regulat per una llei física: d'acció i reac---ció. I Catalunya no vol aixoplugar més lluites fraticides. Cata---lunya vol una fraternal solidaritat entre els seus fills. Cert és -- que també els jornals, en general, han seguit la mateixa ruta (...) que el cost de la vida. (...) la revisió dels jornals en tal cas ha

d'ésser produïda després d'una manifesta i tangible rebaixa dels elements que afectin a les indispensables necessitats de l'home. I avui aquesta rebaixa no s'ha produït encara; per tant, una reducció de jornal fóra sotmetre a l'obrer a una repugnable indignació i no constituiria altra solució que augmentar el contingent d'hètics. Estem convençuts que l'única solució és el repartiment dels beneficis (...) per ésser lo més just i equitatiu, per ésser la forma més humana per fer renàixer un interès productiu i restablir la disciplina social que inevitablement, tant necessita la nostra indústria per a reconquerir prestigi i un lloc preeminent en el mercat mundial."

- (908) "Al document publicat per la Unió General de Treballadors -escriu hom al butlletí "Acció" d'agost de 1921, p. 3- demanant sigüés exposada per totes les entitats i molt especialment per les que realitzen una acció cultural el seu parer respecte la situació actual, el nostre Centre hi ha correspost amb el document que segueix". Aquest, signat per Francesc X. Casals i Francesc Flor, com a president i secretari respectivament del CACCI, subratllava que la "tradició liberal del Centre i la significació social de l'estament social que representa, el priven de sumar-se a l'atuïment general, i l'obliguen a mantenir, per damunt de tot, la seva serenitat i a sumar-se a totes les accions encaminades a restablir l'imperi d'aquesta serenitat en la vida pública. Sen recents -amb motiu de l'atemptat contra la més alta representació de la nostra ciutat- són els nostres clams pel retorn de les lluites socials que agiten la nostra vida col·lectiva, a contenir-se dins les normes establertes -- per l'estat present de civilització a què ha arribat l'humanitat a costa de cruents sofriments i sacrificis. Públiques i constants -- han sigut les protestes d'aquest Centre contra la intromissió de la violència en les lluites d'estaments i d'ideals. Si algun testimoni calgués adduir, l'actuació dels nostres representants dins la Comissió Mixta del Treball en el Comerç de Barcelona afiançaria, - encara, les nostres paraules. Per a col·laborar a tota acció encaminada a fer prevaldre les solucions jurídiques coherents amb la vida moderna, per damunt de les imposicions de la violència, el manifest del partit socialista i de la Unió General de Treballadors ens troba; doncs, al lloc de sempre i amb la consciència desperta." L'escrit, dirigit al "company president del Comité Executiu del --

partit socialista", fóra reproduït per la premsa. V., per exemple, "El Diluvio" del 26 de juliol de 1921. "Acció" de setembre de 1921, p.1.

(909) La comunicació del Consell Directiu del Centre al ministre de Gràcia i Justícia demanava "La publicació de noves disposicions que vinguin a prorrogar, almenys, l'acció legal del Decret relatiu a la reducció de preu dels lloguers, la qual vigència està tocant al seu terme" ("Acció" de setembre de 1921, p. 1 i 2. Paral·lelament, hom procedia al CADCI a la formació de la Cooperativa d'Estatge, com una de les vies d'acarar-se al problema de la vivenda. V., supra, p.446-7.

El 16 de setembre de 1921, per una altra banda, dins d'aquest camp d'actuacions, el Consell Directiu autoritzava la Secció d'Organització i Treball perquè nomenés "el delegat que deu representar al Centre a les Juntes que celebrarà la Cambra de Llogaters" ("Acció" de novembre de 1921, p. 1).

Pel que fa a la lletra del CADCI a l'alcalde de Barcelona, hom demanava una actuació de la municipalitat perquè amb mesures fiscals sobre els terrenys del casc de la ciutat sense edificar, compel·lís llurs propietaris a fer-ho i, en cas de resistir-s'hi, cedís a la corresponent expropiació forçosa a fi de bastir-hi "albergs populars" o lliurar-les a aquelles persones o empreses disposades a construir-hi "habitacions a bon preu i assequibles". V. "Acció" de març de 1922, p. 3; "El Diluvio" del 24 de febrer de 1922. Recordi's supra, p. 547 i la nota 606.

(910) V. la nota 871 d'aquest capítol.

(911) La comunicació era adjuntada als "reglaments, memòries, balanços, estadístiques, etc., referents a diversos dels nostres organismes i també els projectes de reglament de noves institucions que són ja de domini públic", com a resposta al requeriment del Ministeri de Treball "per a què l'informessin sobre l'actual desenrotlló del mateix (del CADCI), així com de ses projectes immediats".

El CADCI, segons aquesta comunicació, era "una entidad obrera formada por más de ocho mil socios efectivos, pertenecientes a esa -- mal llamada clase media que, mucho más que de media tiene de estrema; esa sufrida y paciente clase que, equidistante de las otras -- dos, francamente hostiles y en abierta lucha enconada y secular, ha

sentido con ascético estoicismo sus carnes desgarradas por los dar dos perdidos o mal lanzados de unos y otros". Els dependents, indi cava el comunicat, sofrien les necessitats de l'obrer manual i havien de viure "una vida fictícia y aparente y (...) vestir su organismo exangüe y depauperado con el ropaje pomposo y relumbrón del carnaval social en que se consume". D'aquí que els integrants del CADCI alcessin la seva "enérgica protesta" a la recerca de les -- "mejoras de clase". Si fos donat als dependents d'exterioritzar -- els seus sentiments, el CADCI "sería el formidable baluarte desde donde nos lanzaríamos abiertamente a la conquista de las reivindicaciones que nos son tan debidas. Pero vuestros vehementes y ardorosos impulsos están condicionados por la educación y los sentimientos que, legados por nuestros mayores, constituyen nuestra particular idiosincrasia. (...) Nuestra labor -la del Centre- (labor intensa si las hay) es de paz eminentemente social." El CADCI -proseguia hom-, centrava la seva tasca "en el mejoramiento moral de -sus afiliados en particular y de la clase obrera intelectual en general para obtener con él y solo con él, su mejoramiento material. Ahí están, para demostrarlo, sus esfuerzos para constituir un importante organismo que agrupara todas las entidades similares de -Cataluña; esfuerzos que han cristalizado en la reciente constitución de la Federación de Dependientes de Catalunya (...); nuestra intervención en la Comisión Mixta del Trabajo de Barcelona y en los Comités Paritarios, en la Junta Local de Emigración y en todos los organismos oficiales y privados con miras y orientaciones hacia las modernas tendencias de sociología (...)" L'esment dels serveis propis del Centre (Socors Mutus, Escoles Mercantils, etc.) i dels que hom procedia a estructurar (cooperativa de consum, assegurança contra l'atur, etc.), completaven aquest text. V. "Acció" de novembre de 1921, p. 9.

- (912) "Acció" de maig de 1922, p. 2. "Acció" de juny de 1922, p. 13, es feia ressò de la campanya que duien a terme les classes patronals "per aconseguir la modificació dels articles del Codi de Comerç relacionants amb la suspensió de pagaments", en ocasió de la reforma d'aquest Codi. Tot aprofitant-ne l'avinantesa, Organització i Treball es dirigia a Bertran i Musita, llavors ministre de Gràcia i Justícia, el març de 1922, demanant "se sirva abordar resueltamente problema publicación tan esperado Código Trabajo. Mientras tan-

to cree esta Sección que con ocasión reforma Código Comercio suspensión pagos debe también reformarse título relativo factores, dependientes y mancebos, suprimiendo última inadecuada denominación e incorporando al mismo últimas disposiciones legales que sobre la materia posteriormente se han dictado, como son: jornada máxima ocho horas, salarios mínimos proporcionados coste vida, Comisiones Mixtas, etc." Telegrama al que el ministro contestava indicant que la "urgencia aprobación proyecto presentado martes sobre suspensión pagos no consiente unirlo importantes y justificadas reformas Código de comercio a que se refiere su telegrama recibido hoy que además gran mayoría dependen Ministerio Trabajo al que me dirijo". "Malgrat haver nosaltres recomanat l'assumpte a diversos diputats -proseguia el butlletí "Acció" tot comentant el tema-, els quals han promès posar-se al nostre costat, no confiem gens en una solució favorable. Es diu que vivim sota un règim democràtic però en realitat vivim sota la dictadura del capitalisme. Uns centenars de comerciants i industrials demanen la reforma d'uns articles del Codi de comerç i ministres i diputats s'apressen com a servils criats a complaure'ls; uns milers de dependents demanen amb tanta o més justícia que els patrons, la reforma d'uns altres articles del mateix Codi i els poders públics ens contesten que no els amofnem i que els deixem en pau." també el telegrama del CADCI a "El Diluvio" del 25 de març de 1922.

- (913) Informe de la Secció. L'Avant projecte de classificació i agrupació d'indústries formulat per la Delegació del Ministeri de Treball.- "Acció" de maig de 1922, p. 14-16. Aquest informe insistia sobre el tema de la sindicació, en termes semblants als que la mateixa Secció havia exposat en altres textos, esmentats un xic més amunt, criticava que la classificació proposada per l'Avant projecte no seguís la que estava llavors en vigor dintre de la Comissió Mixta, feia algunes observacions sobre la revisió del cens; valorava la intervenció dels poders públics en la sindicació, repetint conceptes expressats anteriorment també: aquesta podia "tenir un valor excepcional, si amb ella es pretén endegar jurídicament, la inevitable transformació social", però si la mateixa tenia com a objectiu fonamental "la perpetuació de l'actual estat de coses en què a l'obrer se'l considera sols com un instrument de la producció, al que se li ha de donar el menor jornal possible, i com un mercat

de consum en el que s'han de col·locar les coses al major preu -- possible, tinguin ben entès els qui patrocinen aqueixa intervenció que no aconseguiran res; absolutament res"; i acabava amb aquestes afirmacions sota el títol Cap al socialisme: "S'ha d'acabar amb la conjuntura, amb la xamba, que permet a l'empresari acaparar amb - poc temps riqueses monstruoses i que també de vegades l'ensorra en els abims de la misèria. Transigim, per a evitar moltes injustícies, en què l'expropiació dels instruments de producció es faci - mitjançant una indemnització, més o menys retallada per un impost sobre la fortuna; però aquesta indemnització ha d'ésser únicament baix la forma de bons de consum destinats a desaparèixer per l'ús. El treballador ha de rebre el producte íntegre del seu treball de purat de la part necessària per a atendre a les despeses generals de la col·lectivitat, i a la reposició del capital col·lectiu. No creiem que l'estímul al treball fundat en l'egoisme, al qual reconeixem que es deuen en bona part els avenços materials d'aquests darrers segles, desapareixi sota el socialisme. En ell l'individu rebrà la seva part no segons les seves necessitats sinó segons el seu treball, el valor del producte del qual podrà consumir ell o - podrà donar-lo a consumir a un altre. Però encara que la ratxa --- d'invents i descobriments es debilités quelcom no per això el socialisme ens hauria d'espantar. Tot el progrés industrial dels -- darrers segles, a part de servir per a sostenir una població major, no ha servit per a acabar amb les guerres; al contrari, ha refinat més les llurs crueltats; ni ha servit tampoc per a evitar que en - els països on hi campen els més brillants milionaris hi floreixi - també la més espantosa depravació i misèria. Com que tenim una concepció dinàmica de la vida, pot ésser cíclica, no creiem que no pu - gui haver-hi res més, més enllà del socialisme, però sí afirmem -- que avui dia el regnat de l'empresari individual toca al seu fi. Ja s'ha cobrat amb escreix el paper que ha fet durant aquests dar - rers segles de pioner de la producció. Els homes han conquerit ja el dret de disfrutar amb tranquil·litat dels avenços assolits, sen - se que s'hagin de martiritzar més els uns als altres per córrer -- darrera un il·lusori progrés."

- (914) V., supra, p.609-610. El president del Foment del Treball Nacional convidà el CAOCI a l'assemblea que s'hi celebrà el 24 de maig de - 1922 per a "tractar dels projectes tributaris del ministre d'Hisen

da". "Examinats els projectes i les conclusions aprovades per l'Assemblea -indicava "Acció" de juliol de 1922, p. 19-, la Secció Permanent d'Organització i Treball del Centre es creu en el deure -- d'explicar tant als elements que prengueren part a la mateixa com a les branques totes de la dependència mercantil de Barcelona, que representa, el judici que li han merescut uns i altres". En aquest document, el CADCI enumerava les causes de l'"actual i formidable dèficit" de la hisenda espanyola: la "mala administració", l'excés de funcionaris", a causa del favoritisme, però, sobre tot, a causa de la guerra del Marroc, la responsabilitat de les classes patronal envers la qual denunciava: "A l'iniciar-se la guerra la totalitat dels elements que acaben de votar les conclusions de l'Assemblea del Foment, vegeren tan clar com nosaltres que del Marroc sols en vindria (...) dol (...) i un dèficit enorme en els pressupostos de l'Estat, qual dèficit era lo més segur que havia de traduir-se en un augment de tributs. No obstant, aquests elements res feren per a evitar la catàstrofe; al contrari, per a aparentar un estat de conformitat amb la política de la guerra, engruixiren i iniciaren tota mena de subscripcions i organitzaren actes i festes de tota classe. Aquests mateixos elements que a cada moment parlen de la necessitat d'augmentar la producció, res feren per a oposar-se a la disminució del seu rendiment que la mobilització militar ocasionava; no obstant si no fos per la resistència enèrgica del proletariat de tota Espanya, ja fa temps que en nom dels sagrats interessos de la producció que sempre tenen a la boca, haurien derogat la jornada de 8 hores. Ja sabem que, en el fons, tots aquests senyors (...) aborreixen aquesta guerra; l'han preferida a una revolució popular que tal vegada tenint només caràcter polític s'hauria limitat a una reforma més o menys radical de la constitució. En canvi de les derrotes de l'exèrcit rus n'ha vingut la transformació total de l'economia moscovita. I segurament després de les protestes consuetudinàries, acabaran per pagar els impostos que ara combaten perquè, a part de que molts d'ells podran ésser repercutits sobre els consumidors, aquells que realment rebaixin llurs beneficis seran considerats con una prima d'assegurança per al sosteniment de les institucions fonamentals de l'actual període de l'evolució econòmica, les quals tot i condemnant a un enorme porcentage de la població a un nivell de vida baixíssim, estan molt lluny d'assegu-

rar la tranquil·litat i la felicitat dels qui gaudeixen de llurs privilegis. Fins a quin punt estan ara aquestes forces capacitades per a protestar contra l'elevació de tributs? De les responsabilitats en què han incorregut n'estem nosaltres completament exempts. Setmanes després d'iniciar-se la guerra, el Consell Directiu del Centre, malgrat la suspensió de les garanties constitucionals i sobrepasant-se al període de terror que a Barcelona regnava, endregava a la Mancomunitat de Catalunya, en document memorable, la seva protesta contra la guerra africana (V., la nota 151 d'aquest capítol)." L'escrit es referia després a la contribució sobre les utilitats del treball i les cèdules personals, del que n'hem fet essent més amunt, com hem indicat, així com a tota la política tributària espanyola, manifestant-se en termes semblants com ho faria la Federació de Dependents de Catalunya el juliol de 1922 (V., supra, p. 522-523), crítica que feia des de la perspectiva de consumidors, assalariats i com a "naturals titulars que som, en unió de les altres forces productores del país, de la totalitat de l'utilitat de la producció de Catalunya. Encara que des del punt d'obrir de les lleis espanyoles tot aquest utilitat està avui vinculat en unes quantes mans, nosaltres el considerem patrimoni de tot el poble de Catalunya, que és qui amb el seu esforç l'ha creat, i a les mans del qual anirà a parar." D'aquí la defensa d'una política fiscal que no malmetés aquest patrimoni, la condemna d'aquells mètodes sindicals basats en "el sabotatge i la destrucció", i la necessitat que "tant la Federació com els centres federats", exercissin un "rigorós control sobre tota l'economia de Catalunya, la direcció de la qual, ben desastrosa per cert, rau avui a les mans dels capitalistes", en "totes les fases del procés productiu de la riquesa i no únicament en el moment de la seva distribució". La política tributària espanyola que sacrificava els interessos de la indústria i del comerç als agraris i ramaders, era deguda a l'exercici del poder polític per part de l'"exèrcit" i del "capitalisme", però un capitalisme "el més endarrerit i el més rutinari", el "que té les grans propietats territorials", i que "odia ferotjament, - tal vegada per raons de caràcter ètnic, al sector del capitalisme més avançat que explota, principalment, la indústria", la "indústria de la perifèria". Davant dels projectes tributaris pendents de discussió, l'escrit cridava "totes les masses d'obriers i de de-

pendents de Barcelona i de Catalunya per a què cuitin de capgirar uns projectes que tan funestos ens han d'ésser", i reconeixia la superioritat del "capitalisme industrial" sobre el primitiu i agrari que governava, si bé era igualment explotador respecte de la classe obrera. "Per això l'obra tributària del capitalisme vindrà sempre informada d'un esperit incompatible amb la veritable justícia social". La reivindicació de l'ideal socialista completava finalment aquest text. V., també, "Acció" d'abril de 1932, p. 26.

(915) V. "El Diluvio" del 4 de maig de 1922.

(916) V. "Acció" de gener de 1923, p. 17.

(917) "Acció" de maig de 1923, p. 2. El telegrama esmentat demanava la suspensió de l'"aplicación Real Orden sobre contabilidad, que anulará de hecho asociaciones para estudiar mejor asunto y atender observaciones entidades afectadas".- "El Diluvio" del 17 de març de 1923. Altres entitats també protestarien contra aquesta R.O. com a l'Associació de la Dependència Mercantil ("El Diluvio", 20 de març de 1923).

(918) Així, el 5 d'abril de 1921, el Consell Directiu del CADCI votava la quantitat de 500 pts. per a la subscripció a favor d'aquests acomiadats i obria una subscripció, entre els socis del Centre, en la mateixa direcció, alhora que assabentava d'aquests acords al Sindicat de Dependents de Banca i Borsa, tot comunicant-li "que el Centre està a disposició d'ells per a l'organització d'actes o contribuir a fer gestions encaminades al mateix fi".- "Acció" de maig de 1921, p. 2; "El Diluvio", 12 d'abril de 1921. "El Diluvio" del 24 de novembre de 1921, publicava una nota que demanava als "empleados de Banca y Bolsa del Banco de Barcelona que se hallen en situación precaria pueden dirigirse por escrito, si desean asociarse, al socio nº 12.345 del CADCI".

(919) V., supra, p. 611 i, sobre tot, la nota 871 d'aquest capítol. A començaments d'agost de 1921, per una altra banda, el CADCI acudiria a una reunió d'entitats convocada pel Sindicat d'Empleats de Banca i Borsa, per a tractar "de la campaña a emprender para extender a las clases medias el real decreto sobre el seguro popular obligatorio, que, como es sabido, solo alcanza a los asalariados con haberes inferiores a 4.000 pesetas". En aquest sentit hom decidiria decidiria d'eleva una proposició a la Comissió Mixta. V. "El Dilu

vio", 6 d'agost de 1921; "Acció" de setembre de 1921, p. 1. Segons aquest butlletí darrer, el 22 de juliol de 1921, el Consell Directiu del Centre acordaria d'"adreçar un comunicat al president del Sindicat d'Empleats de Banca i Borsa de Barcelona demanant la rectificació d'un article publicat en El Diluvio en el qual s'incloïa -equivocadament- al Centre en la Comissió d'entitats encarregades d'intervenir en la revisió dels comptes de Beneficiència dels empleats de Borsa en vaga". "El Diluvio" citat és el del 19 de juliol de 1921.

- (920) "El Diluvio" del 17 de maig de 1921, d'aquesta manera, anunciava l'inici d'aquesta campanya amb un míting que se celebrava el 21 de maig de 1921 i en el que hi participaven Ricart i Sala, en nom del CADCI i Francesc X. Casals per la Federació de Dependents, entre altres representants de nuclis de dependents, a part d'un delegat de l'Agrupació Socialista de Barcelona del PSOE i de la Unió General de Treballadors, probablement a causa que la Unió Ultramarina pertanyia a la UGT, segons "El Diluvio" del 20 de juny de 1922. V., sobre aquest míting, "El Diluvio" del 17 de maig de 1922; "El Diluvio", 20 de maig de 1922; i "El Diluvio", 23 de maig de 1922.
- (921) El Centre assistiria a una reunió al domicili d'aquesta entitat -- per a tractar d'aquesta qüestió, el 10 de juliol de 1923, i formaria part de la ponència encarregada de dur a terme la tasca corresponent, a través del membre del Gremi de Transports i Duanes, --- Lluís Vendrell. V. "Acció" d'agost de 1923, p. 15. "El Diluvio" - del 24 d'abril de 1923; "El Diluvio" del 29 d'agost de 1923; "La Veu de Catalunya" del 18 de juliol de 1923; "La Veu de Catalunya" de 7 de setembre de 1923.
- (922) V. "Acció" d'abril de 1922, p. 16 "Acció" d'abril de 1922, p. 17; "Acció" de maig de 1922, p. 16. V., supra, p. 457-459. Pel que fa als comentaris que la Secció d'Organització i Treball publicà sobre el tema, V. la nota 160 d'aquest capítol.
- (923) V., supra, p. 459-460, i 527
- (924) V., supra, p. 460-461.
- (925) "Acció" de març de 1921, p. 1.
- (926) Per la setmana anglesa ("Acció" de setembre de 1918, p. 10; "Acció" de setembre de 1919, p. 11; "Acció" d'octubre de 1919, p. 7); a fa

vor dels miners vaguistes de Riotinto ("El Diluvio" del 19 d'octubre de 1920, "El Diluvio", 11 de desembre de 1920, "Acció" de novembre de 1920, p. 1; "Acció" de desembre de 1920; "Acció" de febrer de 1921, p. 5; "Acció" de març de 1921, p. 1; o mostrant la seva satisfacció per l'amnistia d'Andreu Martí ("El Diluvio" del 28 de juliol de 1923; i "Acció" d'agost de 1923, p. 16), etc.

(927) V., el capítol quart, p. 305 .

(928) "Malaluradament aquell any -el 1915- aquests propòsits no aconseguiren encarnar-se en la realitat. Fem tots que enguany la celebració, per part de totes les modalitats de la dependència comercial, de la Festa del Primer de maig, sigui un fet imponent que demostrï a tothom la nostra voluntat professional i la nostra idealitat de redempció invocades des d'aquestes pàgines 3 anys en darrera".- "Acció" d'abril de 1923, p. 16.

(929) "Acció" de març de 1923, p. 12-13, "De la llista de festes i festes que se celebren durant l'any, només la festa del Primer de Maig -proseguia el mateix escrit- és decretada per la voluntat de les classes treballadores; respecte les demés, les unes són senyalades per les esglésies de les religions positives, les altres pels elements capitalistes que detenten la governació dels estats. La gran vàlua de la festa del Primer de Maig està precisament en aquest fet; que no ha sigut prescrita per cap poder exòtic a les masses treballadores, que no ha sigut estatufada per esperit de misericòrdia, sinó que ha sigut establerta i consolidada pel sol poder dels treballadors organitzats. La festa del Primer de Maig és l'exteriorització de la voluntat dels treballadors de deixar d'ésser un simple instrument dels plans, de les cobejances, de les ambicions que abriguin individus de les altes classes socials; assalariats per a llurs fàbriques, carn de canó per a les batalles de les guerres -- llurs..." El mateix butlletí reproduïa també un fragment d'un llibre de Rovira i Virgili sobre la festa del treball que el periòdic "Lluita" del 15 de març de 1923, p. 1, també transcrivía.

(930) Afirmació obrerista: 1er. de maig de 1923.- "Acció" d'abril de 1923, p. 17-18. El primer de maig, assenyalava aquest article, havia d'ésser "una demostració de les nostres forces". Les reivindicacions fins aquells moments assolides -descans dominical, jornada de vuit hores, sous mínims i reconeixement del dret a gaudir d'uns

dies de vacances-, necessitaven "ser defensades contra l'egoisme de bon nombre d'individus de la classe patronal". Solament la solidaritat permetria que la lluita dels treballadors no fos superada per les maniobres patronals. "Si el fet de l'associació és veritable i no simplement nominal, la resta de la població obrera no es prestarà aleshores a substituir els companys vaguistes. (...) I davant d'aquesta perspectiva, l'amo, el director, s'hi mirarà -- una mica a respondre negativament a les demandes dels seus dependents. Aleshores ja no seran possibles jornades aclaparadores ni -- sous de fam; tendes i despatxos sense higiene ni inhumans acomiadaments. L'empresa que no pugui fer front a les despeses necessàries per a què els seus dependents visquin com a homes, que plegui."

- (931) "Setmana anglesa, vacances sense sistema del suor, fixació del termini d'acomiadament amb relació al número d'anys que el dependent ha treballat en la casa, assegurances a càrrec de l'empresa contra malaltie i la mort, pensions per a la vellesa, participació en els guanys, no en la forma clàssica i aburgesada que cada casa concedeixi als seus dependents unes engrunes del seu balanç, sinó retenció de la més grossa quantitat possible dels beneficis que cada empresa realitzi (...). Constitució amb aquests beneficis, d'un fons destinat a ésser repartit entre tots els individus que dediquen -- llurs activitats a la funció comercial, sense distinció de categories ni de cases, i en proporció a la importància de treball que -- realitzen, mesurada pel sou o assignació que cada mes cobren... Extensió d'aquestes regles a les altres branques de l'activitat -- econòmica de Catalunya i solidarització dels interessos de tots els productors que les integren..."

- (932) Ramon Rucabado havia de mostrar la seva protesta per aquestes cries del butlletí "Acció" dels mesos de març i d'abril de 1923, a -- celebrar la festa del primer de maig, en una lletra dirigida al -- president del CADCI i publicada a "Catalunya Social" del 28 d'abril de 1923, p. 5: "Com a soci del Centre, i com a dependent de comerç que soc, dec elevar davant vostre la meva protesta tan respectuosa com enèrgica, per la invasió que aquesta propaganda socialista representa en el terreny de la consciència religiosa de molts socis, o almenys de la meva. La literatura marxista que a tot drap d'un -- quant temps encà el Centre empra en periòdics i proclames, topa ---

-tal volta sense deliberat propòsit per part d'alguna- però topa - de fet, amb la fe catòlica de molts membres, o almenys amb la meua. És impossible la coexistència en un mateix individu, de l'espiri-- tualisme cristià i del materialisme històric generador de les idees que actualment nodreixen els esperits d'aqueixa entitat. La festa -o per més exactament parlar- la vaça del ler de maig, oi més amb l'expressa significació que li voleu dar, representa l'exaltació -- d'una doctrina revolucionària, a la qual no m'és lícit adherir-se. (...) Aqueixa suspensió del treball el ler de maig representa l'ac-- ceptació de l'ideari socialista, si no és també la de l'ideari dels qui han estat sempre els apòstols més inflamats d'aquella festa: -- els àcrates." Després de remarcar que ell no aturaria la feina el - primer de maig com a conseqüència de les seves creences, Rucabado - convidava el president del Centre" a reflexionar, abans d'entrar --- als camins envers els quals esteu arrossegant el jovent mercantil - de nostra terra".

(933) "Acció", maig de 1923, p. 14-16. V., també, "La Tralla", 28 d'abril de 1923; "Acció" de juny de 1923, p. 20; "Lluita", 15 de maig de -- 1923, p. 11-12. Memòria general del secretari, ja esmentada, a "Ac-- ció" de juliol de 1923, p. 22. "Anales", abril-maig-juny de 1923, p. 225. La sessió esmentada de la Comissió Mixta, se celebrà el 16 d'abril de 1923.

V., també, "El Diluvio" del 27 d'abril de 1923, que publicava una - nota de l'Associació de la Dependència Mercantil que mostrava el -- seu disgust pel fet de les votacions d'alguns dependents contra la festa del primer de maig, i del CADCI que tot responent a interro-- gants de "muchos socios", remarcava que tots els seus representants a la Comissió Mixta havien votat a favor de la festa; "La Veu de Ca-- talunya" del 27 d'abril de 1923 en el mateix sentit; "El Diluvio" - del 28 d'abril de 1923, "El Diluvio" del 29 d'abril de 1923 que con-- tenia també una nota de la Unió Professional de Dependents i Empleats de Comerç, tot justificant les raons dels seus representants per a votar en contra, per qüestions de competència i dificultat de fer - efectiva la mesura; "El Diluvio" del 1 de maig de 1923, que trans-- crivia una nota de l'Associació Ferratera, que manifestava que ---- aquest afer no s'havia d'haver dut a l'organisme paritari, "limitán-- dose los dependientes a dejar de acudir a despachos y almacenes", si bé els seus delegats a la Comissió Mixta havien votat favorable-

ment a la festa del treball, donava els noms dels qui havien votat negativament i, en contra de l'afirmació de la Unió Professional - de Dependents i Empleats, assegurava que s'havia "discutido, largo y ampliamente, el fondo de la cuestión de referencia, manifestándose se ostensiblemente contrarios a ella los que se mencionan anteriormente" (segons la nota de la Unió Professional, les seves al·legacions eren formals, no de fons), i finalment anunciava que l'any següent, els seus afiliats farien la festa efectiva "dejando de acudir al trabajo"; "El Diluvio", 5 de maig de 1923; etc.

- (933 Bis) GRIERA CRUZ, P.- Catalans abans que dependents.- "Lluita" del 15 d'abril de 1923, p. 6. "És per això -indicava també Griera- que sols devem plantejar els plets en el terreny fonamental de la nostra personalitat catalana. És preferible retardar la consecució -- d'un avantatge abans de perjudicar-la admetent-la d'una manera migrada i no en la justesa i proporció que ens correspon. Dintre la característica nacional sentim un gran respecte per totes les maneres de pensar i una gran tolerància amb les idees que fins no s'avinguin poc ni molt amb les que nosaltres professem mentre tinguin un caient català. Però mai per mai no consentirem que vinguin a influenciar la vida social mercantil catalana aquells que abans que tots es senten estanyats a la nostra terra i vulguin imposar-nos unes ideologies totalment diferents de la nostra ètica." Pau Griera era també soci del Centre i les seves idees representaven ben bé la mentalitat de bona part dels animadors del CADCI 10 anys enrera.
- (934) CARDUS, J.- Lo primer.- "Lluita", 15 de maig de 1923, p. 6-7. Assenyalem aquí, finalment, sobre el tema del primer de maig, que a la reunió d'entitats celebrada a la Unió Professional d'Empleats i Dependents de Comerç, el 10 de juliol de 1923, abans esmentada (V. la nota 921), per a tractar del treball intensiu, com a qüestió prèvia, els representants d'Organització i Treball del CADCI, "manifestaren llur desig que amb ocasió del primer de maig de 1924 se poguessin d'acord totes les entitats d'empleats de comerç per tal de constituir un front únic que ens permetés a tots poder celebrar la Festa del Treball". Tots els reunits s'hi mostrarien "conformes", - "inclús els companys representants de la Unió Professional", els delegats de la qual havien votat en contra a la sessió del 16 d'abril de 1923 de la Comissió Mixta, com més amunt hem indicat (V. p. 616).

- (934 Bis) Juntament amb Ràfols i Camí, figuraven a la nova junta, David Ferrerons i Freixas, Enric Rafel i Surell, Josep Royo i Crespo, -- Joan Pons i Quilés, Gumersind Sonda i Tejeiro, i Antoni Lloret i Fumanal.- "Acció" de juliol de 1923, p. 25.
- (935) El 9 de juliol de 1923, es reunia el ple de la Secció d'Organització i Treball, que acordava, tot "fent ús de les facultats reglamentàries", d'"augmentar durant cinc mesos la quota a favor de la Caixa" (de 0'25 pts. es passava "transitòriament" a 0'40), i, "simultàniament, una reducció en els subsidis per atur forçós, no superior al 50% del subsidi actual ", tot atorgant un "vot de confiança plena al Comité" perquè, d'acord amb la junta de govern de la Secció, apliqués aquesta autorització, "amb tot comediment", i acceptant "el criteri exposat pel company Ràfols consistent en reduir fins al 60%, el 70% que avui es paga de subsidi", a fi de poder aspirar als beneficis que l'Estat atorgava als organismes ---- d'aquest caire i "consolidar d'una manera definitiva la situació econòmica de la Caixa".- "Acció" d'agost de 1923, p. 15; "Acció" d'abril de 1932, p. 29. V., supra, p.4440. Memòria del Comité de la caixa contra l'atur forçós.- "Acció" de juliol de 1923, p. 22-23.
- (935 Bis) "Acció" d'agost de 1923, p. 14; i "Acció" de setembre de 1923, p. 16.
- (936) "Acció" d'agost de 1923, p. 14. Aquest butlletí consignava, "entre parèntesi" que l'esmentada federació, "la qual fou fundada precisament a la nostra ciutat l'any 1882", acabava de "publicar una fulla de propaganda societària escrita en un pulcre i bell catalanesc". Celebrem que aquesta organització si bé vella pels anys sigui jove pel seu esperit." "El Diluvio", 7 de juliol de 1923.
- (937) El conferenciant afirmaria que "negava les races nacionals i que no més admetia una raça humana racional; les races nacionals són inventades que corren desbocades per Europa volguent arrossegar de nou darrera d'elles les multituds humanes per a portar-les cap els esgarrifosos camps per un poble per oprimir-ne d'altres. La veritable diferència entre els homes és, doncs, la intel.ligència." Assenyalaria després que els "homes passen per tres fases: feudalisme, democràcia, socialisme; els pobles per altres tres: imperialisme, nacionalisme, internacionalisme. Perquè l'home arribi al socialisme,

que és la perfecció, cal un període llarg de refinament, fins assolir el veritable sentit d'humanitat." Examinaria més endavant -- "l'imperialisme, que és la submissió d'uns pobles per altres, detallant el de cada poble, entre altres el d'Espanya. Per arribar a l'internacionalisme, que és la perfecció, cal que totes les nacionalitats siguin ben diferenciades".- "Acció" d'agost de 1923, p. - 14-15.

- (938) Esmentem també altres conferències pronunciades al CAOCI, con la de Joaquim Salarich sobre l'"averiosi i les seves conseqüències socials" el primer de maig de 1920 ("El Diluvio", 1 de maig de 1920), a la del ferroviari Ildefons Sanz i Domínguez sobre "consideracions en pro de l'elevació de tarifes de transport, el 10 d'octubre de 1920 ("El Diluvio", 9 d'octubre de 1920).
- (939) Així, la tardor de 1920, Organització i Treball procedia a la reforma del "reglament regulador del funcionament de la Secció ("Acció" d'octubre de 1920, p. 7-8).
- (940) V., supra, p.444-445.
- (941) El Consultori Jurídic, continuà al llarg de tot aquest període en mans de l'advocat Lluís Massot i Balaguer, que atenia gratuïtament els socis, els dimarts de 10 a 11 de la nit, segons recordava periòdicament el butlletí "Acció".
- (942) V., supra, p.445 i la nota 934. El 10 de juny de 1921, la junta general d'Organització i Treball, aprovaria una proposició presentada per Carles Huguet, J. M. Tarrats i Josep M. Feliu i Codina per a la creació d'aquesta Caixa, i nomenaria una ponència, formada pels signants i Antoni Vallejo i N. Montaner, "per a què calculin i redactin les condicions amb què el socor hauria d'ésser concedit" ("Acció" de juliol de 1921, p. 5). El 24 d'agost de 1921, la ponència lliurava els resultats del seu treball que es concretaven en un projecte de "reglament per a l'atur forçós" ("Acció" d'octubre de 1921, p. 8-10), que era debatut i aprovat per una junta general extraordinària, celebrada el 9 de novembre de 1921. El nou servei fóra dirigit i administrat per la junta de govern d'Organització i Treball, i tots els socis actius del CAOCI havien d'estar-hi inscrits amb una quota de 0'25 pts. per associat, la qual, juntament amb les subvencions que es rebessin, formarien els cabals de la --

"institució mutual". El "subsidi per atur forçós, durant tres mesos consecutius", fóra "igual al 70% del sou últim que percibia el soci", sempre que aquest tant per cent no fos superior a "dues centes pessetes mensuals que com a màxim se concedeix". "Acció" de novembre de 1921, p. 1; "Acció" de desembre de 1921, p. 1, i 10-12; - "Acció" de gener de 1922, p. 10; "El Diluvió", 8 de novembre de 1921; "El Diluvió", 9 de novembre de 1921; "El Diluvió", 8 de desembre de 1921; "Acció" d'abril de 1922, p. 13-15; "Acció" de maig de 1922, p. 16, que donava els noms dels primers sol·licitants del subsidi (14) i dels primers lliurats (9); "Acció" d'agost de 1922, p. 20.

El 17 de gener de 1922, una nova junta general extraordinària de la Secció reformaria el reglament per a millorar "amb qualques restriccions la seva situació econòmica". Per a la direcció de la Caixa contra l'atur forçós, que en el nou reglament apareixia ja amb aquesta denominació -a l'interior no hi figurava el terme "caixa"-, la junta de govern de la Secció podia delegar les seves funcions en un Comité, format per un representant de "cada una de les agrupacions de la Secció presidit pel vocal de Mercat del Treball de la seva junta de govern". Per a gaudir-ne, calia haver cotitzat durant 12 mesos com a soci actiu i estar al corrent del pagament, que la casa on s'esdevingués l'atur fos la mateixa que figurés a la llista de les cases en les que prestaven llurs serveis els socis actius del Centre, el que implicava posar sempre en cenneixement de la Comissió Permanent de Cens el lloc de feina, requisit que de no complir-se comportava una deducció del 25% de cada pagament de la Caixa; aportar una sèrie de dades de la casa en la que treballava per darrera vegada amb alguns extrems afegits als que figuraven a l'antic reglament; a l'igual que al reglament anterior, estar inscrit a la Borsa de Treball del Centre; i que fes dos anys que hom treballés com a dependent (en lloc d'un i 18 mesos seguits en una mateixa casa (abans vuit). Hom intentava d'assegurar-se contra possibles enganys i es precisava com en l'anterior els casos en què no podia percebre's subsidi. V. "Acció" de febrer de 1923, p. 15-16; "Acció" de març de 1923, p. 18-19. Memòria del Comité de la Caixa contra l'atur forçós.- "Acció" de juliol de 1923, p. 22-23; Memòria del Consell Directiu corresponent a l'exercici 1922-1923.- "Acció" de juliol de 1923, p. 3-4.

Els diversos comentaris que faria el butlletí "Acció" del Centre a aquest nou servei, serviriem per a refermar novament les posicions del CADCI: "La significació netament obrerista i de reivindicació dels drets del nostre poble a ésser lliure que té el nostre Centre i que com dues deus inestroncables que li donen vida i força" ("Acció" de setembre de 1921, p. 16). "Mentre el món econòmic es -regeixi per la lliure concurrència i es reguli per la monstruosa -immoralitat de l'oferiment i la demanda, és impossible cap solució. (...) és precís que les organitzacions obreres actuïn en el sentit d'intervenció i control prop de les classes que detenten la nostra riquesa, per a assolir el nostre desig, desig de justícia, de tans formació social. El remei absolut està en la internacionalització de les primeres matèries i en la socialització de la producció, és a dir, el triomf del col.lectivisme." ("Acció" de desembre de 1921, p. 10).

- (943) V. la p. 569 i sgs, i les notes 344 i 370 d'aquest capítol.
- (944) V., supra, p.569-70. La seva funció era portar el dia el cens gremial. Un dels avisos que aquesta comissió publicava a "Acció", el setembre de 1922, p. 10, indicava: "Havent observat també que figuren -com a socis actius del Centre bon nombre d'operaris de diferents -oficis, hem de manifestar-los-hi que si bé veiem amb molt gust llur col.laboració a l'obra general del Centre (la qual molt els hi estimaríem propaguessin entre llurs companys de sentiments catala---nescs), deuen fer-ho en concepte de socis protectors de les Esco---les Mercantils Catalanes, mai com a dependents del comerç o de la indústria. Per tant, preguem a aquests companys vulguin donar les ordres oportunes a Oficines per a què s'efectuï el canvi".
- (945) "Acció" d'agost de 1921. p. 1.
- (946) Joan Torrens Dagés fóra elegit vocal del CADCI a l'esmentada Junta, per a la participació del Centre a la qual, Ramon Albó i Martí faria una "activa gestió". V. "Acció" de setembre de 1921, p.1; "Catalunya Social", 13 d'agost de 1921, p. 12; "Acció" de febrer -de 1922, p. 11-12.
- (947) Aquest cop, però, el CADCI no assoliria el seu propòsit, car el ministre d'Hisenda contestaria negativament al telegrama d'Organitza---ció i Treball que demanava "que amb ocasió reforma Junta Aranzels i Valoracions", se servís designar el CADCI "per a nomenar vocal -

obrer", a causa d'"haver rebut la vostra petició després d'haver - resolt la reforma de la Junta d'Aranzels que no veig medi de poder ampliar". V. "Acció" d'octubre de 1921, p. 10-11; "Acció" de novembre de 1921, p. 1

- (948) El Centre, assenyalava "Acció" de juny de 1922, p. 12-13, "ha fet les gestions perquè poguéssim tenir dret a les representacions que aspiràvem" i, en conseqüència, presentava candidatura a les eleccions per minoria d'aquest organisme. V., també, "Acció" de juliol de 1922, p. 23. El 1923 el CADCI tornaria a presentar-se per minories ("Acció" d'abril de 1923, p. 2 , i "La Veu de Catalunya" del 23 de març de 1923), si bé ignorem en un cas i en l'altre els resultats electorals.
- (949) "Acció" de juny de 1922, p. 12.
- (950) FLOR I PARERA, F.- Memòria de les tasques realitzades durant el període de 1921-1922.- "Acció" de juliol de 1922, p. 1-4. V., supra, p. 469 .
- (951) V., l'oposició de Rucabado a aquests corrents entre els dependents, al seu llibre, recull de diversos articles seus, publicats entre 1919 i 1920, Angoixes Socials.- Barcelona, 1923. "Es comença a parlar als dependents d'esperit de classe, de missió social de classe, de consciència de classe, de solidaritat de classe... Doncs això, encara que es digui sense amenaces, és sectari; tota aquesta literatura és, per definició, revolucionària." (p. 162)
- Recordem les positures de Rucabado davant la decisió de Centre --- d'afegir-se a la commemoració de la festa del primer de maig, contra la decisió de la Federació de Dependents d'anar a la vaga, en ocasió del conflicte bancari esmentat a Sabadell i Terrassa, contra l'ingrés de la mateixa Federació a la Internacional sindical d'Amsterdam, etc. El periòdic que dirigia, "Catalunya Social" és un bon exemple d'aquesta literatura davant del moviment obrer i de la radicalització social de la dependència. V., també, del mateix Rucabado, El Sindicat i el Casino.- Barcelona, 1923; Entorn del -- Sindicalisme.- Barcelona, 1928. Infra, p. 634 . V. la nota 59 del capítol primer.
- (952) V. la nota 237 d'aquest capítol.
- (953) "La dependència de Catalunya -acabava aquest text- per mitjà dels

seus digníssims representants ratificaren el nostre concepte de la situació del dependent i del criteri a seguir en l'acció d'aquest. Varen ésser aquestes manifestacions la consagració de l'estreta i germanívola compenetració que la Federació de Dependents de Catalunya, ha anat realitzant per poder dintre de poc temps fer material i espiritualment el front únic de la nostra classe, que equival a dir, el començament del nostre triomf."- "Acció" de juny de 1922, p. 12.

(954) Segons manifestació de Jordi Arquer.

(955) V. BARATECH, A.- Los sindicatos libres en España. Su actuación. Su ideario. - Barcelona, 1927. En aquest camp el més important era el Sindicat Lliure Professional de Banca i Borsa, constituït el 17 de juliol 1922. V. DOMINGUEZ RAMOS, B.- El sindicalismo en la Banca y la futura revolución social.- Barcelona, 1923. El Sindicat Lliure Mercantil es constituïria també el 1922. Així "El Diluvio" del 27 de gener de 1923, indicava que aquest dia, al vespre, el "Sindicato Libre Profesional Mercantil celebrará asamblea general (...) para dar cuenta del movimiento económico del Sindicato desde su constitución, renovar la junta directiva y acordar la actuación a seguir en lo sucesivo". Pel que fa a l'actuació d'ambdós sindicats lliures a la Comissió Mixta enfront de les altres agrupacions de dependents, a la Comissió Mixta, durant els anys de la dictadura de Primo de Rivera, V. "Acció" d'abril de 1932, p. 29-30. Pel que fa al CADCI i als sindicats lliures, V. LLADONOSA, M.- FERRER, J.- Nacionalisme català i reformisme social en els treballadors mercantils a Barcelona entre 1903 i 1939.- op. cit., p. 304 i sgs.

(956) "Ja durant els anys 1918-1921 es posà de manifest a les assemblees del jove Sindicat Mercantil que la immensa majoria de treballadors del comerç no experimentaven cap suggestió per la ideologia anarquista, com ho demostrà el nomenament de dirigents d'altres tendències o simplement sindicalistes no anarquistes".- SANS ORENÇA, M.- Els treballadors mercantils dins el moviment obrer català.- op. cit. p. 110. M. Sans fóra un dels protagonistes de la sortida posterior, durant la República, del Sindicat Mercantil de la CNT.

(957) V. el capítol quart, p. 407-409 . Segons Estanislau Maqueda, del Sindicat Mercantil, en un escrit publicat a "El Diluvio" del 24 d'abril de 1920, Los dependientes de comercio. ¡Pido la palabra!, --

aquest sindicat fou fundat el gener de 1918 i estava estructurat en tres seccions: empleats d'escriptori, dependents de comerç i mossos cobradors.

- (958) V., supra, p.561 .
- (959) "La clase mercantil de Barcelona -anunciava una nota del Sindicat Únic Mercantil- va a proceder a la reorganización de su Sindicato. El próximo domingo -26 de noviembre de 1922- tendrá lugar una gran asamblea a fin de elegir su junta administrativa y regularizar su actuación". V. "El Diluvio", 24 de noviembre de 1922; "El Diluvio", 25 de noviembre de 1922. Suspensa aquesta reunió, se celebraria definitivament el dia 29 de novembre. V. "El Diluvio" del 26 de novembre de 1922; "El Diluvio" del 28 de novembre de 1922; "El Diluvio", 1 de desembre de 1922; "El Diluvio", 3 de desembre de 1922.
- (960) Una assemblea extraordinària d'aquest sindicat, el 7 de gener de 1923, decidia de modificar alguns dels articles dels seus estatuts i la seva denominació. V. "El Diluvio", 11 de gener de 1923.
- (961) "Acció" de maig de 1923, p. 16-18.
- (962) "El Diluvio", 21 de gener de 1923; "El Diluvio", 24 de gener de 1923. La dada que Xifort era soci del CACCI la dona Ramon Rucabado, en un article que criticava la conferència de Pestaña, a "Catalunya Social" del 3 de febrer de 1923, p. 11-12, i que titulava Una lliçó de sabotatge donada als dependents de comerç. L'articulista, -- amb tot, indicava que les dades de la conferència així com el seu extracte, les treia "dels diaris de l'endemà".
- (963) OLIVELLA, P.- Sectarisme.- "Lluita", 15 d'agost de 1923, p. 11-12. "Encara que l'articulista fa notar que sols exposa la seva particular opinió -assenyala també aquest escrit-, cuita a dir també que aquesta pot ésser la de tots els obrers catalans. Demés, essent, segons tenim entès, molt accentuada la significació d'en Peiró dins del sindicalisme militant català, és indubtable que si bé la seva opinió no és oficial, té en canvi una valor simptomàtica gens despreciable".
- (964) El mateix periòdic, "Lluita" del 15 d'agost de 1923, p. 10-11, publicava també un altre article, aquest signat per Arnau de Rocabruna, titulat Si us plau per força, en el qual l'autor subratllava -

que Joan Peiró havia fet "un flac servei", a la causa de la lliber-
tat "que ell diu defensar" i en subratllava el seu tret antilibere--
ral.

(965)-V., supra, p. 446-448 i 551.

(966) "Acció" de juliol de 1922, p. 1. Aquesta solució havia estat "ja
cobejada per predecessors nostres (...). Aquests precedents decidi-
ren a l'actual Consell a crear un corrent d'adhesió als nostres --
projectes i enguany podem oferir-vos, sinó la resolució completa --
del programa, la fermeça d'immediates realitats". I tot seguit --
descrivia les dues modalitats cooperativistes establertes al Cen-
tre: la Cooperativa de Consum i la d'Estatge.

(967) "Acció" de desembre de 1922, p. 1. "La Cooperativa de Consum ha --
iniciat ja les seves tasques de serviment als seus nombrosos ads--
crits, i tant per la qualitat dels articles que expen com per la --
regularitat del seu funcionament adquireix de dia en dia aquella --
solvència, que li auguràvem en els seus inicis, solvència que com-
partirà, a no tardar, la Cooperativa d'Estatge així que les seves --
realitzacions actuin, com en la de Consum, de sòlid i eficaç mitjà
de propaganda", assenyalava hom també en aquest article.

(968) V. supra, El CADCI entre 1918 i 1923, p. 446-448; El CADCI davant --
l'abrandament i la depressió nacionalistes, p. 476 i sgs.; El --
CADCI i la lluita de classes, p. 532 i sgs.

(969) V. supra, p. 442-443. El butlletí del Centre, freqüentment, referia
adquisicions o millores de material, com "Acció" de desembre de --
1919 a març de 1920, p. 8, que assabentava de la compra de sis tau-
les per a professors i de mapes, així com de la instal.lació de ma-
terial textil a les classes de Pràctiques de Tissage; "Acció" de
maig de 1920, p. 5, que assenyalava que la Secció d'Educació, "en --
consonància amb els seus desitjos de millorar el material de les --
Escoles Mercantils Catalanes, dotant-lo de totes les innovacions --
possibles per tal que respongui a les exigències de la pedagogia mo-
derna, ha instal.lat a la classe de Geografia Econòmica uns disposi-
tius per a la col.locació dels vuit grans mapes murals oro-hidro--
gràfics de Sydow Habenicht editats en Itàlia per la casa Justus --
Perthes, els quals foren adquirits recentment"; "Acció" d'agost de
1920, p. 5, que informava de la col.locació de noves taules en una
aula, etc.

(970) V. el capítol quart, p. 418 . També, supra, p. 443 . "Les Escoles - Mercantils Catalanes han arribat a un grau tal de desenrotlló - manifestava el butlletí "Acció" de setembre de 1918, p. 3-, que la - Secció d'Educació ha cregut que s'imposava adoptar el criteri de - separar les funcions administratives de les funcions pedagògiques". El director, segons "Acció" d'octubre de 1918, p. 3, obria despatx els dilluns, dimecres i dijous de 9 a 11 de la nit.

(971) "Acció", setembre 1918, p. 3-7. Les assignatures impartides eren, en començar el curs 1918-1919, les següents: Curs Elemental (Artur Martorell), Dibuix (Josep Sala i Ricol), Aritmètica i Nocions d'Algebra (2 grups a cura de Ferran Gonzàlez i Domènec Vendrell), Geografia Comercial (Serra i Pagés), Caligrafia (Sala i Ricol), Economia Comercial (Serra i Pagés), Càlcul Mercantil (Ferran Gonzàlez), Mecanografia (Agustí Grau), Teoria dels Teixits (Rafael Pons), Redacció de Documents i Correspondència (Domènec Vendrell), Técnica dels Negocis (Serra i Pagés), Teneduria de Llibres (Sala i Ricol). Transports (Tomàs Iduarte), Taquígrafia Catalana (Joan Casas), Taquígrafia Castellana (Enric Pregigueiro), Dibuix Textil (Joan Feu), Mercologia (Francesc Salsas), Legislació Mercantil (Tomàs Iduarte), Pràctiques Mercantils (Sala i Ricol), Publicitat Moderna (Joan Aubeizon), Legislació Duanera (Ferran Gonzàlez), Pràctiques de Tisatge (Rafael Pons), Química (Francesc Salsas), Català (Artur Martorell), Castellà (Manuel Cosialls), Francés I (3 grups a cura de Louis Méjean, Martial Margail i François Astor), Francés II (2 grups a cura de Méjean i Margail), Francés III (Louis Méjean), Anglès I (2 grups a cura de H.W. Brown i Manuel Valls), Anglès II (H.W. Brown), Anglès III (H.W. Brown), Italià (Benedetto Colarossi), Alemany I (Roland Schumm), Alemany II (R. Schumm), Arab I (Saker Raxit), Arab II (Saker Raxit).

En relació amb el pla d'Estudis del curs 1917-1918, a part del que hem esmentat més amunt, la Teoria dels Teixits es convertia en un sol curs, en lloc de 2. V. "Acció" de setembre de 1917, p.6.

A vegades els horaris o els professors al llarg del curs sofrien -- algunes modificacions. Els programes de les Escoles Mercantils Catalanes que hom editava en començar cada curs així com el butlletí - "Acció" de setembre oferia també la relació d'esports que la Secció esportiva del CADCI oferia als alumnes. Els socis que ho volguessin

podien efectuar una revisió mèdica al Dispensari, "a fi de senyalar al sol.licitant -el facultatiu corresponent- l'exercici que li sigui més convenient" dels que es practicaven al Gimnàs. V. "Acció" citada de setembre 1918, p. 7.

- (972) El Pla d'estudis per a dependents administratius o comptables romania igual. Pel que feia als Estudis especials per a dependents venedors i viatjants, el primer curs es mantenia intacte; a segon -- desapareixia l'assignatura de Transports que passava a tercer i s'introduïa l'Economia Comercial; a tercer hom impartia Transports --- (abans a segon com hem dit), Tècnica dels Negocis i Redacció de Documents i Correspondència que abans es donaven a quart curs, desapareixia del pla la Teoria dels Teixits i la Química (no obligatòria) passava a quart; finalment, a quart, hom cursava per primer cop Legislació Duanera, Publicitat Moderna (que el curs anterior es donava a tercer amb el nom de l'Art de l'Anunci), Mercologia (abans - també a tercer) i Química (no obligatòria, igualment abans a tercer). Pel que feia als Estudis especials per a dependents corresponsals, hom introduïa l'assignatura Aritmètica i Nocions d'Àlgebra, la Cal·ligrafia esdevenia optativa, i la Taquigrafia que figurava l'any anterior, passava a Tercer; a segon hom introduïa l'Economia Comercial i el Càlcul Mercantil, mentre que la Redacció de Documents i Correspondència passava a un nou Tercer any i desapareixien les Pràctiques de Taquigrafia; finalment, el nou tercer curs es formava amb l'esmentada Redacció de Documents i Correspondència (abans a segon) i Taquigrafia Catalana o Castellana (abans amb el nom simple de Taquigrafia, a primer). Per a aquesta darrera especialitat, calia conèixer dos idiomes estrangers per tal d'obtenir el Certificat d'Estudis. Lògicament, en els casos de modificacions hom preveia les possibles adaptacions. V. "Acció" de setembre de 1917, p. 3-4, i "Acció" de setembre de 1918, p. 4.

- (973) Un dels grups d'Aritmètica i Nocions d'Àlgebra, un grup de Francés -- de I, un grup d'Anglès de I, i l'Italià.- "Acció" de setembre de -- 1918, p. 3 i 7.

- (974) V. la nota 908 del capítol quart. Narcís Rucabado desenvoluparia -- aquesta tasca fins que, el curs següent, el 31 d'octubre de 1919, -- fóra elegit vice-president d'Educació i Instrucció. Narcís Vidal i Font fóra nomenat per a substituir-lo.- "Acció" de desembre de 1919

a març de 1920, p. 7 i 8.

- (975) "Acció", novembre 1918, p.2; "Acció", desembre 1918, p. 2.V.El --
CADCI entre 1918 i 1923, p.442; i Les activitats permanents, p.442.
- (976) V. supra, p.450-1.
- (977) V. supra, p. 443 .
- (978) La Història de Catalunya estava prevista ja per al curs anterior, a partir del 29 de gener de 1919, però la clausura del local del Centre n'impedí la impartició. V. "Acció" de febrer de 1919, p. 2. La matrícula per a aquesta assignatura era gratuïta.- "Acció" ---- d'octubre 1919, p. 4, i de novembre 1919, p. 2, butlletins que recomanaven, per un altre costat, l'assistència dels socis a aquesta matèria.
- Pel que fa a les altres assignatures, l'Àrab quedava reduït a un sol curs. Artur Martorell donava les dues classes del Curs Elemental. Els professors eren els mateixos que el curs anterior, si bé desapareixia Martial Margail entre els professors de Francés que era substituït per François Clarà, i a part d'una redistribució de les classes d'Anglès entre Manuel Valls que passava a fer els dos grups de primer, i H.W. Brown que passava a donar el grup de segon i tercer. Les classes de 2/4 de 8 a 2/4 de 9 quedaven reduïdes a una (un grup de Francés I), en canvi, augmentaven les de 8 a 9 del vespre "com sigui que des d'octubre d'aquest any (1919) ja regirà la nova jornada mercantil", "a l'objecte de descongestionar les -- classes de nou a onze". A conseqüències del curset d'estiu i de -- l'augment de treball que havia produït sobre la Secció, l'inici del curs 1919-1920 es retardà al 15 d'octubre.- "Acció" de setembre -- 1919, p. 3-7.
- (979) Les classes d'aquest curset s'efectuaven cada dissabte de 10 a 11 del vespre i el seu programa es basava en onze temes: 1. Concepte del Dret, diversos tipus de Dret, Socialisme i individualisme. 2. L'Estat i la nació, formes de l'estat. 3. La constitució. 4. Els drets individuals, la Revolució francesa, els drets dels pobles i la sobirania política. 5. El sufragi. 6. L'ensenyament. 7. L'organització administrativa de l'Estat (la província, les mancomunitats, les delegacions i l'autonomia, etc.). 8. Organització interna territorial de l'Estat, la regió, la comarca, el municipi. 9. El municipi

pi. 10. Les finances públiques. I 11. Economia social (assegurances), retirs obrers, tribunals industrials, sindicats obrers, vagues i coalicions).- "Acció" de desembre de 1919 a març de 1920, - p. 7; CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA. ESCOLES MERCANTILS CATALANES.- Curs 1919-1920. Curset d'Educació -- Cívica.- Professor: Frederic Culi i Verdaguier. Programa del curs. Aquest curset estava també programat per al període escolar anterior, però la clausura del local no en permeté la realització.- -- "Acció" de febrer de 1919, p. 3. F. Culi i Verdaguier, pertanyia a la Unió Catalanista i havia estat col.laborador de les seves publicacions.

- (980) El curset es desenvoluparia tots els dimarts a 1/4 d'onze del vespre. Tant el butlletí "Acció" de desembre de 1919 a març de 1920, p. 7, com el programa editat del mateix curset per les Escoles, -- subratllava que, amb l'organització del mateix, la Secció cercava que es constituís al Centre una Agrupació de Comptables. Recordem que el 1918 hom havia organitzat també a les Escoles unes Converses de comptables. V. el capítol anterior, p. 416 .
- (981) El curset es desenvoluparia en tres conferències, fetes el 6 i 27 de maig, i el 10 de juny de 1920. V. "Acció" de maig de 1920, p. 4-5, i "El Diluvio" del 24 d'abril de 1920.
- (982) Així, "Acció" de febrer de 1919, p. 3, manifestava que "convinguda la Secció d'Educació del gros profit que es pot treure del cinematògraf, com a mitjà auxiliar per a l'ensenyança, té acordat començar en aquest curs algunes sessions sobre temes industrials geogràfics, científics, etc., acompanyades de la corresponent conferència explicativa. Al mateix temps que representa un avenç en el sistema pedagògic, servirà per a educar el públic en el bon gust de la pel.lícula, procurant la regeneració de la utilitat d'aquell invent." "Acció" de desembre 1919 a març 1920, p. 8, anunciava el propòsit de fer-ne per al curs 1919-1920.
- (983) Les dues foren acompanyades de comentaris pel professor Serra i Pagés, i les projeccions consistiren en documentals (Chamonix, ascensió a la Junfrau, escenes de la vida marroquí, Salònica, a fira de Nivniv Novgorod, fabricació de l'acer, les catarates del Niàgara, Copenhague, Rússia meridional, etc.- "Acció" de maig de 1920, p.5; "Acció" de juny de 1920, p. 3; "Acció" de juliol de 1920, p. 4; --

"El Diluvio", 9 de maig de 1920.

- (984) Hom donava classes d'Aritmètica Elemental, Geografia general i Gramàtica, i si hom les aprovava podia matricular-se el setembre sense l'examen d'ingrés a les assignatures d'Aritmètica i Algebra i Geografia Comercial.- "Acció" de juny de 1920, p. 2; "Acció" de juliol 1920, p. 1; "Acció" d'agost de 1920, p. 5; "El Diluvio", 2 de juliol de 1920; "Acció", juny 1921, p. 4; "El Diluvio" del 23 de juny de 1921; "Acció"; "Acció" de maig 1922, p. 4-5; de juny de 1922, p. 4; "El Diluvio", 9 de juny de 1922; "Acció", juny 1923, p. 5-6. Alhora la Secció anunciava la seva voluntat de màxim rigor en els exàmens d'ingrés. D'aquesta manera l'"Acció" esmentada del maig de 1922, manifestava la decisió que, per al curs proper, "no sigui admès cap alumne (qualsevol que sigui la classe a què es vulgui matricular) que no sàpiga els coneixements elementals de Geografia, Gramàtica i Aritmètica en l'extensió indicada pels programes de les nostres classes preparatòries"; d'aquí la crida als alumnes que desitjaven d'ingressar per primer cop a les Escoles del Centre de cursar aquestes "classes preparatòries" o curset d'estiu.
- (985) El curs elemental quedava subdividit en tres matèries (Aritmètica, Gramàtica i Geografia elementals). L'assignatura de Física i Nocions de Química era establerta a fi de servir de preparació per a cursar la Química, que ara s'anomenava Química Comercial, i la Mercologia. Hom ampliava també les hores setmanals de Pràctiques Mercantils, i duplicava el grup de Geografia Comercial i Càlcul Comercial; es redistribuïen les classes entre els professors de francès i es creava un tercer curs d'Alemany. Pel que feia als plans de les tres especialitats, era suprimida l'assignatura de Publicitat Moderna -així com del quadre general de matèries- i la de Redacció de Documents i Correspondència que es donava a les tres especialitats quedava ampliada amb "nocions de publicitat" que s'afegia a la seva denominació. També se suprimia l'idioma optatiu del quart any dels estudis per a dependents administratius o comptables, s'introduïa la novella assignatura de Física i Nocions de Química al tercer any dels estudis per a dependents venedors i viatjants, mentre que l'assignatura de Transports passava al quart any que comprenia també l'antiga Legislació Duanera (Transports i Duanes), i, finalment, la Legislació Mercantil s'introduïa en aquest quart ---

curs d'estudis per a venedors i viatjants. Pel que feia als Estudis per a dependents corresponsals, hom introduí un idioma al tercer curs.

Pel que fa als professors, impartiren classes per primer cop, en aquesta etapa, Antoni Bonsoms (Aritmètica elemental i Gramàtica general o elemental), amb el que Artur Martorell es limitava, dintre del camp de les classes elementals, a la Geografia; Ricard Coll -- (dibuix), Josep Estrangués (Economia Comercial), Lluís Famades (Taquigrafia Castellana), que substituïa Enric Pegigueiro, Narcís Rubabado que passava a impartir Mercologia, Jean Armand Massé que -- s'afegia als anteriors professors de francès, i Vincenzo Cuttica -- que substituïa Colarossi com a professor d'Italià, assignatura que ara passava a desdoblar-se en dos cursos, a part d'algunes redistribucions d'assignatures entre els mateixos professors.

Per una altra banda, aquest curs el dret de matrícula pujava de 5 a 7 pessetes.- "Acció" de setembre de 1920, p. 1-7. Aquest butlletí, com el d'octubre de 1919, p. 3, reproduïa el reglament de les Escoles Mercantils Catalanes per a una major informació dels de--pendents associats al CADCI. Cal assenyalar també, que, a partir d'aquest curs, hom exigí l'ingrés al CADCI com a soci des del mes de juliol, per a poder matricular-se a les Escoles.- "El Diluvio", 11 de juliol de 1920. Pel que fa a aquest curs, V., a més a més, - "El Diluvio" del 21 de setembre de 1920 i del 30 d'octubre de 1920, "Acció" d'octubre de 1920, p. 2-3; "Acció" de novembre de 1920, p. 3 que, entre altres coses, anunciava el nomenament d'un nou professor d'anglès, "el professor de la London University Mr. Augustus Newton"; i el text del "Rapport" llegit a la Secció inaugural del curs 1920-21, a cura de Francesc Flor i Parera, secretari de la - Secció d'Educació, a "Acció" de gener de 1921, p. 3-4.

- (986) "Acció" de desembre 1920, p. 1 i 2. També el Rapport esmentat a la nota anterior. Segons la comunicació del Claustre, el certificat d'estudis del pla corresponent a l'especialitat de dependents administratius o comptables habilitava per a ingressar, sense -- examen previ d'admissió, a tots els grups de l'Escola d'Alts Estudis Comercials, si bé per a ingressar a Mercologia, calia presentar un certificat d'haver cursat i aprovat, a més a més, la Química. El pla de l'especialitat de dependents venedors i viatgers -- permetia el mateix accés que l'anterior a aquella Escola, amb ---

igual matisació, si bé no possibilitava l'accés al grup d'Organització d'Empreses Mercantils.

- (987) V. el text de la lletra d'Alfons Maseras, secretari de l'Escola -- d'Alts Estudis Comercials, comunicant la ratificació de la Mancomunitat a "Acció" de febrer de 1921, p. 2.
- (988) "Acció" de febrer de 1921, p. 2. "Acció" de març 1921, p. 5.
- (989) "Acció" de desembre de 1920, p. 3. Hom projectava, de fer aquesta Agrupació el 1920. L'organització de l'Agrupació en principi fóra confiada a Ferran Boter i a Josep Sala i Ricol segons "El Diluvió" del 6 de gener de 1921, i l'"Acció" esmentada de desembre de 1920, p. 3. "Acció" de gener de 1921, p. 4, reproduïa el Reglament provisional de la mateixa. L'agrupació, a partir del 10 de febrer de 1921, desenvoluparia unes sessions de debat, en les que encetava el tema un soci, dues vegades cada mes, a l'estil d'aquelles "converses de comptables" esmentades de 1916. Normalment l'Agrupació es reunia el primer i tercer dijous de cada mes i el butlletí "Acció" periòdicament en feia la referència. "Acció" d'agost de 1921, p.4, informava de l'existència d'un avant projecte de Reglament definitiu. El 6 d'octubre de 1921 se celebrava una assemblea general --- dels socis inscrits que procedien a la constitució definitiva de la novella secció especial i a l'elecció dels càrrecs dirigits que requereien en Joan Marimon, president; Antoni Obach, caixer; Ignasi Toldrà i Romà Sender, vocals; i Jaume Cardús, secretari.- "Acció" d'octubre de 1921, p. 3; i de novembre 1921, p. 4.

Esmentem finalment, els acords de la junta general extraordinària de l'Agrupació del 7 d'abril de 1923 que autoritzaria l'edició --- d'alguns temes d'interès tractats a les sessions habituals així -- com a la junta perquè en el futur dugués a terme aquesta publicació dels "temes que s'ho mereixin", insistiria sobre la demanda ja feta a la Secció d'Educació perquè creés el títol d'Expert Comptable, insistiria també perquè es prestessin a domicili els llibres de la seva especialitat de la Biblioteca del CAOCI, "crear la Borsa del Treball dels Comptables si sobre aquest particular no s'arribava a un acord amb la Secció P. d'O. i T.", amb la qual finalitat s'aprovava el reglament d'aquesta borsa, obrir "una informació que es clausurarà a fi del present mes, amb la qual s'hi esboça bastant íntegrament l'estructuració d'un pla de desenrotllament, actuació

i tasca a realitzar per l'Agrupació", finalment, aprovaria la reforma del reglament, el text del qual, signat per T. Comas i Corbera, com a president, i Jaume Cardús, com a secretari, apareixia a "Acció" del mes de maig de 1923.- "Acció" d'abril de 1923, p. 6, i de maig de 1923, p. 5 i 6; "Acció" de juny de 1923, p. 6-7, que assenyalava les condicions fixades per la Direcció Tècnica de les Escoles per a atorgar un diploma d'Expert Comptable, les bases -- dels exàmens corresponents i els programes exigits.

(990) Segons ens manifestà Jaume Cardús, l'Agrupació se separà del CADCI per diferències amb Ferran Boter, director de les Escoles i inspi_rador originari d'aquella.

(991) CENTRE AUTONOMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA. ESCOLES MERCANTILS CATALANES.- Curs de 1920-1921. Curs d'Extensió d'Estudis Comercials, p.8.V. "Acció" de febrer de 1921, p. 2; de març de 1921, p. 4-5; d'abril de 1921, p.3; de maig de 1921, p. 6; de juny de 1921, p. 4; "Acció" de juliol de 1921, p. 2 que remarca va la "tan excel.lent acollida" que havia tingut el cursset entre els socis. Hom organitzà també un concurs entre els inscrits per a premiar amb 50 pts. les millors rēcensions que hom fes de les conferències. V. "Acció" de desembre de 1921, p. 4, que en publicava els resultats, i "Acció" de gener de 1922, p. 2 que informava de l'acte de repartiment de premis, celebrat el 19 de desembre de --- 1921. V, també, pel que fa al cursset, "El Diluvio" del 27 de fe-- brer de 1921 i "El Diluvio" del 13 de març de 1921.

(992) Hom havia projectat un cursset de cultura musical, amb el títol --- "Breus comentaris a l'entorn de les grans èpoques de la història de la Música" per al curs anterior, d'acord amb l'anunci que en feia "Acció" de maig de 1920, p. 5 i el "Butlletí Escolar" del 15 de febrer de 1920, p. 175, si bé hom no tornava a referir-s'hi --- fins a la primavera de 1921 i sobre els temes a dalt assenyalats. V. "Acció" d'abril de 1921, p. 1; "Acció" de juliol de 1921, p. 1; "El Diluvio" del 20 de maig de 1921; "El Diluvio" del 28 de maig - de 1921; "El Diluvio" del 16 de juny de 1921.

(993) "Acció", setembre 1921, p. 3. Pel que fa als plans d'estudi de les tres especialitats, únicament es modificava l'assignatura de Físi ca i Nocions de Química (tercer curs per a dependents venedors o -

viatjants), que esdevenia Física Elemental, integrant-se, per tant, la part dedicada a aquelles nocions dins de l'assignatura Química General (optativa de quart curs). També es concretava que els idiomes de cada un dels cursos de les especialitats havien de guardar un ordre (L'idioma del primer any havia d'ésser "un primer curs d'idioma estranger", el de segon, "un segon curs", etc).- "Acció" cit., - p. 4.

- (994) "Acció", setembre 1921, p. 3. "El Diluvio", 31 d'agost de 1921. La matrícula aquest curs, per una altra banda, pujava a 10 pts. Alhora, l'octubre de 1921, la Secció d'Educació elevava a onze les mensualitats pagades als professors. V. "Acció" cit., p. 3-7; i "Acció" de desembre 1921, p. 1.
- (995) Joaquim Sans i Quintana havia estat president d'Educació i Instrucció el curs 1918-1919; Joan Crs i Verde l'havia succeït fins el 21 de març de 1921 en què dimití en establir-se pel seu compte i passar a soci protector. La junta general extraordinària, celebrada el 15 d'abril de 1921, elegiria Manuel Alcàntara i Gusart, persona --provinent de la Unió Catalanista i del grup adicte a les tesis socialistes de Martí i Julià. Manuel Alcàntara havia de regir la Secció fins el juny de 1923 en què fóra substituït per Joan Mirambell i Ferran. V. "Acció", maig 1921, p. 2 i 6; "Acció" de juny 1921, p. 1; "Acció" de juliol de 1923, p. 7.
- (996) A la seva ponència Alcàntara, remarcaria "la deformació que sofreix tota cultura, com instrument d'influència social, en tant com és --posada, històricament, al servei de l'estament preponderant en cada poble; la necessitat que aquesta cultura, com instrument de treball dels dependents, obrers intel·lectuals, passi a ésser propietat, material i espiritual, dels mateixos, i la forma com determinats pobles han atès i coordinat, per l'esforç dels dependents, --aquesta actuació". Les conclusions que hom aprovà a l'Assemblea de Reus, subratllarien la necessitat de coordinar "l'actuació cultural de totes les entitats de dependents de Catalunya" a nivell educatiu, tot establint l'ensenyament comercial complementari que ---s'hi impartia sobre "una base o pla comú", cercant de "reduir al --mínim possible el nombre de classes nocturnes, substituint-les per classes matinals o diurnes; obtenint dels patrons, a l'efecte, els permisos necessaris perquè els seus dependents puguin assistir a --

les esmentades classes diurnes. Les classes nocturnes haurien de quedar reservades a procurar la instrucció comercial superior o especialitzada als dependents en possessió ja de la mínima complementària." La coordinació, en aquest sentit hauria d'anar dirigida a "obtenir dels poders públics les disposicions legislatives necessàries per a l'eficàcia de les esmentades classes diurnes. Finalment, hom considerava "d'alta conveniència la celebració d'un Congrés -- cultural de Centres de Dependents, per a estudiar les nombroses -- qüestions que l'abans dita coordinació d'esforços hauria de plantejar". També, Llibre de deliberacions i acords de la Primera Assembla de la Federació de Dependents de Catalunya.- Reus, 1921, p. 44-49.

- (997) La Secció d'Educació, en nom del Centre, respondria a la invitació de l'esmentada facultat perquè prengué part a la informació sobre el pla d'ensenyament i "el regisme" de la mateixa, mostrant el desig -ja que "no es creu autoritzada per a marcar orientacions a -- aquest il.lustre Claustre, en matèria que tant escau a la seva pròpia competència- que "dins el pla d'ensenyaments o dins d'una de les matèries que el componen (en el cas que ja no es faci), es concedeixi detinguda importància a l'estudi de les malalties professionals i de llur profilaxi", i manifestant "el nostre ferm criteri" que "a la Universitat autònoma de Barcelona, tots els ensenyaments i, per tant, els d'aquesta honorable Facultat de Medicina, per --- raons d'ordre natural i pedagògic, han de donar-se en l'idioma de Catalunya, tal com ho venen efectuant les altres institucions catalanes d'alta cultura, i en un pla més modest, però amb innegable -eficàcia, les Escoles Mercantils Catalanes d'aquest Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria". Manuel Alcàntara i Abelard Tona i Nadalmai, signaven com a president i secretari, respectivament de la Secció citada.
- (998) "Acció" de gener de 1922, p.3; "Acció" de febrer de 1922, p. 3. La classe, setmanal, era considerada un segon curs de Català, la matrícula, gratuïta, i anava a cura d'Artur Martorell.
- (999) La Secció d'Educació expressava, amb aquest motiu, la seva satisfacció a la reunió del Consell Directiu del Centre del 3 de febrer de 1922.- "Acció", març 1922, p. 1.

- (1000) L'escrit demanava que estingués en compte, a l'hora de reformar el Codi, "l'especial situació", dels comptables i fossin ateses les seves reivindicacions com la de "vindicar-nos moralment en l'aspecte tècnic i científic de la nostra professió, com s'ha fet en altres països, on l'exercici de comptable és fermença de competència per a facilitar la tasca als encarregats de sentar jurisprudència en aquells assumptes mercantils subjectes a litigi, fins en els de major importància, com també sol·licitada la seva controlització en el cas del més insignificant balanç". El ministre responia a aquest escrit que demanava fos escoltada l'Agrupació "per a portar a cap la reforma del Codi Comerç" i manifestava el seu interès en fer-ho així.- "Acció", abril 1922, p. 5; i "Acció" de maig 1922, p. 5.
- (1001) Aquest curs comptava amb les matèries següents: Aritmètica Elemental (Antoni Bonsoms), Geografia Elemental (Miquel Fornaguera), Gramàtica Elemental (Josep Juanola i Antoni Bonsoms), Aritmètica i Nocions d'Àlgebra (2 grups a cura de Lluís Rexac), Geografia Comercial (2 grups a cura de Serra i Pagés), Economia Comercial (Josep Estragués), Càlcul Comercial (2 grups a cura de Domènec Vendrell), Tècnica dels Negocis (Serra i Pagés), Redacció de Documents, Correspondència i Nocions de Publicitat (Emigdi Fernàndez), Teneduria de Llibres (2 grups a cura de Sala i Ricol), Transports i Duanes (Tomàs Iduarte), Física Elemental (Josep Baltà), Química Elemental (Josep Baltà), Mercologia (Narcís Rucabado), Pràctiques Mercantils (Joaquim Ducet), Legislació Mercantil (Tomàs Iduarte), Taquigrafia Catalana (Joan Casas), Taquigrafia Castellana (Lluís Famades), Mecanografia (Agustí Grau), Caligrafia (Sala i Ricol), Història de Catalunya (Enric Cubas), Teoria dels Teixits (Rafael Pons), Pràctiques del Tissatge (Rafael Pons), Dibuix Textil (Rafael Pons), Català (Josep Juanola), Castellà (Miquel Fornaguera), Francés I (4 grups a cura un de François Astor, i els altres tres de Martial Margail fill), Francés II (3 grups, un a cura de F. Astor, i els altres dos de Martial Margail), Francés III (Jean Armand Massé), Anglès I (3 grups a cura dos de Manuel Valls, i un de Emigdi Fernàndez), Anglès II (Augustus Newton), Anglès III (Augustus Newton), Alemany I (Roland Schumm), Alemany II (R. Schumm), Alemany III (R. Schumm), Italià I (Vincenzo Cuttica), Italià II (V. Cuttica), i Arab (Abdallah Zerati). L'absència més remarcable, era la d'Atur Martorell. Els tres plans d'estudis romanien idèntics.

- (1002) FLOR I PARERA, F.- Memòria del Consell Directiu corresponent a -- l'exercici 1922-23.- "Acció", setembre 1923, p. 2.
- (1003) El 1 de desembre de 1922, el Consell Directiu autoritzava la Secció d'Educació a convocar una junta general extraordinària "a l'objecte de proposar l'emissió de cèdules per a constituir un fons destinat a les nostres Escoles Mercantils Catalanes", per a l'edició de llibres de text. Efectivament, el 18 de desembre de 1922, la junta general de la Secció aprovava aquesta emissió per valor d'unes 15.000 pts. Cada cèdula fóra de 100 pts. i donaria dret a un interès del 5%. L'amortització es faria del 1 de gener de 1926 fins el 31 de desembre de 1933, segons l'acord de l'assemblea.- "Acció" de gener de 1923, p. 1 i 3. V. l'escrit de la Secció adreçat a l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana i el contracte establert entre ambdues a "Acció" de març de 1923, p. 3-4. Segons la Memòria esmentada a la nota anterior, presentada el 24 de juny de 1923, era "ja començada la traducció de les Gramàtiques -- Francesa i Anglesa Otto Sauer, les quals seran editades curosament, prèvia la revisió de l'il·lustre filòleg En Pompeu Fabra. El director de les nostres Escoles O. Ferran Boter està enllestint un llibre de Càlcul Mercantil i un altre de Teneduria de Llibres, i per altra banda hi han començades una Geografia i una Economia Comercials". També, "Acció" d'abril de 1923, p. 5.
- (1004) A la Junta general ordinària de la Secció d'Educació del 6 de juny de 1922, era presentada una proposició perquè nomenés una ponència que dictaminés "la possibilitat o conveniència d'implantar en el Centre classes diurnes per a infants els quals siguin fills o germans de socis". Hom nomenaria Joan Parellada i Josep Forcada i Padrós per a aquesta tasca, a la reunió mateixa, juntament amb Manuel Alcàntara, Josep Franch i Joan Casals, que ho foren posteriorment. Els seus treballs serien exposats a l'assemblea general extraordinària esmentada de la Secció del 18 de desembre de 1922 que aprovà, també, l'emissió d'un emprèstit per a l'edició de llibres de text en català. La junta, "per tal que sigui reflex de l'espirit de tots els socis del Centre (...) acordà obrir un període --- d'informació que durarà fins a l'últim de febrer pròxim a fi que tots els socis puguin fer-hi aportacions de llur ideari en matèries escolars".- "Acció" de juliol de 1922, p. 9; "Acció", setem-

bre 1922, p. 3; "Acció", gener 1923, p. 3.

Tot comentant aquesta iniciativa, "Acció" de febrer de 1923, p.3 remarcaria que ja havia passat "el temps que en l'escola solament s'hi anava a aprendre a llegir, escriure a fer comptes i que per tant a l'infant se li donava una cultura netament superficial.

L'escola del nostre temps ha de sondejar l'esperit de l'infant, ha d'arribar al seu cor, ha de fer-li sentir l'amor a la vida i als homes. També s'ha de procurar aportar-hi el sentiment de la belle--sa. La nostra escola ha d'ésser en fi catalana i plena d'humanitat." El comentari, titulat, Escola Primària del Centre acabava -fent una crida a la participació de tots a l'informació oberta a fi que aquesta fos "el reflex de l'ideari pedagògic de tots els -socis del Centre", i es pogués "fer una obra digna de nosaltres i que marqui una fita en l'ensenyança catalana".

El primer de juny de 1923, finalment, una nova junta general ex--traordinària de la Secció examinava els informes rebuts amb motiu de la informació oberta així com el de la direcció tècnica de les Escoles i aprovava d'establir, a partir del mes d'octubre de 1923, a l'estatge del CAOCI, "com a complement en grau inferior a les Escoles Mercantils Catalanes susceptible d'ésser ampliat fins a -l'Escola de Pàrvuls, unes Escoles Primàries per a nois de 8 a 14 anys". "Contenint-se dins el criteri de neutralitat religiosa -as senyalava també el punt tercer de l'acord de l'assemblea- que al Centre imposen els seus estatuts i el respecte degut a les idees, en aquest ordre diverses dels seus associats, no s'inclourà en el programa ensenyament religiós ni anti-religiós de cap mena". L'Escola era oberta als nois que fossin fills o parents dels socis.- "Acció", juliol de 1923, p. 1, 2, 6 i 7. "Acció", d'agost 1923, p. 1. "El Diluvio", 15 de juliol de 1923. "Acció" de setembre 1923, p. 3.

(1005) V. així el seu article El Centre Autonomista de Dependents funda escoles per a infants sense religió.- "Catalunya Social", 22 de - juliol de 1923.

(1006) V. supra, p.514-515.

Pel que fa a aquesta assignatura, el butlletí "Acció" d'octubre de 1922, p. 3, es dolia del fet que la seva aula "sempre s'ha vist -migradament concorreguda, sigui per no donar l'assignatura un resultat pràcticament material en el comerç o en la indústria", i -

remarcava la seva importància: "Hi ha un nacionalisme conscient, - el de la fe, que contrasta amb l'arborador i impressionant dels - mítings, el qual s'evaporitza en ràpida depressió passada l'avi-- nantesa que l'ocasionà. Per tenir una fe precisa una consciència nacional. Una de les causes influents que produeixen aquesta cons-- ciència nacional és l'estudi de la història", citava després Rovira i Virgili (El nacionalisme), subratllava que la "història del nostre poble serà l'estímul més eficaç pel desenrotllament nacio-- nal" i cridava els socis a inscriure's a la classe.

- (1007) Les classes anirien a càrrec de Maimon Mohatar.- "El Diluvio" del 6 de maig de 1923.
- (1008) El 1920, per exemple, el president de la Fira de Mostres de Barcelona, oferia dues vocalies del Comité Executiu a la Secció d'Edu-- cació del CAOCI. La junta hi nomenaria Narcís Rucabado i Narcís - Vidal ("Acció" de juny 1920, p. 3, i de juliol 1920, p. 3). El 21 de setembre la Secció prenia part en una reunió d'entitats, convg-- cada per l'Ateneu Enciclopèdic Popular contra la intervenció del ministre d'Instrucció Pública en el llegat de Pere Vila i Codina ("Acció" de desembre 1922, p. 3). També, en un altre ordre, "Ac-- ció" d'abril de 1922, p. 5, assenyalava diverses mesures per a -- evitar l'absentisme dels alumnes a classe, mal de "totes les esco-- les d'ensenyança complementària" i del que les Escoles Mercantils Catalanes "malauradament també es ressenten". "Això fou la causa per la qual la Secció concedí matrícules honorífiques i més tard fixà el preu de matrícula a deu pessetes, en el criteri de des-- pertar un major interès al profit". Dins d'aquesta línia, "fa poc (...), ha començat a funcionar un registre per a la contrastació d'absències mitjançant el qual la Direcció esbrina les causes que la motiven. Malgrat el curt temps que el registre té de vida, ja promet falaguers resultats (...)".
- Esmentem, finalment, la continuació en la publicació del "Butlle-- tí Escolar" de les Escoles Mercantils Catalanes que apareixeria - fins el 15 de juliol de 1920, en què sortia el darrer número, amb articles, recensions de conferències i de visites escolars, tra-- duccions de textos, treballs escolars i la crònica interior de - les Escoles Mercantils Catalanes.
- (1009) Esmentem, a títol d'exemple, la visita als edificis de la Junta

Provincial de Protecció a la Infància i de Repressió a la Mendi--
 citat i Hotel d'Immigrants, al Poble Nou, el 15 de desembre de --
 1918 ("Acció" de gener de 1918, p. 2-3; "Butlletí Escolar" 15 ge-
 ner 1919, p. 157-159); a l'Estació de Vilanova (Morrot), el 2 de
 maig de 1920 ("Acció" de maig de 1920, p. 5, i de juny 1920, p.3);
 al Museu de Productes Comercials de les Escoles Pies de Sarrià, el
 21 de novembre de 1920 ("Acció" de desembre 1920, p. 3). El 12 de
 desembre de 1920, la classe de Mercologia visitava una fàbrica de
 ciment a Montcada ("Acció" de gener 1921, p. 4); el 28 de gener -
 de 1921 hom visitava una fàbrica de productes ceràmics, el 4 de -
 febrer una de bombetes elèctriques ("Acció" de març 1921, p. 5);
 el 15 de març de 1921, els alumnes de Mercologia visitaven la fà-
 brica Indústries Siderúrgiques; el mateix mes, els d'Història de
 Catalunya visitaven l'Institut d'estudis Catalans, acompanyats -
 per Pere Bosch i Gimpera i Josep Coromines ("Acció" d'abril 1921,
 p. 3); els mateixos alumnes de Mercologia, acompanyats pel seu --
 professor Narcís Rucabado, visitaven una fundició d'or i plata, -
 el 6 d'abril de 1921, i l'Escola de Fundició de ferro de l'Escola
 Elemental del Treball, el 12 d'abril ("Acció", maig 1921, p. 6).
 El 15 i 16 de maig, la mateixa classe visitava les Mines del Pri-
 rat, a Bellmunt ("Acció" de juny 1921, p. 4-5); el 10 de setembre
 de 1921, la classe de Geografia Elemental visitava l'Observatori
 Fabra ("Acció" d'octubre 1921, p. 3); el 20 de novembre, els alum-
 nes de Mercologia visitaven la col.lecció de pedres precioses --
 d'Antoni Novellas i Roig ("Acció" de desembre de 1921, p. 3); el
 8 de desembre, els mateixos alumnes visitaven una fàbrica de por-
 cellana ("Acció" de gener 1922, p. 3); el 2 de febrer de 1922, la
 mateixa classe acudia a una fàbrica de cristall ("Acció" de març
 1922, p. 6), i el 28 del mateix més a una fàbrica de cautxú ("Ac-
 cció" d'abril 1922, p. 4); el 8 de novembre de 1922 la mateixa --
 classe visitava un taller de serra i treball del marbre, i el 22
 de novembre el Museu de Geologia del Club Muntanyenc ("Acció" de
 desembre 1922, p. 3); el 8 de desembre de 1921 repetia la visita
 a aquella col.lecció de pedres precioses d'Antoni Novell, i el 13
 de desembre a una colecció de pedres a mig cristall ("Acció", ge-
 ner 1923, p. 4); el 3 de març de 1923, una fàbrica de cereria --
 ("Acció", abril 1923, p. 5). Pel que fa a les visites escolars de
 les Escoles com a conjunt, "Acció" de maig de 1923, -. 4-5, manifes-
 tava la intenció de la Secció d'Educació, "després d'un període -
 bastant llarg" de reprendre'n l'organització i n'anunciava una sè

rie "a les institucions de cultura del nostre Municipi" per al mateix mes de maig, si bé foren ajornades fins el 17 de juny en què es visitava l'Escola del Bosc ("Acció" juny 1923, p. 6; "Acció", juliol 1923, p. 7) "El Diluvió", 17 de juny 1923). El 1 de juliol de 1923, hom visitava l'Escola Baixeras i l'Escola de Mar ("Acció" de juliol 1923, p. 7; "El Diluvió", del 29 de juny i del 7 de juliol de 1923, "Acció" d'agost de 1923, p. 3). El 25 de juliol es visitava l'Escola d'Oficis de Dona ("El Diluvió" del 7 de juliol de 1923 i del 13 de juliol del mateix any; "Acció" d'agost 1923, p. 4). El 12 d'agost de 1923, enfi, hom visitava la Colònia Escolar de Vilamar ("El Diluvió" del 2 d'agost de 1923 i "Acció" de setembre 1923, p. 3). Mentre, els alumnes de Mercologia havien prosseguit igualment les seves respectives visites.

(1010) Esmentem, per exemple, les conferències d'Agustí Pereña sobre Xina i Japó, el 13 de febrer de 1920 ("Acció" de desembre de 1919 a març de 1923, p. 8); de Joaquim Salarich sobre Higiene fonamental, el 1 de maig de 1920, de Pere Lluís Rodés sobre "Harmonies cel firmament" o "les vibracions dels astres", el 16 de maig de 1920 --- ("Acció" d'abril de 1920, p. 4; de maig de 1920, p. 5; de juny de 1920, p. 3; "El Diluvió", 12 de maig de 1920); de Joan Malagarri-ga que llegí una conferència del professor italià de les Escoles B. Colarossi sobre "De com tot conflicte social pot resoldre's pedagògicament", el 22 de juny de 1920, d'Abelard Tona sobre "Una visita al Museu arqueològic de Santa Agata", el 25 de juny de 1920 ("Acció", juliol 1920, p. 3); de Frederic Barceló i Frederic Pujulà i Vallés, sobre la Fira de Mostres de Barcelona, després d'alguns ajornaments, el 19 de juliol de 1920 ("Acció", setembre 1920, p. 6); d'Enric Calvet, el 28 d'abril de 1923, sobre radiotelegrafia i radiotelefonía ("Acció" d'abril de 1923, p. 5-6); del soci Santiago Andreu sobre les bases d'un nou sistema taquígràfic que exposaria després en un curset l'estiu de 1923 (juliol i agost), el 20 de juny de 1923 ("Acció", juny 1923, p. 6; "El Diluvió", 19 de juny 1923).

(1011) Així Manuel Alcàntara a Manresa, sobre educació cívica, el 12 de març de 1922, organitzada pel Centre de Dependents de Manresa. V. l'extensa recensió que feu "Acció" d'abril de 1922, p. 4, i "Acció"

de maig de 1922, p. 2. També, segons "El Diluvio" del 21 de febrer de 1923, Manuel Alcàntara, que era en aquests moments llicenciat - en administració pública -segons aquest diari- havia de donar una conferència a l'Escola d'Administració Local de la Mancomunitat, - dins d'un curset sobre sistemes d'administració local a l'estranger. La conferència que era l'onzena del cicle, versava sobre "La reforma de l'administració local anglesa al segle XIX".

- (1012) Citem, per exemple, la primera conferència d'un projectat curset - de perfeccionament d'idiomes, el 6 d'abril de 1920, a cura del professor belga Georges Dwelshauvers sobre "Le mouvement littéraire -- contemporain en Belgique" ("Acció" de maig de 1920, p. 5, i "Acció" de juny 1920, p. 3); les dues que donà el mateix conferenciant el 14 i 16 d'abril de 1921 sobre "L'épopée française au XIX siècle.- La légende des siècles de Victor Hugo", i "L'évolution -- du Théâtre en France a l'Époque Contemporaine" ("Acció" d'abril de 1921, p. 3, i "Acció" de maig, 1921, p. 6); i les tres conferències donades pel director de l'Institut Francés de Barcelona, --- Bonnoure, sobre "La vie et l'oeuvre de Molière", el 25 i 27 d'abril de 1922 i el 2 de maig del mateix any "Acció" de maig de 1922, p. 2; "Acció" de juny 1922, p.4).
- (1013) Diversos especialistes de fotografia pronunciarien un bon nombre de conferències sobre aquesta pràctica (Miquel Renom, Rafael Arenas, Rafael Garriga, o sobre excursions, il·lustrades fotogràficament. Entre les que el butlletí "Acció" i la premsa, com el mateix "El Diluvio", esmentem de manera periòdica, al llarg d'aquesta etapa, citem aquí el cicle -a part de la informació sobre altres activitats com els concursos i les exposicions-, de conferències donat per Rafael Garriga i Rafael Arenas, a partir del 18 de gener de 1921, sobre l'art de la fotografia, en 12 temes, i que foren editades pel CADCI, i haurien de merèixer "l'elogi més efusiu de tots els aficionats a l'art fotogràfic".- "Acció" de gener --- 1921, p. 4; "Acció" de maig 1921, p. 2 i 7; "El Diluvio" del 16 de gener de 1921, "El Diluvio" del 1 de febrer de 1921, i "El Diluvio" del 4 de febrer de 1921. V. Garriga, R.- Curs de fotografia.- Barcelona, 1921.

Hauríem de recordar aquí, també, les sessions i les conferències de l'Agrupació de Comptables com el cicle pronunciat per Joaquim

Ducet sobre el tema "Comentaris a la nova reforma a la llei d'utilitats", el 9 i 23 de novembre de 1922, 14 i 28 de desembre, i el 11 de gener de 1923 ("Acció" dels mesos de desembre de 1922, p. 3-4, de gener 1923, p. 4, i de febrer 1923, p. 5; "El Diluvio", 7 de febrer de 1923). A partir del 25 de gener de 1923, s'iniciaria un altre cicle sobre "Liquidació de l'impost d'utilitats en les societats col·lectives, comanditàries i anònimes", a cura d'Antoni Planas i Agustí Gómez, membres de l'Agrupació de Comptables, alternat amb una sèrie de conferències de Ramon Güell sobre "Responsabilitats civils i penals dimanant del contracte de societat i de les lleis tributàries que l'afecten", conferències que foren fetes amb caràcter públic a partir del 5 d'abril de 1923.- "Acció" de febrer 1923, p. 5; d'abril de 1923, p. 6; de juny 1923, p. 6; de juliol 1923, p. 8; de setembre 1923, p. 3.

- (1014) Als alumnes de les Escoles Mercantils Catalanes.- "Acció" de novembre 1920, p. 2. "La Secció" -hi llegim- s'ha enterat amb veritable recança que alguns dels nous alumnes de les classes d'idiomes no fan els exercicis de traducció en llengua catalana. No dubtem que aquesta resistència és deguda a la temença de no escriure'l correctament per manca de pràctica, però exortem a aquests alumnes a què palesin llur sentiment nacionalista i no vacil·lin en escriure en català, car les faltes en què puguin incórrer podran ésser subsanades si sotmeten llurs dubtes a companys de classe més experimentats, els quals els atendran voluntariosament".
- (1015) La tasca cultural del Centre.- "Acció" de febrer de 1923, p. 1.
- (1016) "Acció", novembre 1918, p. 2-3, manifestava que la Secció de Socors Mutus que havia pogut resistir, "sense trontollar la seva potencialitat econòmica, la plaga del tifus de l'any 1914, (...) sens dubte resistirà la devastadora epidèmia que avui invadeix a casi tot el món, assadollant el cor de tristesa i de dolor".
- (1017) V. El CADCI entre 1918 i 1923, p. 448-9.
- (1018) "Acció" de desembre 1918, p. 4; "Acció" de gener 1919, p. 4. La grip comportà, a més a més, 4.151 dies subsidiaris i 32 no subsidiaris, 20.755 pts. de subsidis per malaltia i 2.425 pts. per de funció.
- (1019) "Acció", abril 1932, p. 12. "Acció" desembre 1918, p. 4; "Acció", gener 1919, p. 4. Recordem que hom havia plantejat aquesta nova

modalitat a la reunió general de la Secció del 15 de juny de 1918. V. el capítol anterior, p. 420 .

- (1020) Així "La Publicidad" del 19 de juliol de 1918, reproduïa una nota de la Secció que anunciava l'obertura del dispensari de 6 de la tarda a les 12 de la nit des del mateix dia 14 de juliol, data de l'obertura parcial de la seu del CADCI.
- (1021) "Acció" d'abril 1932, p. 12." (...) no es tan llunyana la data en què fou un veritable assot per a la ciutat aquesta terrible malaltia (tifus) -es refereix a l'epidèmia de 1914- (que no ha deixat de repetir-se amb menys intensitat), perquè nosaltres romanguéssim indiferents al tractar-se de nostra previsió i defensa".- "Acció" de setembre de 1919, p. 8.
Tant aquest butlletí com els posteriors recomanarien la vacunació anti tífica als socis.- "Acció" d'octubre de 1919, p. 4; "Acció" de novembre 1919, p. 3; "Acció" de desembre 1919 a març 1920, p. 9.
- (1022) V. la nota 69 d'aquest capítol. "Acció", abril 1932, p. 12. "Acció" març 1920, p. 9-10. Amb el "Reassegur Mutual", hom cobrava 10 pts. diàries durant setanta cinc dies, en els casos de malaltia de medicina o cirurgia major, en lloc de les 5 pts. que es cobraven abans, i 6 pts., durant cinquanta dies, en els casos de medicina i cirurgia menor, en lloc de les 3 pts. habituals. El subsidi per a "Llargues malalties" permetia de continuar cobrant subsidis, -- passats els setanta cinc dies de màxim que hom concedia, tot percebint, mentre durés la malaltia, 3 pts. diàries durant sis mesos, i 1'50 pts. diàries els sis mesos següents.
"Si el cas de llarga malaltia segueix al màxim de subsidi que es concedeix per cirurgia menor, es donen iguals mesos de subsidi -- amb la diferència de que són dues pessetes les que s'apliquen als sis primers mesos i una pesseta cada dia als restants". Aquest -- avantatge restaria implantat i entraria, per tant en vigor, a partir del 1 d'agost de 1920. Durant tres mesos, els socis que s'hi inscrivissin ho farien pagant la quota estipulada, sense cap altra condició; passat aquest període, solament podrien acollir-s'hi si la seva edat no ultrapassava els 45 anys, passaven un reconeixement mèdic i pagaven 2 pts. d'entrada. V. "Acció" d'agost de 1920, p. 5-6; "El Diluvio", 1 d'agost de 1920; "El Diluvio", 5 d'octubre de 1920. El 1 de gener de 1921, dels 3.928 socis, el 66% s'ha

via inscrit a la nova quota que donava dret a aquesta modalitat.-
"Acció" de desembre 1920, p. 3, i "Acció" de febrer 1921, p. 2.

(1023) V. supra, p. ⁴⁴¹14. "Acció", juliol 1920, p. 5; "Acció" d'agost 1920, p. 6; "Acció" de setembre 1920, p. 7 que indicava que les inscrites a la Secció eren un bon nombre.

(1024) Ja l'estiu de 1918, fou designada una ponència, formada per Feliu i Codina, Girona i Vallejo perquè estudiés la formació d'una secció especial de socors mutus per a la dona ("Acció" d'agost de 1918, p. 8, i "Acció" d'octubre de 1918, p. 3). El projecte d'estatuts per a la creació d'aquesta secció mutual fóra presentat el 13 de desembre de 1920 al Consell Directiu, el qual, un cop estudiat el projecte, el sotmetria a l'esmentat consell general extraordinari del 2 d'abril de 1921. V. "Acció" de gener de 1921, p. 1; de febrer de 1921, p. 1; de març 1921, p. 1; de maig 1921, p. 2.

(1025) Els serveis prestats consistien en 10 pts. diàries durant setanta cinc dies en malalties de medicina o cirurgia major, 6 pts. diàries durant cinquanta dies en malalties de medicina o cirurgia menor, 2'50 pts. diàries durant seixanta dies en el cas de maternitat, i cent pessetes per defunció. V. "Acció" de maig de 1921, p. 2.

(1026) El parentesc es referia a la muller, filla, mare o germana del soci o sòcia, amb la condició que la filla o la germana fossin solteres o vídues, i que la mare fos igualment vídua. L'edat per a inscriure-s'hi era compresa entre els 15 i els 45 anys.- "Acció" de maig 1921, p. 2. El 18 d'abril de 1921, el Consell Directiu del Centre nomenava una comissió perquè tingués cura dels treballs per a l'organització de la Secció, la qual confeccionaria un reglament que fóra presentat a l'assemblea general extraordinària de socis del 27 de juliol de 1921, i el 1 de setembre començava a rutllar. El 18 de setembre de 1921, una nova reunió general extraordinària aprovaria una lleugera modificació estatutària ampliativa, de manera provisional, fins el 30 de novembre inclusiu, l'edat màxima de les ingressants. El 17 de juny de 1922, la mútua feminal comptaria amb 397 associades i un ròssec favorable de 4.563'38 pts. El 31 de gener de 1932, comptaria amb 888 afiliades.-

"Acció" de juny 1921, p. 1 i 5; de juliol 1921, p. 1; de setembre 1921, p. 10; d'octubre 1921, p. 4; "Acció" d'abril 1932, p. 15; "El Diluvio", 31 de març 1921; "El Diluvio", 26 de juliol 1921; "El Diluvio", 9 d'agost 1921; "El Diluvio", 18 setembre 1921.

- (1027) Antoni Vallejo, president de la Secció de Socors Mutus, defensaria aquesta ponència, la qual remarcava els aspectes moral, econòmic i social del mutualisme. Subratllaria com el mutualisme, "practi---cant-lo amb la noblesa que es deuen de practicar tots els ideals", donava "una perfecta educació social en tots els ordres de la vida, doncs que indubtablement fa néixer en el cor dels homes aquell amor indispensable envers els demás, base fonamental per a dur a bon terme tota empresa col·lectiva"; i afirmaria que no es podia "confondre mutualisme i beneficència" i que tampoc el primer no es podia "convertir o traduir per conservadurisme, i com l'individu pot ésser un fervent mutualista i un lluitador per les reivindicacions socials, doncs que en mutualitzar-se ja es reivindica d'algunes de les contrarietats que en la lluita per la vida cal vèncer". També assenyalaria que el mutualisme havia de fer-se -- "assequible a tots aquells elements que formen part de la respectiva família. Es recorda la vellesa, la invalidesa, la maternitat, la infantesa, cases de curació, sanatoris, i fins l'acció sanitària de les urbs." Finalment, la Federació de Dependents, d'acord amb les conclusions de la ponència, aprovades per unanimitat, havia de procurar que les entitats federades que no practiquessin el mutualisme, "el creien, (...) que totes en tinguin el alt concepte que li correspon", i que totes l'adaptessin "a les normes científiques modernes"; declarava el mutualisme "factor estimable per a portar a terme tota obra social", considerava la necessitat d'estimular "l'acció extensiva del mutualisme en la família directa del associats i per a la realització de projectes que, per la seva importància, reclamin l'esforç de moltes entitats; i, finalment, la Federació declarava que s'inhibia a tota "actuació directa en la pràctica del mutualisme, entenent que l'èxit del mateix requereix la direcció i governament de cada una de les entitats que li són federades".- "Acció" d'octubre 1921, p. 4; "Acció" de novembre de 1921, p. 4-5; Llibre de deliberacions de la Primera Assemblea de la Federació de Dependents de Catalunya, p. 26-33.

"Acció" de juny de 1922, p. 5-6, publicava un fragment també d'aquesta ponència.

- (1028) "Acció" gener 1922, p. 1; "Acció", maig 1922, p. 2 i 6; "Acció" - de juny 1922, p. 2; "Acció" de juliol de 1922, p. 6.
- (1029) "Acció", febrer 1922, p. 1 i 4; "Acció", març 1922, p. 8. "Hem de fer constar que la Secció no figurava en dita Comissió organitzadora, per defecte, segons s'ha pogut comprovar darrerament, de no haver arribat en temps oportú les invitacions que ens foren tramesses, a mans del nostre delegat en la Federació, en Feliu i Codina. De primer antuvi això ens disgustà puix feia suposar una -- desconsideració envers la Secció, i perquè entenem que en tot ço que faci referència a mutualisme tenim la ineludible obligació de fer sentir la nostra veu, doncs que la nostra preponderància en el mutualisme català ens posa en condicions de bel.ligerància. No per això, i menys sapigudes les causes, teníem de negar-nos, i -- com que es tractava de prevenir-nos davant el perill que significaria per a les Mutualitats, l'anunciat propòsit de l'Estat, de fer obligatòria dintre d'un organisme oficial el segur de malalties, sense tenir en compte la filiació que cada u pogués tenir feta en una o altra de las germancats oficialment i legal constituïdes, vam atorgar la nostra més decidida adhesió a les conclusions aprovades en dita assemblea."- SECCIO PERMANENT DE SOCCORS - MUTUS.- Memòria corresponent al curs 1921-22.- "Acció", de setembre de 1922, p. 5. V. la nota següent també.
- (1030) Tot subratllant la importància de l'assemblea mutualista del Teatre Goya, "Acció" de febrer de 1923, p. 4, es referia al projecte estatal esmental. "Fonamentalment -hi llegim- la idea no pot ésser combatuda, doncs que de fer-ho negaríem nostres principis, però - no és un secret que aquestes funcions encomanades a l'Estat, per drien tot aquest caient tan tradicional que tenen les germancats de Catalunya o sigui tota llur bellesa espiritual, i que, encara que no anullessin la iniciativa particular, quedaria aquesta molt mermada i de dia en dia l'estat progressiu de les nostres mutualitats aniria afeblint-se, arribant, potser, a desaparèixer. Això, que és importantíssim (...) vé agreujat en què difícilment, amb la mateixa quota podria l'Estat concedir els subsidis que disfru-

tem ara. Pensem ço que representa la burocràcia que s'hauria de crear, i ja sabem com ho fa en tots els seus organismes, o bé -- amb el guany que hi voldria tenir la institució, més o menys oficial, que fos concessionària d'aquest segur, i pensem que avui -- l'administració i regisme de totes les mutualitats és absolutament gratuïta i veurem tot seguit com les despeses per a personal mossegarien una part considerable de la quota, o sigui del nostre actual subsidi. També perdríem aquest dret tan lògic, tan racional d'intervenir directament en totes les coses de les nostres respectives mutualitats i el d'anar-les modificant a la mida, -- gust i necessitat de la nostra respectiva manera d'ésser." Més -- endavant el butlletí esmentat, citava les conclusions d'aquella assemblea mutualista les quals, entre altres punts, demanaven del govern que les societats de socors mutus "no sols han d'ésser respectades en llur organització i cabals, sinó també han d'ésser -- objecte d'una legislació especial, que les empari eficaçment, fomenti llur divulgació i vigoritzi llur vida, per ésser el mitjà més expedit, econòmic, segur i eficaç amb què compten les classes populars per a prevenir-se contra l'adversitat", que fossin exemptes "dels impostos d'utilitats, contribució industrial i de comerç segurs, drets reials, timbre i altres tributs que puguin crear-se per l'Estat o per les corporacions locals", i que el govern presentés "a les Corts, tan aviat com sigui possible, un projecte de -- llei regulant les assegurances socials a base d'aquests organismes populars anomenats vulgarment Montepios o Germandats, per ésser, per ésser ells constituïts per manifestacions espontànies de la voluntat col·lectiva, de la qual no pot prescindir cap legislador". La Secció de Socors Mutus, a més a més, s'adheria per escrit a les esmentades conclusions, amb data del 25 de gener de 1922, tot oferint la seva col·laboració a la Federació de Societats de Socors Mutus pel que fes "a tots els actes i treballs que s'organitzin, per tal de que les nostres mutualitats, assoleixin la màxima garantia d'existència i desenrotllament".- "Acció" de març de 1922, p. 8, la qual, a més a més, insistia en les crítiques contra el projecte oficial: "conculcació d'aquests drets que tenim adquirits, l'existència dels quals respon a un sentit pregonament català", burocratisme, "pes mort en l'erari espanyol (ço

que vol dir a la butxaca del poble)", desavantatge per a l'inscrit "comparant-lo -assegurança de malaltia en mans d'una organització estatal- amb qualsevol de les mutualitats existents i fins potser amb els de les companyies asseguradores que fan de la previsió un lucre"; d'aquí que el butlletí del Centre subratllés que "s'imposa una propaganda intensa del mutualisme, tal com a Catalunya és constituït, a fi de què sigui difícil el seu establiment" -el projectat per l'estat-. "Aplicant-nos, doncs -acabava la nota-, aquesta ensenyança, no ens cal dubtar, el mutualisme -privat, la tradicional germanor de Catalunya s'imposa, i per a què tingui més potència de la que avui ja veritablement té, hi hem de posar, tots, nostres entusiasmes i tota la nostra fe de catalans i mutualistes obrers".

(1031) V. el comentari La Mancomunitat de Catalunya.- "Acció" d'abril 1922, p. 6; "Acció" d'abril 1922, p. 13; la Memòria cit. de la Secció de Socors Mutus.- "Acció", setembre 1922, p. 5 i 6.

SECCIÓ PERMANENT DE SOCORS MUTUS. - Memòria de l'exercici 1922-23.- "Acció" d'agost de 1923, p. 6.

En el primer comentari, la Secció de Socors Mutus mostraria la seva satisfacció pel fet que la Mancomunitat s'hagués "recordat d'una cosa tan viva, plena d'humanitat i d'una innegable valor social com és el mutualisme català"; es mostrava d'acord amb "el contingut de les bases acceptades per a la formació del reglament orgànic", si bé considerava que s'hi "hauria pogut donar una més plena sensació de què l'organisme que es va a crear era més exclusivament de la Mancomunitat, suprimint i fent objecte d'un altre dictamen les condicions amb què quedaria encarregada la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis de les funcions administratives i tècniques inherents a l'Institut Català de Socors Mutus". El comentari assenyalava, després, que dins l'obra mutual projectada per les bases, hi hauria d'haver figurat l'"anar a la construcció de Casals Mutuels que esdevinguessin grans clíniques on s'hi empremsin els més moderns i confortables procediments, i la construcció de Casals de curació i Sanatoris (...). Aquesta obra, que per la seva magnitud difícilment pot portar a terme una sola entitat, encara que totes l'estimin necessària, és la que, al nostre entendre hauria d'incorporar-se amb caràcter preferent en el pla d'iniciatives de l'Institut Català de Socors Mutus, i la que,

per ésser comú a totes les germandats, segurament faria tot seguit una realitat llur incorporació a l'organisme cabdal del mutualisme català." La Secció recordava també el problema del dèficit existent en l'hospitalització a Catalunya i manifestava finalment que aniria seguint la gestació d'aquest organisme "i procurarà, si ho creu precís, fer sentir la seva veu en el desenrotll de la lloable iniciativa, doncs que, si altra cosa no, ella ens porta una representació oficial que vé obligada a defensar l'organització tradicional de les nostres germandats, davant dels propòsits que l'Estat té de fer obligatòria la previsió per al cas de malaltia, en ço que aquests propòsits poguessin atemptar a la vida i creixença de les mateixes."

En front de les reaccions adverses a l'Institut promogut per la Mancomunitat, el CACCI continuaria mostrant els seus recels davant la manca de concreció en la intervenció de la Caixa de Pensions i de la mateixa Mancomunitat: "segons referències que posseïm --assenyalava la Memòria esmentada del curs 1921-1922-- sembla ésser --que l'Institut Català de Socors Mutus quedarà plasmat en la fins avui anomenada Federació --de Societats de Socors Mutus--, amb no sabem quines intervencions de la Caixa de Pensions i de la Mancomunitat". La mateixa Memòria enregistra el fet que "el Comité Directiu de l'Institut estarà integrat per representacions proporcionades de la Mancomunitat, de la Caixa i de les entitats mutualistes i per sub-comités o sub-comissions (...). També en la formació d'aquest cartipag sembla que hi ha hagut la pèrdua de la --convocatòria que els elements organitzadors diuen haver-nos dirigit--, així ho creiem, però degut a aquest contratemps la veritat és que la Secció no té un lloc en el Comité Directiu, saben oficialment que s'ha tingut, empró, present a la Secció, i que se li reserva un lloc en una sub-comissió. Això de la categoria del lloc fins a cert punt és lo de menys, doncs que quan se vol fer bona feina, no és la categoria, sinó la voluntat a fer-ne, la que triomfa." Alhora, tanmateix, el CACCI valoraria especialment --aquesta iniciativa com un mitjà d'"afrontar l'escomesa que poguessin tenir les nostres mutualitats, en virtut del desconeixement --que d'elles se'n té o per fins d'especulació, baix tot punt de --vista repudiables". La creació de l'Institut suposava un suport "indispensable de la primera corporació oficial catalana". La Me

mòria, enfi, recomanava a la junta venicora de la Secció que intervingués "ja sigui per a portar el nostre concurs en el perfeccionament de l'obra, ja sigui per evitar derivaciones que pugnessin amb els nostres ideals o amb l'essència del mutualisme de la nostra terra". Aquest criteri constructiu, fóra refermat a la Memòria de l'exercici de la Secció de Socors Mutus del curs 1922-1923: "(...) fou el projecte de la Mancomunitat de crear l'Institut Català de Mutualisme el que ens portà a entrevistes amb entitats afins, no llançant-nos a una aferrissada lluita, com han fet altres germandats, perquè entenguérem que a la Mancomunitat la guiaven bells propòsits i no segones intencions i que, en tot cas, els defectes podien ésser corregits i, en últim terme, rebutjat l'esmentat projecte".

- (1032) "Acció" d'octubre de 1922, p. 4; "Acció" d'abril de 1932, p. 13. A l'acte hi assistirien, segons el primer butlletí citat, la Junta de Socors Mutus, "una bona representació del Consell Directiu, una altra de la Comissió Administrativa, alguns ex presidents de la Secció, tot el cos de facultatius que exerceixen al Consultori, els senyors Noguer i Comet i Massot, bon nombre de socis, acompanyants alguns d'ells d'element femení (...) i la representació de la premsa diària". Antoni Vallejo, el doctor Chacon, Noguer i Comet, Massot i Ribas prendrien la paraula. "Amarats de patriotisme i de pregon afecte a aquesta casa, tots posaren en llurs llavis mots d'amor a Catalunya i expressió sincera del desig de que el Centre continuï en aquest no interromput esclat de vida per a honra i glòria de la nostra estimada pàtria". El Consultori es composava de "dues sales per a cirurgia i medicina general" degudament equipades, un "salonet per a dentista", "una altra espaiosa sala ha permès instal·lar-hi tot ço que afecta a oculista, a malalties de nas, coll i orelles i al servei de pedicura", una cambra "d'assèpsia", a part d'altres dependències complementàries (sala d'espera, etc.). Un "lunch" finalment complementaria l'acte d'inauguració, v. també, la Memòria cit. de la Secció del curs 1921.1922.- "Acció" de novembre 1922, p. 9.
- (1033) "Acció", abril 1932, p. 13. Encara que, amb caràcter personal, la Secció donà la conformitat a la participació de Vallejo; "Examinada curiosament la conveniència d'acceptar el lloc que se li

designava -a Antoni Vallejo-, s'arribà a l'acord de que per la - defensa de la mutualitat catalana devia anar-s'hi, fent causa co - mú amb els demás elements, que dintre de la conferència també -- porten la mateixa finalitat".-

"Acció" d'octubre de 1922, p. 1 i 5.. Segons la Memòria de So-- cors Mutus del Curs 1922-1923, Vallejo acceptaria "després de - consultada la Junta - de la Secció- i el Consell Directiu, i --- amb la condició, per part seva i molt a grat de tots, de que --- allí s'hi tenia de trobar i actuar com a representant de la Sec - ció", malgrat haver estat convidat "amb caràcter personal".-

"Acció" d'agost de 1923, p. 6. Els recels davant la Conferència de caràcter estatal, convocada per l'Institut Nacional de Previ - sió, eren motivats perquè precisament de la mateixa "sembla que al principi, en tenia de sortir l'acord d'anar a establir obliga - tòriament per a dit organisme, el segur de malaltia". V. "Acció" d'abril de 1922, p. 6; "Acció" de maig 1922, p. 6; "Acció" de se - tembre 1922, p. 6. Segons aquest carrer butlletí, el "criteri -- unànim de la junta" es condensava en aquests termes: "Integritat completa i màxima sobirania de les germandats tant en el seu fur intern, com en els agrupaments de col·lectivitats presents i fu - turs. Reconeixement i respecte a l'obra social que, sense inge-- rències de cap mena, fins avui han practicat les germandats, tí - tols suficients per a què se les consideri aptes per seguir amb el seu comès c'aquí en avant". La Secció es manifestaria igual-- ment per una actuació conjunta i cohesionada del mutualisme cata - là, en especial si hom tractava "d'afeblir les mutualitats exis - tents o que es puguin fundar, de minvar els atributs que per pro - pi valer han conquerit, doncs que per part de l'Estat, en aquest sentit, més aviat troben dificultats que ajuda" ("Acció" cit. d'oc - tubre de 1922, p. 5). "Acció" de novembre de 1922, p. 9-10, final - ment, assenyalava que les noves que arribaven sobre "el cos de - temes" a tractar, "sinó del tot grates, en general no semblen pas inspirades en un sentit d'hostilitat a les Germandants". Segons aquest butlletí, el 1 d'octubre de 1922, la Secció participava a la junta general extraordinària de la Federació de Societats de - Socors Mutus que havia d'ocupar-se d'aquest tema.

Pel que fa a les conclusions dels temes i de la Conferència Na--

cional de Segurs per a Malaltia, Invalidesa i Maternitat, "Acció" de gener de 1923, p. 4-6. També, "Acció", febrer 1923, p. 5-6.

- (1034) La conferència de Noguer i Comet, se celebraria el 18 de novembre de 1922, abans de la Conferència de caire estatal i com introductòria i informativa respecte de la mateixa. Hi assistirien "nombreuses representacions de mutualitat i altres institucions socials de la nostra terra, de corporacions mèdiques i professionals interessades en l'assumpte, de la Quinta de Salut L'Aliança, la Junta en ple de la Federació de Montepios; els senyors Raduà, Cunillera, Girona, Vallejo i altres ponents i membres de la Conferència i altres distingides personalitats, omplint-se completament la gran sala de conferències del Centre". Noguer, fóra acompanyat a l'estrada pels presidents del CADCI i de la Federació de Societats de Socors Mutus, i a la seva conferència historiaria els precedents de la Conferència, "dient que obeeix al pla traçat en la celebrada a Madrid el 1917, en la qual s'acordà l'ordre d'implantació a les terres d'Espanya de les assegurances socials, obra que vé realitzant l'Institut de Previsió, tocant ara, després del de retirar o pensions a la vellesa, els de malaltia, invalidesa i maternitat"; censuraria l'endarreriment de la legislació social espanyola i l'incompliment de l'establerta, estudiaria després "el problema de l'obligació o voluntarietat en les assegurances, mostrant-se entusiasta partidari de l'obligació", i, tot referint-se a les reformes que hom assajava d'implantar, criticaria "el vergonyós estat sanitari d'Espanya, revelat en les xifres de mortalitat i morbitat, que són de les més altes d'Europa", descriuria -- també els diferents tipus d'organismes europeus d'assegurances, "exposant la temença que existia que l'Estat espanyol s'enamorés del més contari al nostre esperit i a les glorioses realitats socials de la nostra terra, el que mogué l'orador a donar el crit d'alarma contingut en una proposició seva, que aprovà unànimament l'Assemblea de la Mancomunitat de Catalunya, exigint el respecte a les tradicionals i fecundes institucions mutualistes catalanes. Digué que la representació catalana en la Comissió organitzadora de la Conferència, ha treballat en tal sentit unida i compacta, defensant les institucions nostrades (...); explicaria la tasca feta per les diverses ponències i elogiaria la intervenció "de

les representacions socials catalanes" a les mateixes. "La representació catalana -manifestà- està unànim a oposar-se a tot intent, en això, d'absorció i de burocratisme per part de l'Estat o dels seus òrgans" i " s'oposarà també (...) a tot intent (...) de creació de nous cossos facultatius, la inutilitat dels quals seria manifesta i que no serien més que nous tentàculs del centralisme -- absorvent que ofega la vida del país". Afegiria també que, a la Conferència, per primera vegada en un acte de l'Estat i mercès --- també a les gestions de la representació catalana, l'idioma català serà admès i respectat en aquella" i acabaria subratllant l'actitud constructiva de la representació catalana, però també la seva voluntat que si el règim d'assegurances "pogué convertir-se en un -- instrument més d'absorció de l'Estat i de la burocràcia nosaltres el combatríem amb tota energia, i diríem al nostre poble que refusés els suposats beneficis materials que li oferís perquè per damunt de totes les coses de la vida material nosaltres hi aixequem l'ideal i el nostre ideal és l'amor a la dignitat i a la llibertat de Catalunya".- "Acció" de desembre 1922, p. 5-6.

- (1035) D'aquesta manera, el butlletí "Acció" de febrer de 1923, p. 5-6, - davant d'un grup d'entitats federades de la Federació de Societats de Socors Mutus, contràries a l'actuació de la Junta d'aquesta data, remarcava que els resultats obtinguts a la Conferència estatal havien estat "un èxit per les mutualitats" i que, "en aquest cas la Federació va aconseguir el màxim de les seves aspiracions". El fet fóra que la contestació d'algunes entitats, manifestada "en forma ^{gens} edificant per alguns elements, en les Juntes Generals extraordinàries" duria a la "Directiva -de la Federació-, composta de tots els homes que havien dut el pes de la defensa" dels interessos del mutualisme català durant tota la campanya, a dimitir. La Secció de Socors Mutus, en aquesta avinantesa, juntament amb -- l'Associació de Viatjants del Comerç i de la Indústria "férem una crida de diferents entitats per tal de promoure la (...) reacció (...). Comparegueren quasi totes les entitats invitades, unes 70, i es signà un manifest" que relacionava els fets i demanava l'assistència de totes les entitats federades a la junta general del 14 de gener de 1923, manifest que rebia l'adhesió de 170 mutualitats, i que fóra ratificat per la mateixa votació que es produiria

en aquesta darrera reunió: 224 vots favorables a la Junta contra 27 que es mostraven d'acord amb la dimissió.- Posició de la Secció en les incidències ocorregudes en la Federació de Societats de Socors Mutus.

Respecte aquesta qüestió, la Memòria esmentada de la Secció del curs 1922-1923 ("Acció" d'agost 1923, p. 6), remarcava també que Socors Mutus no havia volgut seguir el "camí de lluita contra la Junta de la Federació de Societats de Socors Mutus" en el seu capteniment tant davant del projecte de la Mancomunitat com de l'estatal, "perquè serenament jutjant la seva actuació, poguérem, no sols obtenir el convenciment de que la vida de les Mutualitats no estava compromesa amb l'Institut Català de Mutualisme, l'acceptació del qual depenia de la voluntat de les germandats, sinó que ni un moment s'oblidava aquella Junta de ço convingut en l'Assemblea del Goya i que, si en principi la Junta acceptava com a base de dissensió el projecte acordat per la Mancomunitat, allò podia apreciar-se més aviat com una tàctica a fi de poder presentar cara contra la temudes disposicions que de Madrid, crèiem tots, que ens portaria la Conferència d'Assegurances que havia de celebrar-se en nostra ciutat. (...) Així ha sigut, doncs que el Projecte de l'Institut s'ha quedat en projecte, i, mercès als contactes que per a elaborar-los tingueren, varen poder dur una nodrida representació en la Conferència Nacional d'Assegurances, que altrament (...), no s'hauria pas pogut portar." La Memòria subratllava els bons resultats d'aquesta participació catalana i, en especial, "la satisfacció que en el tema VII, (...) el de la nostra ponència, - fou on d'una manera aspra poguérem treure la personalitat de les companyies especulatives en el règim dels segurs de malalties, -- invalidesa i maternitat, puix de cap manera podem capir que si-- guin objecte de lucre aquestes necessitats humanes que l'obrer ha de prevenir. Això és un sentiment d'humanitat i el negoci no és - del tot compatible amb aquest sentiment."

- (1036) La junta general ordinària del 14 de juny de 1922 de Socors Mutus iniciaria els primers passos envers la creació d'aquest nou servei en acollir una proposició del soci Clot, que demanava "la fundació d'una germandat infantil" i que la mateixa junta de govern de la Secció feia seva ("Acció" de juliol de 1922, p. 10). Posterior

ment, hom nomenaria els mateixos membres de la junta de govern - per a formar la ponència redactora d'un projecte d'estatuts.-

"Acció" de febrer de 1923, p. 6; "Acció", març 1923, p. 2, 4 i 5; "Acció" d'abril de 1923, p. 8.

(1037) "Acció", abril 1932, p. 13 i 16.

(1038) Per a ésser socia, calia ésser fill, net, germà, nebot, parent de segon grau d'un soci del Centre o de la Secció Mútua Feminal, o estar sota la seva tutela, "disfrutar de bona salut" i amb una -- edat compresa entre un dia i catorze anys. Els subsidis importa-- ven: 5 pts diàries durant 75 dies de malaltia major, 3 pts. dià-- rics durant 50 dies de malaltia menor, 1150 pts. en cas defunció. Hom estava obligat, a canvi, a "comprar uns Estatuts", pagar 2 -- pts. de drets d'entrada, "constituir un fons de garantia de dotze pessetes, que es podran pagar, en un o més mesos, fins a sis", i una quota mensual, "la que resulti per derrama segons go pagat en el mes anterior, no podent excedir aquesta de dues pessetes".- "Acció", maig 1923, p. 8; Memòria cit. de la Secció de Socors Mú-- tus del curs 1922-1923.- "Acció" d'agost de 1923, p. 6-7. També, "Acció", juny 1923, p. 3 i 8; "Acció" juliol 1923, p. 9; "Acció", setembre 1923, p. 1 i 7-8.

"Veurem també que afiancem sòlidament l'existència del nostre Cen-- tre, cada dia més potent, concs indubtablement la Secció Mútua In-- fantil anirà preparant noves generacions que seran fervorosament adictes i plenes d'entusiasme, fins al sacrifici, per aquella Ins-- titució, que com una segona mare les ha acollit en el seu si des de la infantesa", escrivia hom al butlletí "Acció" citat del maig de 1923, p. 8. "(...) cal suposar -havia assenyalat també el ma-- teix butlletí del mes de març de 1923, p. 5- que tots aquests pe-- tits mutualistes d'avui, haurien après a estimar el Centre i les seves coses i que difícilment es podrien despendre d'aquest amor quan arribada l'edat de figurar en les seves fileres poguessin -- dir: soc un dels teus". V. la nota 84.

(1039) Salut pública.- "Acció" de juny de 1923, p. 8, que acabava amb -- aquests mots: "A tots els cartells que joiosament s'han vist, la tragi-comèdia de la vida també aquest cop s'ha manifestat, nosal-- tres n'afegiríem un que diria: iBarcelona, quan t'estimarem, com te mereixes!". També, "Acció" de juliol de 1923, p. 1.

(1040) 5.000 socis!.- "Acció" d'abril de 1923, p. 7-8, que mostrava la seva satisfacció per la xifra assolida i l'obra feta, que esperonava a augmentar-ne més el nombre per a poder arribar a objectius més ambiciosos (hospitalització, sanatoris, etc.) "que sols pot pensar-s'hi a base de grans masses", i a créixer moguts sobre tot pel "sentit humà, l'amor als nostres consemblants". "Pensem -afegia després- que si normalment són de 40 a 45 els socis que en moments d'angúnia reben l'ajut de 5000 companys, al créixer aquest número, també, per raó de les possibilitats, seran més els companys ajudats". Indicava igualment, a la vista dels projectes governamentals citats abans, la necessitat d'assegurar-se voluntàriament a una mútua com la del CADCI, enlloc d'esperar a fer-ho obligatòriament, car "sembla que serà condició obligada el que tot individu que visqui d'un sou haurà d'assegurar-se", -- tot estalviant-se així d'"emmotllar-se a unes costums i condicions" no prou en "harmonia amb els seus desigs i afinitats de criteri", com s'esdevindria, especialment, amb els ^{que} deixessin passar els 45 anys d'edat sense assegurar-se, car les mútues no acceptaven ingressants a partir d'aquesta xifra.

(1041) V., així, per exemple, "Acció" de juny de 1923, p. 28. El maig de 1923, val a dir, que la Secció Permanent de Socors Mutus, pagava per primer cop el subsidi d'invalidesa a un soci.- "Acció" de juny 1923, p. 7-8. Els subsidis eren els mateixos que assenyalàvem al capítol anterior, si bé augmentaven en el cas d'usar del "Reassegur Mutual" i "Llargues malalties", com hem vist. V., el capítol anterior, p. 419-421 .

(1042) Ja vàrem referir-nos a les Seccions Mútua de Subsidis en cas de defunció i Adherida al'Aliança al capítol anterior, p. 419-421 .El butlletí "Acció" periòdicament informava de la seva actuació. Esmentem , a tall d'exemple, els subsidis pagats en els períodes 1919-1920, 1921-1922 i 1922-1923:

	<u>1919-1920</u>	<u>1921-1922</u>	<u>1922-1923</u>
Per medicina	22.695	24.625	31.110
"cirurgia major	3.270	4.375	5.100
Per cirurgia menor	1.113	1.533	1.269
" Medicina"Reassegur"		18.215	24.175
" Cirurgia major id		3.465	5.055

Per Cirurgia menor	<u>1919-1920</u>	<u>1921-1922</u>	<u>1922-1923</u>
"Reassegur"		1.311	1.194
" llargues malalties		1.939	6.103
" Cessantia	1.060	2.172	2.370
" Defunció i enterrament	3.875	2.125	3.350

CENTRE AUTONÒMISTA DE DEPENDENTS DEL COMERÇ I DE LA INDÚSTRIA.
SECCIÓ PERMANENT DE SOCCORS MUTUS.- Exercici 1919-1920. Extractes de comptes, inventaris, dades estadístiques.- Barcelona, 31 de --
maig de 1920, p. 3.

"Acció" de juliol 1922, p. 13, i "Acció" juliol 1923, p. 11. Pel que fa al curs 1920-1921, V. la Memòria llegida en la Junta general celebrada el dia 15 de juny de 1921 de la Secció de Socors Mutus, per Antoni Vallejo.- "Acció" de juliol , p. 3; d'agost de -- 1921, p. 6; de setembre 1921, p. 8; d'octubre de 1921, p. 5. V. la nota 1047 d'aquest capítol.

- (1043) La Junta general de socis de Socors Mutus del 14 de juny de 1922 decidí de canviar el nom de Dispensari pel de Consultori. Com assenyala a la nota 61 d'aquest capítol, els socis del CADCI que no ho eren de Socors Mutus, havien de pagar una quota de 30 cèn--tims per visita per a fer ús del dispensari. Aquesta junta general decidiria també d'eximir-los de la mateixa així com a les famílies dels socis de la Secció, d'acord amb el Reglament del Dispensari --a partir d'ara Consultori--.- "Acció", juliol 1922, p. 10, i Memòria cit. de la Secció del curs 1921- 1922.- "Acció", novembre -- 1922, p. 9.
- (1044) V., per exemple, "Acció", setembre 1923, p. 8-9, que esmentava a més un servei de radiografies i farmàcies i establiments que oferien descomptes als socis de la Secció de Socors Mutus.
- (1045) A part de l'esmentada de Noguera i Comet (nota 1034), esmentem les dues que pronuncià Baltasar Pi Joan, el 16 de gener de 1919, sobre "Noves orientacions en el treball de la dona", fruit "del seu viatge d'estudi de postguerra en les nacions bel.ligerants", ("Acció" d'abril de 1932, p. 12, i "Acció" de febrer de 1919, p. 3-4), i el 30 de novembre de 1920 sobre "El paper de la dona en les novíssimes campanyes higièniques". ("El Diluvio", 30 de novembre de 1920; "Acció" d'octubre de 1920, p. 3; "Acció" de novembre 1920, p. 3; - "Acció" de febrer 1921, p. 3).

(1046) El butlletí, freqüentment cridava a fer més socis, i remarcava -- amb aquesta avinantesa els beneficis de Socors Mutus. Recordem el comentari d'"Acció" en aquest sentit, en assolir els 5.000 socis (nota 1040). En un altre sentit, per exemple, "Acció" de setembre de 1921, p. 8, havia donat un toc d'alerta perquè "es nota una minva en el número mensual d'admissions d'associats i -- aquest símptoma desfavorable, tenim el deure d'extirpar-lo, no so-- lament per la satisfacció d'assolir i exhibir una xifra de mils -- d'associats, si no per humanitat, per esperit de col.lectivisme, -- per amor al nostre company de professió". També, "Acció" de desem-- bre 1921, p. 4-5. Igualment el butlletí del Centre cridava a as-- sistir a les juntes de la Secció. Així, De l'assistència a les jun-- tes. - "Acció" de maig de 1922, p. 6.

(1047) V. les notes 61 i 1042; d'aquest capítol.

Fins el 31 de maig de 1922, Socors Mutus havia satisfet les quan-- titats següents:

Per malalties	261.854'50 pts.
Per cessantia	15.470
Per defuncions	20.205
Pel sosteniment del Consultori (des de 1913)	33.373'40
A la Quinta de Salut l'Aliança des de que va fundar-se la Secció espe cial.	8.072'25
Despeses generals	85.270'70

Total 424.245'85 pts. V. El Centre

Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria de Barcelo-- na. - "Anales". - Octubre-novembre-desembre 1922, p. 595. Article -- informatiu escrit per Noguera i Comet, si bé sense signatura.

(1048) "El Montepío, fundado en Septiembre de 1904, es de los más impor-- tantes numéricamente de Cataluña; pues ocupa en dicho orden, el -- segundo lugar. Sus socios son cerca de 5.000 y su capital actual-- mente de 380.000 pesetas", escrivia també hom a l'article esmentat a la nota anterior, publicat a la revista "Anales" organ de la Co-- missió Mixta del Treball en el Comerç de Barcelona, p. 594.

(1049) Cooperació. - "Acció", desembre 1919 a març 1920, p. 8-9.

(1050) Obra social. - "Acció" de desembre de 1920, p. 3-4. la nota 629 -- d'aquest capítol.

(1051) Així, per exemple, el butlletí "Acció" de novembre de 1918, p.2-3, amb el títol L'obra del Centre es manifesta remarcava que la Secció de Socors Mutus, de les diverses branques del CADCI, era, "tal volta la que més del cor arrenca, perquè porta en son esperit les mires del sa mutualisme, la virtut de l'amor humà, la base de l'enfortiment per al propi esforç (únic ferm i segur)". Citem també Finalitat del mutualisme.- "Acció" de març de 1921, p.6, que remarcava la idealitat de les primeres institucions mutualistes, basades en el sentiment de germanor, la qual subsistia malgrat fos una "força majoria" la que ingressés a les mutualitats "per pur egoisme -- personal". Un petit aspecte del mutualisme.- "Acció", d'abril de -- 1921, p.4. I, finalment, el comentari a la formació de la Mútua Infantil al si de Socors Mutus, Secció Mútua Infantil.- "Acció" de març de 1923, p. 4-5 que destacava la importància de tots els serveis de la Secció en la vida del soci del Centre i insistia sobre el paper del mutualisme. "L'economia de la vida particular -hi llegim- cada dia es va fent més complexa i, per què no dir-ho? més difícil. Totes les professions -perquè la vida, la corrent ho imposa- tendeixen a la conquesta de reivindicacions, de milloraments de -- classe, de dignificacions professionals. Sembla talment com si es volgués fer una revisió de valors i que tots, des de son estament, reclamessin go que dret i de justícia correspon a cada un d'ells. Això sense cap mena de dubtes, en tant la societat no s'estructuri d'una altra manera, reporta un encariment a totes les necessitats de la vida, i aquest encariment s'ha de resoldre, l'ha de resoldre l'obrer per mitjà del col·lectivisme en ses múltiples i variades -- formes. La mutualitat, doncs, només que per aquest principi d'economia individual ja seria recomanable (...). Però és que, demés la mutualitat porta en si, com a foc sagrat, la santa virtut de no desitjar-ne ningú els seus beneficis i de correspondre tothom sense recança, sense regateigs als deures que l'imposa. És on, d'una manera més franca i positiva hom se sent humanista i de grat accepta un sacrifici, perquè sap que coopera en la solució de greus problemes -- que la vida planteja als seus consemblants i que demà li poden ésser plantejats a si mateix (...). Acceptant, doncs, aquesta força moral que innegablement ha mantingut, manté i mantindrà el mutualisme de la nostra terra, quina escola d'ètica moral més eficient es pot oferir als petits que la pràctica del mutualisme? (...) Amb la Sec-

ció Mútua Infantil es mutualitzaria des del neixement fins a l'edat apta per a ingressar a la Secció Permanent de Socors Mutus o a la Secció Mútua Feminal, i en cada un d'aquests dos organismes es queda mutualitzat fins després de la mort, això sense comptar la Secció E.F. a la Quinta de Salut L'Aliança i la Secció de Subsidis en cas de Defunció, que complementen l'acció mutualitzadora del Centre."

"Aquesta Secció -la Mútua Infantil- ha de venir a ésser com l'escola pràctica de l'amor que ha d'imperar entre els homes i que ha de regenerar la societat futura", assenyalaria també la Memòria esmentada de la Secció de Socors Mutus del curs 1922-1923, publicada a "Acció" d'agost de 1923, p. 7. V. també la nota 1038.

- (1052) L'any 1918 acabaria "amb el perjudici d'haver de tornar a traslladar l'edifici del Club de Mar i aquest cop l'emplaçament que se'ns destina no ens compensa en res el que se'ns fa abandonar i el Club queda instal·lat al Moll de Pescadors a la Barceloneta. La vitalitat del Club és, no obstant, assegurada i el desplaçament no debilita en res les rengleres dels inscrits, i a l'estiu de l'any dinou posem el rem català a to de l'internacionalisme indispensable per la seva expansió amb la botadura del nostre primer outigger i dos skiff que l'entusiasme d'uns socis fa ofrena als remers del Centre. Tres skiff més, aquests de propietat particular, són botats el mateix dia, amb la qual cosa el Club de Mar es posa al davant de totes les organitzacions de rem peninsulars."- "Acció" d'abril de 1932, p. 35. El trasllat es feu el 27 de desembre de 1918, per ordre de la Junta d'Obrers del Port.- "Acció" de gener de 1919, p. 8
- (1053) El Club de Mar comptava també amb embarcacions de passeig i vigilava aquelles que fossin particulars. V., per exemple, "Acció" de setembre de 1919, p. 6.
- (1054) El Club Barcino organitzava igualment competicions o participava en campionats d'altri. V. "Acció" de setembre de 1919, p. 6.
- (1055) El Gimnàs ofería classes diàries de gimnàstica sueca als socis del CAOCI i als menors de quinze anys que pertanyessin a la família -- d'algun soci; hom ofería també classes destinades a "senyoretetes perteneixents a famílies dels associats". V. "Acció" de setembre de 1918, p. 7, i "Acció" de setembre de 1919, p. 6.
- (1056) "Acció", abril 1932, p. 35.

- (1057) "Acció", abril 1932, p. 35-36. "Acció", novembre 1914, p. 8.
- (1058) Ja amb anterioritat hom havia introduït reformes al Gimnàs la tardor de 1919, després dels obstacles per la clausura del local del CAOCI. V. "Acció" de setembre de 1919, p. 12; "Acció" d'octubre de 1919, p. 8. Hom introduiria una "secció antropomètrica" també i la pràctica d'excursions matinals, "durant les quals, i dirigits per nostres professors es faran exercicis de gimnàsia sueca respiratòria en plena natura, així com també atletisme".- "Acció" de novembre de 1919, p. 8; "Acció" de desembre 1919 a març 1920, p. 16-17. Pel que fa a la reforma de 1921, aquesta tingué el seu origen en un escrit d'"alguns alumnes del Gimnàs" que presentaren "a la deliberació del Consell (Directiu)" del CAOCI, el qual, el 29 de novembre de 1920, acordava que "el president del Centre, juntament amb els altres presidents de les seccions permanents, escoltin el parer dels professors de gimnàs i donin després el seu dictamen al Consell (Directiu) per a fallar en definitiva, la qüestió plantejada en el Manifest (dels alumnes)".- "Acció" de gener de 1921, p. 1. El dictamen fóra encarregat per la Secció d'Esports als doctors -- Turró, Pi i Suñer i Chacon, i a Nicolau d'Oliver i al president del Centre ("Acció" d'agost de 1921, p. 1) que durien a terme la seva tasca l'estiu de 1921 ("Acció" de setembre de 1921, p. 18) i a l'acabar i començar la tardor es feien les obres. V. "Acció" d'octubre de 1921, p. 1 i 14. Segons aquest butlletí, "a l'escriure aquestes ratlles -finals de setembre probablement- estan tocant al seu termi ni les obres que ha emprès la Secció d'Esports i Excursions per a transformar el nostre Gimnàs (...)", obres que feien referència a una nova instal·lació de dutxes i de guarda roba amb major amplitud i garanties d'higiene, nova construcció de la secció d'hidroteràpia, i d'altres millores tècniques com el registre antropomètric -- dels alumnes que fóra periòdicament revisat. El 11 de novembre de 1921, el Consell Directiu visitava les noves "instal·lacions de vestidors i hidroteràpia del Gimnàs" i obtenia el brillant èxit assenyalat en inscriure-s'hi 300 alumnes ("Acció" de desembre de 1921, p. 1 i 17. En aquest butlletí, hom anunciava les classes de Gimnàs de 7 a 9 del matí per a socis, de 6 a 7 de la tarda per a nois, de 12 a 1 del matí per a noies, de 7 a 8 i de 8 a 9 de la tarda per a socis, amb una quota mensual de dues pessetes. Els professors de les mateixes, per una altra banda, tenien cura de preparar els socis --

per a la pràctica de l'atletisme. V. a més a més "Acció" de gener de 1922, p. 15; "Acció" de febrer de 1922, p. 14, que subratllaven la marxa ascendent del Gimnàs. L'article esmentat de la revista -- "Anales" d'octubre-novembre-desembre 1922, sobre el CADCI, p.599, esmenta també el Gimnàs amb les seves dues sales, "a las que concurren cerca de trescientos inscritos, hombre y mujeres y que tienen anexo una perfecta instalación de hidroterapia y vestidores. Fue el gimnasio del Centre uno de los primeros de Barcelona en que se practicó la gimnasia sueca. Una gran sala sirve a la vez de pista para el patinaje, al que se entregan todas las fiestas gran número de jóvenes y señoritas."

- (1059) "Acció" d'abril de 1932, p. 36, i "Acció" de desembre 1919 a març 1920, p. 17. Segons aquest darrer butlletí la Secció es dedicaria a la natació, water-polo, curses, salts, etc., i especialment a -- l'ensenyament pràctic de la primera.
- (1060) "Acció" d'abril de 1932, p. 36. "Acció" de desembre de 1919 a març de 1920, p. 18. Hom començava a entrenar-s'hi a partir del primer de març de 1920.
- (1061) "Acció" d'abril de 1932, p. 36.
- (1062) "Acció" d'abril de 1932, p. 36.
- (1063) "Acció" de desembre de 1919 a març 1920, p. 15, esmentava els membres de la "Comissió Casal de Mar(en projecte)", formada per Josep Noguera, Josep Durban, J. Riera Colom, Lluís Vila i Agustí Simon. El Projecte del Casal de Mar fóra portat al consell general extraordinari de socis del CADCI, esmentat, del 27 d'abril de 1921, el -- qual acceptaria la iniciativa de la Secció d'Esports i Excursions, acordaria que es gestionés oficialment "la concessió de l'espai necessari per a la susdita construcció en el port de Barcelona" així com les mesures de caire administratiu i executiu corresponents, i les de financiació del projecte (obertura d'una subscripció pública voluntària, concertació d'un préstec, etc.). V. "Acció" de maig de 1921, p. 2; "Acció" de juny 1921, p. 1; "Acció" d'agost 1921, p. 10; "Acció" d'octubre de 1921, p. 1; "Acció" de desembre 1921, p. 15. La Secció Permanent de Propaganda Autonomista cooperaria amb aquesta iniciativa tot organitzant l'onze de desembre de 1920, un festival a benefici del Casal de Mar al que ens hem referit a la -- nota 490 d'aquest capítol. El festival fou de varietats i hi parti

ciparia "la catalaníssima i popular artista senyoreta Pilar Alonso". Una comèdia americana, Entre l'amor i l'amistat, i dos números de varietats composarien el programa.- "El Diluvio" del 10 de desembre de 1920 i "Acció" de febrer de 1921, p. 4.

- (1064) "Acció", abril 1932, p. 36. "Acció" de març de 1921, p. 12, anuncia va que la junta de la Secció d'Esports i Excursions, "a prec d'un bon nombre de socis entusiastes del ciclisme, ha acordat organitzar una Secció ciclista".
- (1065) "Acció" d'abril de 1932, p. 36.
- (1066) El 8 de maig de 1921, organitzada per l'Agrupació Excursionista Targanent. També participava el Centre a l'Aplec Excursionista de Catalunya, com l'organitzat a Olèrdola, el 12 de juny de 1921, per -- l'Ateneu Enciclopèdic Popular "Acció" de juny de 1921, p. 12; "Acció", juliol 1921, p.8. El Centre, per la seva banda, també organitzaria curses excursionistes, com la del 19 de setembre de 1921, -- per l'itinerari de Tiana-Mollet-Montcada.- "Acció" d'octubre de 1921 p. 14-15.
- (1067) "Acció" d'abril de 1932, p. 36. "Acció" de desembre de 1921, p. 16.
- (1068) V. la nota 82 d'aquest capítol. "Acció" d'octubre de 1922, p. 14.
- (1069) "Acció" d'abril de 1932, p. 36.
- (1070) "Acció", abril 1932, p. 36. Segons el mateix butlletí "els esports atlètics i el futbol pràcticament no poden desenrotllar-se al camp que utilitzàvem de l'Exposició". El nou camp se situava al carrer de Rolanda i Massini. "Acció" de desembre de 1922, p. 24, comunicava als socis que, en haver deixat l'anterior camp, s'abstinguessin d'anar-hi, i que per a entrenar-se anessin al nou, "el qual està - completament aplanat". Segons ens manifestà Ramon Carreras, el camp fou cedit sense pagament de lloguer pel director de la Catalana de Gas, que era de la Unió Catalanista.
- (1071) "Acció", abril 1932, p. 37. També, la revista "Anales", abans esmentada d'octubre-novembre-desembre de 1922, p. 599, subratllava que "años atrás los jugadores del Barcino F.C., pertenecientes al Centre, eran conocidos por sus brillantes triunfos. Pero este deporte pasa en el Centre por una crisis, por no haber permitido aquel que degenerara en profesionalismo."

- (1072) "Acció", abril 1932, p. 37. "Acció" de març de 1923, p. 7; "Acció" de maig de 1923, p. 31. "Acció", juny 1923, p. 24. "Acció" de novembre de 1922, p. 25, informava de l'existència d'una ponència per a l'establiment de la boxa al Gimnàs, i segons el mateix butlletí de desembre de 1923, des dels inicis d'aquest mes funcionaven les noves classes d'aquest esport. V. també, "Acció" de gener de 1923, p. 21; "Acció" de febrer de 1923, p. 26; "Acció" de març de 1923, p. 20; -- "Acció" d'abril de 1923, p. 20. Sembla, tanmateix, com hem escrit en un altre lloc, que se suscità oposició envers aquest esport entre diversos socis del CADCI, en una junta general. V. la nota 262 d'aquest capítol.
- (1073) Així, per exemple, les conferències de Josep Durban, capità de rem del Club de Mar, sobre les impressions dels campionats d'Europa de rem, el 21 d'octubre de 1920 ("El Diluvio", 17 d'octubre de 1920); Josep A. Trabal, el 9 i 15 de desembre de 1920 sobre Catalunya -- les futures olimpíades ("El Diluvio" del 15 de desembre de 1920); -- Joan Trigo, el 21 de juny de 1923, sobre el "Concepte que deu donar-se a l'educació física" ("Acció" de juliol de 1923, p. 31-32); Joan Carreres, el 9 d'agost de 1923 sobre l'excursionisme patriòtic ("El Diluvio" del 7 d'agost de 1923).
- En un altre ordre, esmentem també, l'autorització del Consell Directiu, el 20 de juliol de 1923, per tal que la Secció d'Esports i Excursions constituís "un fons destinat a subsidi dels inscrits, en cas d'accident esportiu" ("Acció" de setembre de 1923, p. 1). Finalment, recordem que la Secció d'Esports i Excursions també presentà una ponència a l'Assemblea de Dependents de Reus, el 1921, sobre la "Influència de la cultura física en el pervindre del dependent". V. la nota 737 d'aquest capítol.
- (1074) "Anales" d'octubre-novembre-desembre de 1922, cit., p. 599. També, segons aquesta mateixa revista, l'esport tradicional del Centre era l'excursionisme.
- (1075) I, indirectament, "a todos los organismos internacionales". "Anales" cit. a la nota anterior, p. 599-600.
- (1076) "Acció" d'abril de 1932, p. 37.

INDEX

INDEX

NOTES DEL CAPITOL PRIMER	2
NOTES DEL CAPITOL SEGON	28
NOTES DEL CAPITOL TERCER	98
NOTES DEL CAPITOL QUART	420
NOTES DEL CAPITOL CINQUE	769
INDEX	1127

UNIVERSITAT AUTÒNOMA
DE BARCELONA
FACULTAT DE LLETRES

R94.380

H/D 42

TU AB/08792

